

ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ, ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΚΑΙ ΤΕΧΝΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ

Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία

**ΟΙ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ
ΜΑΘΗΤΕΙΑΣ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΣΤΑ
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΑ ΛΥΚΕΙΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ
ΗΜΑΘΙΑΣ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΑΠΟΨΕΙΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΩΝ ΚΑΙ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ**

**THE IMPLEMENTATION'S CIRCUMSTANCES OF THE SYSTEM AND A
YEAR'S OF APPRENTICESHIP REGARD TO ORGANIZATION AND
APPLICATION OF THIS IN THE VOCATIONAL EDUCATIONAL SCHOOLS
WITHIN THE REGIONAL UNIT OF IMATHIA IN THE OPINIONS OF
EDUCATIONAL STAFF**

της

ΛΑΜΠΡΙΝΗΣ ΚΑΒΖΑΛΙΔΟΥ

Υποβλήθηκε ως απαιτούμενο για την απόκτηση του μεταπτυχιακού διπλώματος ειδίκευσης
στις Επιστήμες της Εκπαίδευσης και της Δια Βίου Μάθησης

(με ειδίκευση στην Εκπαιδευτική Διοίκηση και Ηγεσία)

ΙΟΥΛΙΟΣ, 2020

© ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ, 2020

Η παρούσα Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία (ΜΔΕ), η οποία εκπονήθηκε στα πλαίσια του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών: Επιστήμες της Εκπαίδευσης και της Διά Βίου Μάθησης, (στην Κατεύθυνση: Εκπαιδευτική Διοίκηση και Ηγεσία), και τα λοιπά αποτελέσματα αυτής αποτελούν συνιδιοκτησία του Πανεπιστημίου Μακεδονίας και του φοιτητή, ο καθένας από τους οποίους έχει το δικαίωμα ανεξάρτητης χρήσης και αναπαραγωγής τους (στο σύνολο ή τμηματικά) για διδακτικούς και ερευνητικούς σκοπούς, σε κάθε περίπτωση αναφέροντας τον τίτλο και το συγγραφέα και το Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, όπου εκπονήθηκε η ΜΔΕ καθώς και τον Επιβλέποντα Καθηγητή και την Επιτροπή Αξιολόγησης.

ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ, ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΚΑΙ ΤΕΧΝΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ

Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία

**ΟΙ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ
ΜΑΘΗΤΕΙΑΣ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΣΤΑ
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΑ ΛΥΚΕΙΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ
ΗΜΑΘΙΑΣ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΑΠΟΨΕΙΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΩΝ ΚΑΙ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ**

**THE IMPLEMENTATION'S CIRCUMSTANCES OF THE SYSTEM AND A
YEAR'S OF APPRENTICESHIP REGARD TO ORGANIZATION AND
APPLICATION OF THIS IN THE VOCATIONAL EDUCATIONAL SCHOOLS
WITHIN THE REGIONAL UNIT OF IMATHIA IN THE OPINIONS OF
EDUCATIONAL STAFF**

της

ΛΑΜΠΡΙΝΗΣ ΚΑΒΖΑΛΙΔΟΥ

Τριμελής Συμβουλευτική Επιτροπή

Επιβλέπων Καθηγητής:

Μιλτιάδης Σταμπολής

Μέλη:

Ιωάννα Παπαβασιλείου

Νικόλαος Φαχαντίδης

ΙΟΥΛΙΟΣ, 2020

[iii]

Πρόλογος

Πλαίσιο διεξαγωγής έρευνας

Η υποφαινόμενη ερευνητικής μορφής εργασία διεξήχθη στα πλαίσια του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών «Επιστήμες της Εκπαίδευσης και της Δια Βίου Μάθησης», με κατεύθυνση: *Εκπαιδευτική Διοίκηση και Ηγεσία*, του Πανεπιστημίου Μακεδονίας με τίτλο: «Οι συνθήκες υλοποίησης του Συστήματος και του Έτους Μαθητείας ως προς την οργάνωση και την εφαρμογή του στα επαγγελματικά λύκεια στην περιφερειακή ενότητα της Ημαθίας μέσα από τις εμπειρίες διευθυντών και εκπαιδευτικών». Σκοπός της εργασίας αποτελεί η ανάδειξη των πλεονεκτημάτων και των μειονεκτημάτων του συστήματος μέσα από το ρόλο του διευθυντή και των εκπαιδευτικών των Επαγγελματικών λυκείων, του πρώτου ως υπεύθυνο για την υλοποίηση της Μαθητείας σε κατώτερο διοικητικό επίπεδο, αρχής γενομένης από το εθνικό επίπεδο, αλλά και των εκπαιδευτικών ως υφισταμένων και άμεσα εμπλεκόμενων με καταρτιζόμενους κι εργοδότες στην υλοποίηση της Μαθητείας. Έπειτα, από την ανάδειξη αυτή τα αποτελέσματα θα οδηγήσουν σε προτάσεις πολιτικής για την καλύτερη εφαρμογή του Έτους Μαθητείας στα Επαγγελματικά Λύκεια της χώρας.

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να ευχαριστήσω αρχικά τον επιβλέποντα καθηγητή στην εργασία μου κύριο Μιλτιάδη Σταμπουλή, ο οποίος δέχτηκε να αναλάβει αρχικά την εργασία και εν συνεχεία με κατεύθυne με ορθό τρόπο και εύστοχες συμβουλές για να δομήσω την εργασία μου, να βρω το κατάλληλο υλικό, να διεξάγω την έρευνά μου και να ολοκληρώσω επιτυχώς αυτό το ταξίδι της γνώσης.

Θα ήθελα ακόμη να ευχαριστήσω τα μέλη της εξεταστικής μου επιτροπής την κυρία Παπαβασιλείου Ιωάννα και τον κύριο Φαχαντίδη Νικόλαο.

Στη συνέχεια θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους τους συμμετέχοντες στην εργασία μου και ιδιαιτέρως το διδακτικό προσωπικό του 1^{ου} ΕΠΑ.Λ. Βέροιας για τη συμμετοχή τους αρχικά, την υπομονή και το χρόνο τους στη διεξαγωγή της έρευνάς μου.

Τελευταία, θα ήθελα να ευχαριστήσω την κυρία Χριστίνα Ζουρνά για τις οδηγίες, τις συμβουλές και τις διορθώσεις της στην εργασία μου καθώς και τον πολύτιμο χρόνο που μου αφιέρωσε ώστε να προχωρήσει η ερευνητική διαδικασία της εργασίας μου όπως επίσης την οικογένεια μου, τους φίλους και γενικότερα όλους όσους μου έδειξαν υπομονή, συμπάρασταση και υποστήριξη όλο αυτό το διάστημα καθώς και την κατανόηση για το χρόνο που μπορεί να μην τους αφιέρωσα.

Περίληψη

Σκοπός της παρούσας ερευνητικής εργασίας είναι να διερευνηθούν μέσα από τις στάσεις και την εμπειρία του εκπαιδευτικού προσωπικού των επαγγελματικών λυκείων (διευθυντές και εκπαιδευτικοί), οι συνθήκες υλοποίησης τους Μεταλυκειακού Έτους-Έτους Μαθητείας των σχολείων αυτών στην περιφερειακή ενότητα της Ημαθίας ως προς την οργάνωση και την εφαρμογή του αναζητώντας το καταλληλότερο πλαίσιο για την αποτελεσματικότητά του. Εφαρμόστηκε ποιοτική ανάλυση φαινομενολογίας και θεσμικής εθνολογίας μέσω ομάδων εστίασης και ημί-δομημένης συνέντευξης σε 18 διευθυντές και εκπαιδευτικούς ΕΠΑ.Λ του νομού Ημαθίας. Τα αποτελέσματα φανέρωσαν ότι οι στάσεις, οι αντιλήψεις και οι θέσεις των διευθυντών και των καθηγητών ήταν θετικές προς την εφαρμογή του συστήματος και του έτους Μαθητείας. Δεν έχουν διεξαχθεί πρότερες έρευνες σχετικά με το θέμα στην Ελλάδα όποτε δεν υφίσταται κάποια σύγκριση. Προτάσεις για μελλοντικές έρευνες αποτελούν έρευνες με μεγαλύτερο εύρος συμμετεχόντων, ποσοτικές έρευνες και συγκριτικές έρευνες μεταξύ περιφερειών της Ελλάδας σε συστοιχία με την ανεργία και το οικονομικό επίπεδο των περιοχών.

Λέξεις κλειδιά: Μαθητεία, επαγγελματικά λύκεια (ΕΠΑ.Λ), καθηγητές, διευθυντές, εκπαίδευση, εργασία, πρακτική, δνικό σύστημα, επαγγελματική εκπαίδευση.

Abstract

The purpose of the present research is to explore, through the opinions and experiences of vocational secondary education schools educational staff (headmasters and teachers) the circumstances of the one year Apprenticeship implementation in their schools, situated in the regional unit of Imathia, Greece, in terms of the organization and implementation aiming to find the best possible context for its effectiveness. The researcher uses qualitative analysis of phenomenology and institutional ethnology to focus group as well as semi-structured interviews to eighteen (18) headmasters and teachers teaching at Technological High Schools of Imathia's region. The results show that the opinions and attitudes of the investigated participants are positive towards the system and implementation of the one year's Apprenticeship. Since not similar research has been conducted in Greece upon the topic, the present one fills in this gap, yet not comparisons can be made. Last but not least, following this research, future ones could be focused on researching larger number of participants, quantitative and comparative ones among other regions of Greece in relation to their unemployment and financial backgrounds.

Key words: Apprenticeship, Vocational high schools, director, teacher, education, employment, practice, dual system, vocational education

Περιεχόμενα

Πίνακας περιεχομένων

Πρόλογος.....	iv
Πλαίσιο διεξαγωγής έρευνας.....	iv
Ευχαριστίες	v
Περίληψη	vi
Abstract	vii
Περιεχόμενα.....	viii
Εισαγωγή.....	xi
Συντομογραφίες.....	xiii
I. Θεωρητικό υπόβαθρο.....	1
Κεφ.1 Επαγγελματική εκπαίδευση-επαγγελματικά Λύκεια-Μαθητεία	1
Κεφ.2 Γενικά στοιχεία Ευρωπαϊκής επαγγελματικής εκπαίδευσης- Δυϊκό σύστημα	3
Κεφ.3 Κατευθυντήριες γραμμές από την Ε.Ε για την Ελλάδα	5
3.1 Κατευθυντήριες της Ε.Ε για την Ελλάδα σε Εθνικό επίπεδο και επέκταση Μαθητείας	6
3.2 Κατευθυντήριες της Ε.Ε για την Ελλάδα σε Περιφερειακό και τοπικό επίπεδο	8
Κεφ.4 Εκπαιδευτικό Σύστημα Γερμανίας	10
4.1 Εκπαιδευτικό σύστημα	10
4.2 Δυϊκό σύστημα Γερμανίας	12
4.2.1 Ιστορία Δυϊκού συστήματος στη Γερμανία.....	12
4.2.2 Εφαρμογή Δυϊκού συστήματος.....	13
Κεφ.5 Εκπαιδευτικό σύστημα Ελβετίας.....	17
5.1 Βασικά χαρακτηριστικά εκπαιδευτικού συστήματος.....	17
5.2 Μετα-υποχρεωτική Εκπαίδευση Ελβετίας	17
5.3 ΕΕΚ στην Ελβετία.....	18
Κεφ.6 Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση (ΕΕΚ) στην Ελλάδα	21
6.1 ΕΕΚ στην Ελλάδα	21
6.2 Πρόσφατες μεταρρυθμίσεις	23
6.3 Νέο ΕΠΑ.Λ & Δυνατότητες Αποφοίτησης	24
Κεφ.7 Μαθητεία.....	27
7.1 Μαθητεία στα ΕΠΑ.Λ.	27
7.1.1. Αρμοδιότητες εμπλεκόμενων φορέων σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.	30

7.1.2. Διαδικασία έγκρισης τμημάτων Μαθητείας.....	36
7.2 Άλλες μορφές Μαθητείας στην Ελλάδα	38
7.2.1 ΕΠΑ.Σ. (Ο.Α.Ε.Δ.).....	38
7.2.2 Ι.Ε.Κ.....	39
7.2.3 Σ.Ε.Κ.....	40
Κεφ.8 Πιστοποίηση- Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων.....	42
Κεφ.9. Οικονομία, ανεργία βάσει των προγραμμάτων Μαθητείας.....	44
II. Ερευνητικό Μέρος	46
Κεφ.10Μεθοδολογία έρευνας.....	46
10.1 Σκοπός εργασίας.....	46
10.2 Ερευνητικοί στόχοι.....	46
10.3 Ερευνητικά ερωτήματα:.....	46
10.4 Μέθοδος και Τεχνικές Συλλογής Υλικού.....	47
10.4.1 Μεθοδολογικό Πλαίσιο	47
10.4.2 Εργαλείο συλλογής υλικού	49
10.5.Δείγμα	51
10.6 Διαδικασία συλλογής υλικού.....	52
Κεφ.11Ανάλυση Υλικού.....	55
11.1 Μεθοδολογία.....	55
11.2 Θέματα Εγκυρότητας Αξιοπιστίας Γενικευσιμότητας.....	57
Κεφ.12. Ευρήματα.....	59
12.1 ΠΡΩΤΟΣ ΑΞΟΝΑΣ: Οι συνθήκες του Συστήματος Μαθητείας των ΕΠΑ.Λ ως προς την οργάνωσή του	59
12.1.1 Οι θετικές κινήσεις του Συστήματος Μαθητείας των ΕΠΑ.Λ. ως προς την οργάνωση του	60
12.1.2 Οι αδυναμίες του Συστήματος Μαθητείας των ΕΠΑ.Λ. ως προς την οργάνωση του	62
12.2 ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΑΞΟΝΑΣ: Οι συνθήκες του Συστήματος Μαθητείας των ΕΠΑ.Λ. ως προς την εφαρμογή του	64
12.2.1 Πεδία αποτελεσματικής εφαρμογής του Συστήματος Μαθητείας των ΕΠΑ.Λ.	64
12.2.2 Οι αδυναμίες του Συστήματος Μαθητείας των ΕΠΑ.Λ. ως προς την εφαρμογή του	66
12.3 ΤΡΙΤΟΣ ΑΞΟΝΑΣ: Οι συνθήκες του Συστήματος Μαθητείας των ΕΠΑ.Λ. ως προς την αναγνώριση καταλληλότερου πλαισίου εφαρμογής.....	69
12.3.1 Οι προτάσεις πολιτικής του Συστήματος Μαθητείας των ΕΠΑ.Λ. ως προς την αναζήτηση καταλληλότερου πλαισίου εφαρμογής.....	69

Κεφ.13 Συζήτηση- Ερμηνεία- Σχολιασμός - Συμπεράσματα.....	71
13.1. 1 ^ο ερευνητικό ερώτημα: ποιες είναι οι συνθήκες οργάνωσης του συστήματος Μαθητείας των Επαγγελματικών λυκείων	71
13.2 2 ^ο ερευνητικό ερώτημα: ποιες είναι οι συνθήκες εφαρμογής του συστήματος Μαθητείας των Επαγγελματικών λυκείων	74
13.3 3 ^ο ερευνητικό ερώτημα: Οι συνθήκες του Συστήματος Μαθητείας των ΕΠΑ.Λ. ως προς την αναγνώριση καταλληλότερου πλαισίου εφαρμογής.....	77
13.4 Προσωπικές αντιλήψεις της ερευνήτριας για το θέμα	80
Κεφ.14 Επίλογος - Προτάσεις για μελλοντική έρευνα.....	81
Βιβλιογραφικές αναφορές.....	83
Ελληνόγλωσση Βιβλιογραφία.....	83
Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία.....	86
Παραρτήματα – Πίνακες.....	91
Παράρτημα 1: Επίπεδα Εθνικού και Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων.....	91
Παράρτημα 2: Οδηγός Συνέντευξης.....	93
Παράρτημα 3: Ομαδοποίηση Ταυτόσημων Εννοιών (Repeating Ideas) σε Θεματικές Ενότητες (Themes).....	94
Παράρτημα 4. Ομαδοποίηση των Θεματικών Ενοτήτων σε Κατηγορίες- Αντιστοίχιση αυτών με τους θεματικούς Άξονες της Έρευνας.....	101
Σχηματικός Πίνακας 1	102

Εισαγωγή

Η παρούσα ερευνητική μελέτη διαθέτει ως πυρήνα της θεματολογίας της το Μετα-λυκειακό σύστημα- Έτος Μαθητείας των Επαγγελματικών Λυκείων, ένα καινούργιο θεσμό στην Επαγγελματική Εκπαίδευση της χώρας. Το ερευνητικό ενδιαφέρον έγκειται στην οργάνωση και εφαρμογή του συστήματος αυτού και στις προοπτικές που επιτάσσει για το μέλλον καθώς η επαγγελματική εκπαίδευση στην Ελλάδα εδώ και αρκετά χρόνια βρίσκεται στο περιθώριο των πολιτικών εκπαιδευτικών προτεραιοτήτων, με συνεχείς αναποτελεσματικές πρακτικές. Επιπροσθέτως, αποτελεί πρόκληση για την Ελλάδα το γεγονός ότι το συγκεκριμένο εκπαιδευτικό σύστημα φέρει υψηλής κοινωνικής αποδοχής και αποτελεσματικότητας σε άλλες χώρες του εξωτερικού. Επομένως, μία έρευνα που εμπεριέχει αυτή την θεματολογία του τρόπου οργάνωσης και εφαρμογής του νεοσύστατου θεσμού στην Ελλάδα προκαλεί ιδιαίτερο ενδιαφέρον εάν εξετασθούν μάλιστα και περιπτώσεις άλλων χωρών με ιδιαίτερα αποτελεσματικό σύστημα επαγγελματικής εκπαίδευσης που εφαρμόζουν αντίστοιχα συστήματα Μαθητείας.

Κύριος σκοπός της ερευνητικής πρότασης είναι η διερεύνηση των συνθηκών οργάνωσης και εφαρμογής του συστήματος Μαθητείας στα Επαγγελματικά Λύκεια, τα θετικά αλλά και οι αδυναμίες του συστήματος μέσα από το ρόλο που διαδραματίζουν ο διευθυντής αρχικά κι έπειτα οι εκπαιδευτικοί των σχολικών αυτών μονάδων. Πιο συγκεκριμένα στόχος της εργασίας είναι να εξετάσει τις στάσεις και τις αντιλήψεις των διευθυντών και των εκπαιδευτικών για το σύστημα αυτό κι έπειτα την επιρροή που ασκούν ως προς την οργάνωση, την υλοποίηση και την προώθηση του συστήματος Μαθητείας. Τα αποτελέσματα που εξάχθηκαν από τη διεξαγωγή της έρευνας σε διευθυντές και καθηγητές Επαγγελματικών Λυκείων σκιαγραφούν από τη μία πλευρά τα θετικά και τις προοπτικές του νέου αυτού θεσμού στην επαγγελματική εκπαίδευση της Ελλάδας κι από την άλλη τις αδυναμίες και τις ελλείψεις ως προς την οργάνωση και εφαρμογή του. Επομένως, πρώτο μέλημα έπειτα από τη βιβλιογραφική ανασκόπηση αποτέλεσε η καταγραφή των απόψεων διευθυντών και εκπαιδευτικών Επαγγελματικών Λυκείων, ως άμεσα εμπλεκόμενων και στη συνέχεια η αναζήτηση των ιδανικών συνθηκών για την αποτελεσματική εφαρμογή της Μαθητείας.

Η υποφαινόμενη ερευνητική εργασία στοχεύει αρχικά να αναδείξει σε θεωρητικό επίπεδο τα συστήματα επαγγελματικής κατάρτισης και Μαθητείας άλλων

χωρών με υψηλά επίπεδα αποδοτικότητας, κατευθυντήριες γραμμές από την Ευρωπαϊκή Ένωση για την οργάνωση του συστήματος κι έπειτα να παρουσιάσει τη διάρθρωση της ελληνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης. Πιο συγκεκριμένα, η μελέτη αποτελείται από δύο κύρια μέρη το θεωρητικό και το ερευνητικό. Το πρώτο ξεκινά με την αποσαφήνιση κύριων εννοιών για την κατανόηση της θεματολογίας, συνεχίζει με γενικά ευρωπαϊκά στοιχεία, τις κατευθυντήριες γραμμές από την Ευρωπαϊκή Ένωση σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο ενώ παρουσιάζει και εκπαιδευτικά συστήματα άλλων χωρών με αναφορά στο σύστημα Μαθητείας τους καθώς και το είδος πρακτικών που εφαρμόζουν. Εν συνεχεία, παρουσιάζεται η Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση στην Ελλάδα με τις πρόσφατες μεταρρυθμίσεις για το Νέο ΕΠΑ.Λ. και τις δυνατότητες που έχουν οι απόφοιτοι από αυτό. Έπειτα, γίνεται διεξοδική αναφορά στη Μαθητεία των ΕΠΑ.Λ. και των άλλων εκπαιδευτικών δομών της χώρας που προσφέρουν προγράμματα Μαθητείας με τις αντίστοιχες διαφορές που παρουσιάζουν αλλά και το σύστημα Πιστοποίησης και τα επίπεδα οικονομίας και ανεργίας. Επεκτείνοντας, παρουσιάζεται το ερευνητικό μέρος της εργασίας με τον σκοπό, τους στόχους, τα ερευνητικά ερωτήματα, τη μέθοδο και τις τεχνικές συλλογής υλικού με αναφορές στο δείγμα και το ερευνητικό εργαλείο ενώ καταγράφεται και η διαδικασία με την οποία διεξήχθη η έρευνα και τα αποτελέσματά της. Εν κατακλείδι προσδίδεται η παρουσίαση των ευρημάτων της έρευνας σε σχέση με τους ερευνητικούς άξονες και η εργασία ολοκληρώνεται με την ερμηνεία των αποτελεσμάτων και την διεξαγωγή συμπερασμάτων και προτάσεων εκπαιδευτικής πολιτικής.

Συντομογραφίες

CEDEFOP: Ευρωπαϊκό Κέντρο ανάπτυξης της ΕΕΚ

TVET: Technological Vocational Education and Training

Γ.Γ.Δ.Β.Μ.: Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης

Ε.Γ.Σ.Σ.Ε. : Εθνική Γενική Συλλογική Σύμβαση Εργασίας

ΕΔ: Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ

Ε.Ε.Κ.: Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση

ΕΚΤ: Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΛΛ.ΣΤΑΤ.: Ελληνική Στατιστική Υπηρεσία

ΕΠΑ.Λ: Επαγγελματικό Λύκειο

ΕΠΑ.Σ: Επαγγελματική Σχολή

Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π.: Εθνικός Οργανισμός Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού

Ι.Ε.Κ.: Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης

Ι.Ε.Π.: Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Κ.Π.Α.: Κέντρα Προώθησης Απασχόλησης

Κ.Δ.Β.Μ.: Κέντρα Διά Βίου Μάθησης

Κ.Ε.Κ.: Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης

ΝΠΔΔ: Νομικό Πρόσωπο Δημόσιου Δικαίου

ΝΠΙΔ: Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου

Ο.Α.Ε.Δ.: Οργανισμός Ανθρώπινου Εργατικού Δυναμικού

Π.Δ.Ε.: Περιφερειακή Διεύθυνση Εκπαίδευσης

ΠΟΛ: Πολυγραφημένη υπουργική εγκύκλιο

Π.Σ.Δ.Μ.: Πληροφοριακό Σύστημα Διαχείρισης Μαθητείας

Σ.Ε.Κ.: Σχολή Επαγγελματικής Κατάρτισης

Τ.Ε.Ε.: Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση

Υ.ΠΑΙ.Θ.: Υπουργείο Παιδείας Έρευνας και Θρησκευμάτων

ΥΠ.Α.Α.Τ: Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων

I. Θεωρητικό υπόβαθρο

Κεφ.1 Επαγγελματική εκπαίδευση-επαγγελματικά Λύκεια-Μαθητεία

Αρχικά, σημαντικό παράγοντα στην εκπαίδευση των εφήβων διαδραματίζει και η επαγγελματική εκπαίδευση, την οποία πληθώρα αποφοίτων γυμνασίου επιλέγουν να ακολουθήσουν συνεχίζοντας την φοίτηση τους σε επαγγελματικά και όχι σε γενικής εκπαίδευσης Λύκεια. Πιο συγκεκριμένα, βάσει της βιβλιογραφικής επισκόπησης η επαγγελματική εκπαίδευση θεωρείται, μια πρακτικά εικονογραφημένη απόπειρα διδασκαλίας της εργασίας και της επαγγελματικής ικανότητας που πρέπει να διαθέτει ένας εργαζόμενος συμπεριλαμβάνοντας όλες εκείνες τις δεξιότητες και ικανότητες που απαιτεί ο εκάστοτε επαγγελματικός κλάδος (Singh,2015). Αυτή η θέση οδηγεί στο συμπέρασμα ότι το πρόγραμμα σπουδών της επαγγελματικής εκπαίδευσης δε θα μπορούσε να διαμορφωθεί διαφορετικά από έναν συνδυασμό διδακτικής ύλης και μαθημάτων που λαμβάνουν χώρα στο περιβάλλον του σχολείου και εργασιακής εμπειρίας που αποκτάται από τον μαθητευόμενο στον εργασιακό χώρο. Αυτός ο τύπος εκπαίδευσης προϋποθέτει ενεργή μαθησιακή ζωή και βιωματική μάθηση (Singh,2015).

Μολαταύτα, η UNESCO όρισε την επαγγελματική εκπαίδευση ως το δημιούργημα από ένα συνονθύλευμα μαθησιακών εμπειριών σχετικών με τον κόσμο της εργασίας, που λειτουργεί εντός διαφορετικών μαθησιακών πλαισίων, τυπικών, άτυπων, επίσημων και ανεπίσημων οι οποίες λαμβάνουν χώρα σε εκπαιδευτικούς οργανισμούς και κατεξοχήν εργασιακά περιβάλλοντα. Επιπρόσθετα, περιλαμβάνει, είτε την ανάπτυξη δεξιοτήτων σε νέα άτομα πριν την ένταξή τους στην αγορά εργασίας, είτε τη συνεχιζόμενη επαγγελματική πρακτική από ενήλικες μαθητευόμενους, οι οποίοι εργάζονται ή είναι άνεργοι και επιθυμούν τον επαναπροσδιορισμό των δεξιοτήτων τους ή την αναβάθμισή τους (UNESCO, 2006). Ο όρος που χρησιμοποίησε η UNESCO για την επαγγελματική εκπαίδευση είναι μεταξύ άλλων Technological and Vocational Education and Training (TVET) (Γαλάνη, 2018). Ανά τα έτη έχουν διεξαχθεί ποικιλόμορφες έρευνες που αφορούν την επαγγελματική εκπαίδευση, οι οποίες κεντρίζουν το θέμα από πολυάριθμες σκοπιές. Σε μια έρευνα που αφορά το φύλο αποφαίνεται ότι η απόφαση συμμετοχής σε προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης υποκινείται κυρίως από την επιθυμία της μελλοντικής επαγγελματικής αποκατάστασης

και στα δύο φύλα, ενώ αποφαίνεται ότι το ανδρικό φύλο επιλέγει σε μεγαλύτερη συχνότητα την επαγγελματική εκπαίδευση από ότι τα λύκεια γενικής εκπαίδευσης σε σχέση με το γυναικείο φύλο (Μερεμετίδου, 2008). Η συμμετοχή στην αρχική επαγγελματική εκπαίδευση επιτυγχάνεται μέσω της εγγραφής των ενδιαφερόμενων μαθητών στα επαγγελματικά λύκεια.

Αναλυτικότερα, τα Επαγγελματικά Λύκεια (ΕΠΑ.Λ.) αποτελούν σχολεία που προωθούν την επαγγελματική εκπαίδευση, ανήκουν στο εκπαιδευτικό σύστημα και συγκεκριμένα στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση και σύμφωνα με τον νόμο (ν.1566/1985), αποβλέπουν στο συνδυασμό μιας γενικής παιδείας με την τεχνική επαγγελματική γνώση. Τα λύκεια αυτά είναι τριετούς φοίτησης και διακρίνονται σε ημερήσια και εσπερινά (Σαϊτής, 2008). Τα τελευταία παρακολουθούν μαθητές οι οποίοι εργάζονται τις πρωινές ώρες και η διάρκεια φοίτησής τους στο παρελθόν ήταν τέσσερα έτη, ωστόσο μειώθηκε από το 2018-19 κατά ένα χρόνο, σε τρία έτη βάσει του ν. 4386/2016 (Α' 83) όπως αναφέρεται στην εφημερίδα της κυβερνήσεως (2018)(Νικολόπουλος, και συν. 2011). Εμβαθύνοντας, μια από τις πιο διαδεδομένες μεθόδους επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης αποτελεί η Μαθητεία.

Συγκεκριμένα, η Μαθητεία πέραν από μέθοδο επαγγελματικής κατάρτισης των ΕΠΑ.Λ. αποτελεί κι έναν από τους στρατηγικούς άξονες του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου για την Αναβάθμιση της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης. Από το σχολικό έτος 2016-2017 διαθέτει συνολική διάρκεια εννέα μήνες, με τη λήξη των οποίων ολοκληρώνεται η Μαθητεία στο χώρο εργασίας και τα μαθήματα της ειδικότητας στο σχολικό χώρο (Ζωγόπουλος & Γκολώνης, 2017).

Επεκτείνοντας, αναφορικά με τη Μαθητεία στα ΕΠΑ.Λ., αυτή διαθέτει και την ονομασία «Δυϊκό σύστημα», ονομασία που προήλθε από το τρόπο επαγγελματικής κατάρτισης της Γερμανίας. Η ονομασία αυτή προέκυψε αρχικά λόγω των δύο τοποθεσιών που λαμβάνει χώρα η μάθηση αλλά κυρίως λόγω της ταυτόχρονης πρακτικής και της συνεργασίας μεταξύ των επιχειρήσεων και των Επαγγελματικών λυκείων. Ωστόσο, ερευνητικά δεδομένα μαρτυρούν ότι η συνεργασία αυτή συχνά βρίσκεται στο επίκεντρο καθώς από τα πρώτα χρόνια εφαρμογής της Μαθητείας παρατηρήθηκε ασυμμετρία μεταξύ των εταιρειών και των λυκείων (Gessler, 2017). Περισσότερα στοιχεία που αφορούν το δυϊκό σύστημα θα προσδοθούν παρακάτω στα στοιχεία ευρωπαϊκής επαγγελματικής εκπαίδευσης.

Κεφ.2 Γενικά στοιχεία Ευρωπαϊκής επαγγελματικής εκπαίδευσης- Δυϊκό σύστημα

Σταδιακά η Ευρώπη και ο υπόλοιπος κόσμος συνειδητοποιεί όλο και περισσότερο ότι η άριστη επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση βασισμένη στην εργασία είναι ζωτικής σημασίας για την ανταγωνιστικότητα και την κοινωνική συμμετοχή. Η ζήτηση από άλλες χώρες για συνεργασία με τη Γερμανία σε αυτόν τον τομέα παραμένει υψηλή. Για το σκοπό αυτό, το Ομοσπονδιακό Υπουργείο Παιδείας της Γερμανίας υποστηρίζει πρωτοβουλίες όπως την Ευρωπαϊκή Συμμαχία για τη Μαθητεία, η οποία δρομολογήθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Όπως προαναφέρθηκε η χώρα της Γερμανίας ανεξαρτήτων των κρατιδίων της ήταν η «δημιουργός του δυϊκού συστήματος επαγγελματικής εκπαίδευσης (Θεοδώρου, 2017).

Το διπλό - δυϊκό σύστημα προσφέρει μια εξαιρετική προσέγγιση στην ανάπτυξη δεξιοτήτων, που καλύπτει την αρχική επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, την περαιτέρω επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, τη σταδιοδρομία, την απασχολησιμότητα, την επαγγελματική επάρκεια και την ταυτότητα. Η εφαρμογή του διπλού συστήματος στη Γερμανία, κάνει το ομοσπονδιακό κράτος να απολαμβάνει χαμηλά ποσοστά ανεργίας των νέων και υψηλά επίπεδα δεξιοτήτων και μάλιστα το 2012(Θεοδώρου, 2017). Σύμφωνα με τους Kaminioti & Baskozou (2014), παρουσίαζε το πιο χαμηλό ποσοστό ανεργίας των νέων (9,2) ηλικίας 18-24 χρονών σε σχέση με άλλες χώρες. Ακόμη, στο συγκεκριμένο ομοσπονδιακό κράτος περίπου το 50% όλων των ατόμων που εγκαταλείπουν το σχολείο παρακολουθούν επαγγελματική κατάρτιση από εταιρείες που θεωρούν το διπλό σύστημα τον καλύτερο τρόπο για να αποκτήσουν εξειδικευμένο προσωπικό ("TheGermanVocationalTrainingSystem"). Ωστόσο, η Γερμανία αναφορικά με το δυϊκό σύστημα εκπαίδευσης, παρέχει ένα υψηλό σύστημα δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης πάνω στο οποίο στηρίζεται η επαγγελματική εκπαίδευση και παρά την πρόωγη εξειδίκευση που λαμβάνουν οι νέοι στο ομοσπονδιακό κράτος διαθέτουν και την βασική εκπαίδευση για να αντιδράσουν ευέλικτα στο μέλλον (Williams, 2017).

Η Γερμανία μαζί με τα αρμόδια υπουργεία χωρών που έχουν επίσης το διπλό- δυϊκό σύστημα στην εκπαίδευσή τους όπως η Αυστρία, η Ελβετία, το Λουξεμβούργο και η Δανία, ξεκίνησε μια ηλεκτρονική "εργαλειοθήκη Μαθητείας" για να παρέχει στήριξη στους υπεύθυνους λήψης αποφάσεων σε όλη την Ευρώπη, οι οποίοι θέλουν να

εφαρμόσουν τις βασικές αρχές της διπλής – δυϊκής μάθησης με προγράμματα Μαθητείας (<http://www.apprenticeship-toolbox.eu/>). Πιο συγκεκριμένα, το εργαλείο Μαθητείας “Apprenticeshiptoolbox”, αναπτύσσεται από τις εθνικές αρχές της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΕΕΚ) από την Αυστρία, τη Δανία, τη Γερμανία, το Λουξεμβούργο και την Ελβετία, οι οποίες χάρη αυτής της μορφής της επαγγελματικής εκπαίδευσης είναι πλέον χώρες με πολύ χαμηλά ποσοστά ανεργίας των νέων (Kaminioti&Baskozou, 2014). Υποστηριζόμενη από την Ευρωπαϊκή Συμμαχία Μαθητείας και συγχρηματοδοτούμενη από το πρόγραμμα Erasmus, η εργαλειοθήκη έχει στόχο να προσφέρει μια βάση πόρων για ανάπτυξη πολιτικών και πρακτικών. Διαθέτει έγγραφα, συνδέσμους και σχετικό υλικό για τα επιτυχημένα συστήματα Μαθητείας των πέντε χωρών. Τέλος, η ανάπτυξη υψηλής ποιότητας επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης είναι η κατευθυντήρια αρχή της διμερούς συνεργασίας στο πλαίσιο του Μνημονίου του Βερολίνου τον Δεκέμβριο του 2013 με την Ελλάδα, την Πορτογαλία, την Ιταλία, τη Σλοβακία και τη Λετονία, κράτη που τυγχάνουν μεγάλη ποσοστά ανεργίας των νέων ηλικίας 18-24 ετών και με πρωταρχική θέση να κατέχει η Ελλάδα με ποσοστό (28.4%) μεταξύ 28 χωρών σύμφωνα με έρευνα του 2012 (Kaminioti&Baskozou, 2014).

Κεφ.3 Κατευθυντήριες γραμμές από την Ε.Ε για την Ελλάδα

Αρχικά, οι ευρωπαϊκές κυβερνητικές δομές αποτελούν για τις χώρες της ευρωπαϊκής ένωσης πηγή παροχής συμβουλών και καθοδήγησης. Πιο αναλυτικά, το 2017, η Ευρωπαϊκή κυβερνητική δομή CEDEFOP έκανε το πρώτο βήμα στην παροχή συμβουλών τεχνικής εκπαίδευσης για τη Μαθητεία αναφορικά με την πρόβλεψη και την αντιστοίχιση δεξιοτήτων. Η Ελλάδα ήταν από τις πρώτες χώρες- στόχους σε αυτό το εγχείρημα μαζί με τη Βουλγαρία, την Εσθονία και τη Σλοβακία. Για το σκοπό αυτό, η CEDEFOP προσπάθησε να εντοπίσει τις προκλήσεις για καθεμία από τις χώρες αυτές καθώς και τα σημεία συμφόρησης και τις λύσεις της πολιτικής για την επίτευξη αποτελεσματικότερης διακυβέρνησης (CEDEFOP, 2018).

Πιο συγκεκριμένα, κατευθυντήριες γραμμές για την Ελλάδα αποτελούν (CEDEFOP, 2018):

- α) λήψη αποφάσεων και μέτρων για τη βελτίωση και συνέχιση της πολιτικής για τη Μαθητεία.
- β) αποσαφήνιση, επισημοποίηση και επέκταση των αρμοδιοτήτων της εθνικής επιτροπής σε θέματα Μαθητείας.
- γ) συνεργασία της επιτροπής με κρατικούς φορείς (ΥΠΕΘ, ΟΑΕΔ, ΓΓΔΒΜ), καθώς και με υπάρχουσες δομές (ΕΠΑΣ, ΕΠΑΛ, ΙΕΚ). Ειδικά ο ΟΑΕΔ διαθέτει πολυετή εμπειρία σε θέματα εφαρμογής της Μαθητείας σε ΕΠΑΣ.
- δ) εξειδίκευση των ΕΟΠΠΕΠ και ΙΕΠ σύμφωνα με τα Ευρωπαϊκά πρότυπα, για την εξασφάλιση ανθρώπινου δυναμικού, αναβάθμιση επαγγελματικών προφίλ, σύνδεση φορέων και εθνικής επιτροπής.

Τέλος, προτείνεται η συνεργασία της Εθνικής Επιτροπής με τους Κοινωνικούς Εταίρους πάνω σε θέματα οργάνωσης, αξιολόγησης κι εποπτείας.

3.1 Κατευθυντήριες της Ε.Ε για την Ελλάδα σε Εθνικό επίπεδο και επέκταση Μαθητείας

Σε εθνικό επίπεδο παρουσιάζεται πληθώρα κατευθυντηρίων και πιο συγκεκριμένα προτείνονται:

- α) ενημέρωση όλων των κρατικών και τοπικών φορέων, ιδιωτικών επιχειρήσεων και καταρτιζόμενων για την ύπαρξη τριών συστημάτων Μαθητείας
- β) εμπλοκή και συνεργασία των αρμόδιων υπουργείων
- γ) διευκρίνιση θεμάτων παράτασης Μαθητείας ή πρόσβασης στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση
- δ) δημιουργία ηλεκτρονικής πλατφόρμας με όλες τις απαραίτητες πληροφορίες για τα ενδιαφερόμενα μέλη και τους φορείς
- ε) συντονισμός, ανάλυση δεδομένων και προετοιμασία ετήσιων αναφορών για τη λήψη αποφάσεων (Λώτσης, 2015)

Ειδικά στο τελευταίο, καθοριστικής σημασίας είναι η συνδρομή φορέων, όπως το Υπουργείο Εργασίας, ο ΟΑΕΔ και τα τοπικά επιμελητήρια, που διαθέτουν στοιχεία για τις ανάγκες της αγοράς εργασίας, ώστε να λαμβάνονται στοχευμένες αποφάσεις για τις ειδικότητες που θα προσφέρονται στη Μαθητεία. Η επιλογή των ειδικοτήτων προϋποθέτει τον προσδιορισμό νέων υποσχόμενων τομέων στα αναδυόμενα τμήματα της οικονομίας, που δεν αποτελούν έως τώρα μέρος της πρόβλεψης της Μαθητείας ή είναι διαθέσιμα μόνο μέσω περιορισμένων προγραμμάτων (CEDEFOP, 2018). Παράλληλα, προτείνεται αναβάθμιση υπάρχοντων επαγγελματικών προφίλ και δημιουργία νέων (με τη συνδρομή και εμπειρία ΕΟΠΠΕΠ, Κοινωνικών Εταίρων, επιμελητηρίων), καθώς και αναβάθμιση ή δημιουργία νέων προγραμμάτων σπουδών (συνεργασία με ΙΕΠ για ΕΠΑΛ, ΕΠΑΣ και ΓΓΔΒΜ για ΙΕΚ).

Καθοδηγητικό ρόλο στην πρόβλεψη διαφόρων συστημάτων Μαθητείας πρέπει να έχουν όλοι οι ενδιαφερόμενοι φορείς (Λώτσης, 2015). Η συνεργασία αυτή θα επιτρέπει σε τοπικό επίπεδο τους ενδιαφερόμενους φορείς να προσαρμόζουν ως ένα βαθμό τα προγράμματα σπουδών στις ανάγκες της εκάστοτε τοπικής αγοράς εργασίας, χωρίς να παρεκκλίνουν σε μεγάλο βαθμό από το βασικό πλαίσιο και τις συνθήκες που

ορίζονται σε εθνικό επίπεδο. Ακόμη, ο Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π θα είναι υπεύθυνος να παρέχει επιβεβαίωση ότι τα περιεχόμενα των προγραμμάτων και τα μαθησιακά τους αποτελέσματα συνάδουν με τα χαρακτηριστικά του προγράμματος, όπως το επίπεδο εκπαίδευσης και τη διάρκεια σπουδών και να ελέγχει αν ανταποκρίνονται με το αντίστοιχο επίπεδο προσόντων (EQF4 ή EQF5). Έτσι, η συνεργασία των ενδιαφερόμενων μερών θα οδηγήσει σε:

- α) υψηλή ποιότητα πρακτικής και μάθησης στους εργασιακούς χώρους
- β) ευελιξία σχεδιασμού και οργάνωσης προγραμμάτων μάθησης βασισμένων στα χαρακτηριστικά της εκάστοτε επιχείρησης
- γ) αναβάθμιση των επιχειρήσεων που ενδιαφέρονται να συμμετάσχουν στο πρόγραμμα Μαθητείας πχ σε θέματα ποιότητας, ασφαλείας και συνθηκών εργασίας.

Όσον αφορά την αξιολόγηση των διαφορετικών συστημάτων Μαθητείας, τα κριτήρια συναποφασίζονται από ΙΕΠ και ΓΓΔΒΜ, ενώ διαμορφωτική και τελική εξέταση και πιστοποίηση αναλαμβάνει ο ΕΟΠΠΕΠ. Ωστόσο, έμφαση χρειάζεται να δοθεί και στην αναβάθμιση της μαθησιακής διαδικασίας δηλαδή του εκπαιδευτικού έργου γεγονός που συνεπάγεται την αύξηση ικανότητας των εκπαιδευτικών να προσαρμοστούν στα ενημερωμένα και αναβαθμισμένα αναλυτικά προγράμματα σπουδών καθώς και στις αλλαγές των επαγγελμάτων και ειδικοτήτων, συμβάλλοντας έτσι στην προσαρμογή τους σε μια πιο ευέλικτη μελλοντική πρόβλεψη του συστήματος Μαθητείας (CEDEFOP,2018).

Επιπρόσθετο σημαντικό ρόλο σε αυτή την δράση, ενδέχεται να διαδραματίσει και η προώθηση μιας διεπιστημονικής εργασίας μεταξύ των εκπαιδευτικών ομάδων, η οποία πιθανολογείται να συμβάλλει θετικά στην αύξηση της ικανότητας ευελιξίας τους. Επίσης, στην αύξηση της ικανότητας αυτής θα συνέβαλαν εξίσου θετικά εάν δημιουργούνταν δίκτυα εκπαιδευτικών με θέματα σχετικά με το εκάστοτε γνωστικό αντικείμενο ώστε να είναι δυνατή η αξιοποίηση της εμπειρογνωμοσύνης σε κάθε τομέα – ειδικότητα. Επιπλέον, θα μπορούσαν να δημιουργηθούν εργαλεία και υλικά από το Υ.ΠΑΙ.Θ ανεβασμένα σε αποθετήρια σε ηλεκτρονικές και μη πηγές, εύκολα προσβάσιμες σε όλους τους εκπαιδευτικούς ανεξαρτήτως τομέα και ειδικότητας (Λώτσης, 2015).

Έπειτα, έμφαση χρειάζεται να δοθεί από τις εθνικές κυβερνητικές αρχές στην επέκταση και προώθηση της Μαθητείας σε όλη τη χώρα. Για την υποστήριξη και προώθηση του Θεσμού της Μαθητείας είναι απαραίτητο να δοθούν επιχειρηματικά κίνητρα, όπως: οικονομικά (μισθοί – ασφάλιση), αντιστάθμιση κόστους με οφέλη λόγω απασχόλησης εξειδικευμένων μαθητευόμενων και αναγνώριση της προσφοράς των ιδιωτικών επιχειρήσεων από τους Κοινωνικούς Εταίρους και τα επιμελητήρια. Αναφορικά με τα οικονομικά κίνητρα, σε χώρες όπως η Ιταλία, η Λιθουανία και η Μάλτα δε παρουσιάζεται ιδιαίτερα αυτή η ανάγκη για τη συμμετοχή των επιχειρήσεων στο πρόγραμμα Μαθητείας (Ταβελλάρης, 2019). Ως προς τους μαθητευόμενους από την άλλη, κρίνεται απαραίτητος ο σχεδιασμός μιας ευρείας εκστρατείας εθνικής εμβέλειας για την πληρέστερη ενημέρωση των ίδιων και των γονέων τους για τα οφέλη του προγράμματος.

Εν κατακλείδι, ένα δομημένο σύστημα Μαθητείας, με επιτυχώς αναπτυγμένη ανατροφοδότηση, με πρόωμη και πλήρη επαγγελματική καθοδήγηση, με μία θεμιτή αντιστοιχία επιχείρησης- εκπαιδευόμενου και με εκτεταμένες υπηρεσίες υποστήριξης επιχειρήσεων και δεδομένων των επιδόσεων θα οδηγούσε στην έκβαση ενός θετικού αποτελέσματος σχετιζόμενο με τις υπηρεσίες εκπαίδευσης και κατάρτισης, οι οποίες θα μπορούσαν να εμπλουτίσουν τους αποφοίτους της Μαθητείας με ισχυρά προσόντα και κίνητρα (Ταβελλάρης, 2019).

3.2 Κατευθυντήριες της Ε.Ε για την Ελλάδα σε Περιφερειακό και τοπικό επίπεδο

Οι Περιφερειακές επιτροπές ΕΕΚ που σχετίζονται με την εφαρμογή της Μαθητείας, ξεκίνησαν τη δράση τους το 2013. Στα πλαίσια ενός αναβαθμισμένου κυβερνητικού περιφερειακού επιπέδου και σύμφωνα με τις κατευθυντήριες της Ε.Ε είναι σκόπιμο οι Κοινωνικοί εταίροι να ενταχθούν μελλοντικά στις Περιφερειακές επιτροπές και να μπορούν και αυτοί να συνεισφέρουν, συνθέτοντας το τοπικό επίπεδο. Επιπλέον, στην αναβάθμιση του περιφερειακού επιπέδου θα συμβάλει και η συνεργασία με τα κέντρα προώθησης απασχόλησης του Ο.Α.Ε.Δ. (Δημήτριος, Μ. 2005).

Ωστόσο, κύριο άξονα εφαρμογής της Μαθητείας αποτελούν οι σχολικές μονάδες. Βάσει αυτού, εξίσου σημαντική είναι η επικοινωνία και η συνεργασία των

εκπαιδευτικών της σχολικής μονάδας και των εκπαιδευτών – μεντόρων των επιχειρήσεων, που θα ήταν απαραίτητο να ενισχυθεί από τα Κέντρα Προώθησης της Απασχόλησης (Κ.Π.Α.) του Ο.Α.Ε.Δ. Επιπρόσθετα, στην εργασία των κέντρων προώθησης της απασχόλησης μπορούν να συνεισφέρουν εκπρόσωποι των Κοινωνικών εταίρων και των επιμελητηρίων. Μολαταύτα, η συνεργασία των Κ.Π.Α. με εκπροσώπους των επιχειρήσεων εκλείπει καθώς απουσιάζει μια πιο σταθερή δομή των Κ.Π.Α., γεγονός το οποίο είναι αναγκαίο να μεταβληθεί στο μέλλον (CEDEFOP, 2018).

Αναφορικά με τις κατευθυντήριες της Ε.Ε. σε τοπικό επίπεδο αυτές διαχωρίζονται σε:

α) συνεργασία των ενδιαφερόμενων φορέων με πρακτικές project και εφαρμογή στα ΕΠΑΛ σε συνεργασία με τους εκεί εκπαιδευτικούς και με παροχή του απαραίτητου εξοπλισμού σε διάφορες διδακτικές δραστηριότητες

β) διανομή ενημερωτικών φυλλαδίων σε καταρτιζόμενους και επιχειρήσεις σε ΕΠΑΛ, ΚΠΑ, ΟΑΕΔ (CEDEFOP, 2018)

γ) προσέλκυση και υποστήριξη των επιχειρήσεων με παράλληλη αντιστοίχιση προφίλ καταρτιζόμενου με ανάγκες επιχείρησης

δ) κατανόηση των απαιτήσεων των συμβάσεων μεταξύ εργοδότη και καταρτιζόμενου, η προετοιμασία των εκπαιδευτών- μεντόρων, η χρήση κατάλληλων εργαλείων, αλλά και η κατανόηση της αξίας της Μαθητείας (Δημήτριος, 2005)

Για την καλύτερη κατανόηση των παραπάνω, θα αναφερθούμε στο εξής στα συστήματα δυο χωρών που έχουν εμπειρία εφαρμογής, Γερμανία και Ελβετία.

Κεφ.4 Εκπαιδευτικό Σύστημα Γερμανίας

4.1 Εκπαιδευτικό σύστημα

Αρχικά, στη χώρα της Γερμανίας το εκπαιδευτικό σύστημα ποικίλει, διότι η χώρα είναι διαιρεμένη σε ομοσπονδιακές πολιτείες τα λεγόμενα κρατίδια, όπου το καθένα διαθέτει και έχει την ευθύνη του δικού του εκπαιδευτικού συστήματος, ακολουθώντας όμως όλα ανεξαιρέτως τους συνταγματικούς νόμους του κράτους. (Σταμούλη). Παρόλα αυτά, μερικά γενικά στοιχεία που χαρακτηρίζουν το Εκπαιδευτικό Σύστημα της Γερμανίας είναι η ελευθερία της εκπαίδευσης και της επιλογής του σχολείου, η υποχρεωτική σχολική φοίτηση για όλους ανεξαιρέτως, τα εκπαιδευτικά δίκτυα και τα κέντρα καθοδήγησης μαθητών (<https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice>).

Η ηλικία που ξεκινά κανείς την υποχρεωτική εκπαίδευση είναι αυτή των έξι ετών, διαρκεί εννέα έτη, είναι πλήρους φοίτησης και περιλαμβάνει την πρωτοβάθμια και τα τρία πρώτα χρόνια της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Με το πέρας της υποχρεωτικής εκπαίδευσης, ο μαθητής μεταβαίνει στην ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση όπου έχει να επιλέξει από μια πληθώρα εναλλακτικών εκπαιδευτικών διαδρομών όπως το σύστημα εναλλασσόμενης μάθησης και εργασίας, η ανώτατη εκπαίδευση ή η ανώτερη επαγγελματική εκπαίδευση και τέλος η Δια Βίου μάθηση (<https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice>). Επομένως, αφενός τα στάδια εκπαίδευσης είναι προκαθορισμένα, αφετέρου το δικαίωμα της επιλογής της εκπαιδευτικής πορείας το έχει ο κάθε μαθητής ανάλογα με τις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα του (https://eacea.ec.europa.eu/nationalpolicies/eurydice/content/germany_en).

Επεκτείνοντας, η μετάβαση από την πρωτοβάθμια στη δευτεροβάθμια ενδέχεται να παρουσιάζει κι αυτή διαφοροποιήσεις από κρατίδιο σε κρατίδιο ωστόσο, είναι άκρως σημαντική για την ολοκλήρωση της υποχρεωτικής εκπαίδευσης. Οι επιλογές που έχουν γονείς και μαθητές για τα δευτεροβάθμια σχολεία είναι μεταξύ άλλων το Hauptschule, το Realschule και το Gymnasium. Επιπλέον, καθοριστική σημασία για την επιλογή αυτή, διαδραματίζει επίσης και η επιτυχής φοίτηση και οι επιδόσεις του κάθε μαθητή στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση συνδυαστικά με την υποστήριξη και τη συμβουλευτική

που μπορούν να λάβουν από τα κέντρα καθοδήγησης μαθητών για την επιλογή του καταλληλότερου τύπου της μετέπειτα εκπαίδευσης. Οι υπηρεσίες αυτών των κέντρων καθοδήγησης παρέχονται δωρεάν και αφορούν κυρίως στους τομείς της μάθησης και μελέτης της σταδιοδρομίας του σχολείου, της κοινωνικό- συναισθηματικής ανάπτυξης των μαθητών κ.α. (Eurydice, 2018-19).

Συνεχίζοντας, η ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση απευθύνεται σε νέους ηλικίας δεκαπέντε ετών και περιλαμβάνει τρία στάδια. Στο πρώτο στάδιο προσφέρεται ένα κοινό πρόγραμμα σπουδών ενώ από το δεύτερο στάδιο κι έπειτα προσφέρονται τρία διαφορετικά είδη εκπαίδευσης, τα οποία είναι η γενική δευτεροβάθμια εκπαίδευση, η τεχνική δευτεροβάθμια εκπαίδευση και η επαγγελματική δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Η γενική δευτεροβάθμια εκπαίδευση (GSE: General secondary education) επικεντρώνεται στην ευρεία γενική εκπαίδευση, δεν προετοιμάζει τους μαθητές για ένα συγκεκριμένο επάγγελμα, αλλά θέτει ένα σταθερό υπόβαθρο για την τριτοβάθμια εκπαίδευση. Η τεχνική δευτεροβάθμια εκπαίδευση (tse : technicalsecondaryeducation) εστιάζει κυρίως σε γενικά και τεχνικό-θεωρητικά θέματα περιλαμβάνοντας πρακτική άσκηση κι ένας μαθητής που την επιλέγει, μπορεί να ασκήσει ένα επάγγελμα ή να μεταβεί στην ανώτερη εκπαίδευση. Τέλος, η επαγγελματική δευτεροβάθμια εκπαίδευση (vse: Vocationalsecondaryeducation) είναι μια πρακτικά προσανατολισμένη μορφή εκπαίδευσης, στην οποία οι μαθητές λαμβάνουν γενική εκπαίδευση αλλά με εστίαση στην εκμάθηση ενός συγκεκριμένου επαγγέλματος (<https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice>).

Επιπλέον, σημαντικό αναφοράς είναι ότι το πιστοποιητικό ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης χορηγεί απεριόριστη πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Επίσης, οι μαθητές στην ηλικία των δεκαπέντε- δεκαέξι (15 ή 16) ετών, έχουν την επιλογή να εισέλθουν σε ένα σύστημα εναλλασσόμενης μάθησης και εργασίας. Όλοι οι νέοι που εργάζονται με μερική απασχόληση υποχρεούνται να συμμετέχουν στη μάθηση και να εργάζονται για τουλάχιστον 28 ώρες την εβδομάδα. Η μάθηση και η εργασία μερικής απασχόλησης πραγματοποιούνται σε ένα κέντρο Μαθητείας και μία επιχείρηση για μερική απασχόληση. Αναφορικά με την ανώτατη επαγγελματική εκπαίδευση διατίθενται τα προγράμματα μετα-δευτεροβάθμιας μη τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και τα συμπληρωματικά επαγγελματικά σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στις επιστήμες της ιατρικής και της υγειονομικής περίθαλψης (<https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice>).

Τέλος, ένας απόφοιτος της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης έχει την δυνατότητα να εισέλθει σε ένα τμήμα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης της ομοσπονδιακής Γερμανίας με την προϋπόθεση της επιτυχίας του στις εισαγωγικές εξετάσεις. Ο τίτλος “Πανεπιστήμιο” στη Γερμανία αναφέρεται σε ένα ίδρυμα από το οποίο αποφοιτούν φοιτητές με διδακτορικό δίπλωμα. Το πρόγραμμα σπουδών του Πανεπιστημίου ποικίλλει. Εν κατακλείδι, αναφορικά με την δια βίου μάθηση, η εκπαίδευση ενηλίκων δεν σχετίζεται με την αρχική εκπαιδευτική σταδιοδρομία. Τα ομοσπονδιακά κρατίδια της Γερμανίας προσφέρουν διάφορους σχηματισμούς και περαιτέρω εκπαίδευση για ενήλικες και οι συμμετέχοντες στο μάθημα μπορούν να αποκτήσουν αναγνωρισμένο δίπλωμα ή πιστοποιητικό στην εκπαίδευση ενηλίκων(Eurydice, 2018-19).

4.2 Δυϊκό σύστημα Γερμανίας

4.2.1 Ιστορία Δυϊκού συστήματος στη Γερμανία

Επεκτείνοντας, θα ήταν θεμιτό να γίνει αναφορά του δυϊκού συστήματος της Γερμανίας το οποίο συνδέεται άρρηκτα με την Μαθητεία. Η Μαθητεία ως σύστημα έχει τις ρίζες της στον Μεσαίωνα και εξακολουθεί να υφίσταται ακόμη και σήμερα στα εκπαιδευτικά συστήματα διαφόρων κρατών ως ένα από τα καταλληλότερα συστήματα για την μετάβαση από την εκπαίδευση στην αγορά εργασίας.

Αυτός ο τύπος μάθησης ξεκίνησε από την Γερμανία τον 18^ο και 19^ο αιώνα και περιελάμβανε μια αξιολογική περίοδο πρακτικής άσκησης, όπου ο μαθητευόμενος έπρεπε να διανύσει για την απόκτηση πιστοποίησης χωρίς ωστόσο την ιδιαίτερη αποδοχή του από την κοινωνία (Παϊδούση,2014). Έπειτα, το 1897, ο νόμος «CraftProtectionAct» καθόριζε τη δημιουργία σχολείων και με τον τρόπο αυτό η Μαθητεία κέρδισε περισσότερο έδαφος (Gessler, 2017) ενώ στις αρχές του 20^{ου} αιώνα, τα σχολεία άρχισαν να επικεντρώνονται περισσότερο στην άσκηση εργασίας. Αυτό αποτέλεσε το πρώτο αξιοσημείωτο βήμα της σύγχρονης Μαθητείας διότι άρχισε να επεκτείνει την κλειστή κοινωνική φύση της επαγγελματικής κατάρτισης σε εταιρείες, ενώ προηγουμένως στηριζόταν μονάχα σε έμμεσες γνώσεις και την ιδιωτικότητα. Έτσι, η μάθηση άρχισε να λαμβάνει χώρα σε δύο τοποθεσίες, σε σχολικό και εργασιακό περιβάλλον και το 1940 εκδόθηκε το πρώτο εθνικό πρόγραμμα σπουδών για τα

επαγγελματικά σχολεία. Ακόμη, στο επίκεντρο βρέθηκε και η εκπαίδευση των εκπαιδευτών στον εργασιακό χώρο, που είχε στόχο την αύξηση της συνεργασίας μεταξύ εκπαιδευτών των επιχειρήσεων και εκπαιδευτικών του σχολικού περιβάλλοντος, που έως τότε η σχέση αυτών των δύο ήταν άνιση (Eurydice, 2018-19).

Ο όρος του δυικού συστήματος «Dual System» χρησιμοποιήθηκε για πρώτη φορά το 1964 σε αναφορά της Γερμανικής επιτροπής για το εκπαιδευτικό σύστημα επαγγελματικής κατάρτισης, στην οποία η έμφαση δόθηκε σε ένα σύστημα ταυτόχρονης πρακτικής και θεωρητικής άσκησης σε εταιρεία και σχολική μονάδα. Τελευταία, δόθηκε έμφαση και στην ενίσχυση της σχέσης του σχολικού και εργασιακού περιβάλλοντος με την εξάλειψη της αντίθεσης ‘‘θεωρητικής- πρακτικής’’ άσκησης και τον προσανατολισμό των σχολείων σε συστοιχία με τις πρακτικές προκλήσεις και απαιτήσεις του κάθε επαγγέλματος και του εργασιακού χώρου, ενώ το ενδιαφέρον για την ενδυνάμωση του ρόλου των σχολείων στο σύστημα Μαθητείας εντοπίστηκε από το 1990 κι έπειτα. Μία ακόμη προσπάθεια προς τον ίδιο στόχο για την ενίσχυση του ρόλου του σχολείου αποτέλεσε η μεταρρύθμιση του 2005 (Gessler, 2017).

4.2.2 Εφαρμογή Δυϊκού συστήματος

Η υποστήριξη του θεσμού από την κυβέρνηση (Ινστιτούτο Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης BIBB) και η πρακτική εφαρμογή του οδήγησε σε μεγάλη αποδοχή από την κοινωνία και σε πλήρη ένταξη στο εκπαιδευτικό σύστημα (Eurydice, 2018-19). Λόγω της εκπαιδευτικής αποκέντρωσης τα τελευταία χρόνια η επαγγελματική εκπαίδευση έχει αναβαθμιστεί (Παϊδούση, 2014) και είναι με τέτοιο τρόπο διαμορφωμένη ώστε να συμβάλει στη διαμόρφωση κατάλληλης συνείδησης του μαθητή για την επαγγελματική του επιλογή. Επιπλέον, αποτελείται από τρία μέρη και περιλαμβάνει τη σχολιοκεντρική εκπαίδευση, το Δυϊκό Σύστημα και το σύστημα Μετάβασης.

Όσον αφορά στο Δυϊκό Σύστημα Εκπαίδευσης της Γερμανίας, διαρκεί δύο με τρία χρόνια και έχει εδραιωθεί από το 1969 με την Πράξη της Επαγγελματικής Κατάρτισης ‘‘Vocational Training Act’’, όπου η παροχή πρακτικής άσκησης σε κάθε πρόγραμμα επαγγελματικής κατάρτισης είναι υποχρεωτική και εστιάζει σε ένα συγκεκριμένο επάγγελμα. Επίσης, η Πράξη αναφέρεται σε έναν μεγάλο αριθμό

προγραμμάτων Μαθητείας σε διάφορα επαγγέλματα, τα οποία σχετίζονται με την βιομηχανία, το εμπόριο, την υγεία, τον αγροτικό τομέα και τη διοικητική υποστήριξη που ανέρχονται σε περίπου 340 ειδικότητες καθιστώντας το Σύστημα αυτό μοναδικό στην Ευρώπη(Eurydice, 2018-19).

Καίρια αρχή του Δυϊκού Συστήματος αποτελεί η εναλλαγή μάθησης μεταξύ της σχολικής μονάδας και της επιχείρησης. Για τον λόγο αυτό, περιλαμβάνει την τοποθέτηση των μαθητευομένων στις προσφερόμενες θέσεις εργασίας και τη μερική παρακολούθηση σε επαγγελματικά σχολεία. Πρόσβαση στη Μαθητεία έχουν όλοι όσοι ολοκλήρωσαν την υποχρεωτική εκπαίδευση και είναι κάτω των δεκαοκτώ ετών. Όσον αφορά στην οργάνωση του συστήματος αυτού, η κατάρτιση-Μαθητεία στην επιχείρηση ρυθμίζεται σε εθνικό επίπεδο ενώ το πρόγραμμα της σχολικής μονάδας καθορίζεται σε τοπικό επίπεδο δηλαδή από τα εκάστοτε κρατίδια και τις επιχειρήσεις. Η εκπαίδευση περιλαμβάνει τις ειδικές ανάγκες της επιχείρησης αλλά πρωτίστως τις γενικές γνώσεις και δεξιότητες που απαιτούνται σε ένα επάγγελμα. Το εβδομαδιαίο πρόγραμμα περιλαμβάνει μία με δύο μέρες θεωρητικής εκπαίδευσης στις σχολικές μονάδες και τρεις με τέσσερις πρακτική άσκηση στην επιχείρηση (Eurydice, 2018-19).

Αναφορικά με τις επιχειρήσεις στο Σύστημα αυτό, η συμμετοχή τους είναι εθελοντική, όμως από τη στιγμή της συγκατάθεσής τους, υποχρεούνται να ακολουθούν τη σχετική νομοθεσία και τους κανονισμούς που διέπουν την επαγγελματική κατάρτιση των μαθητευομένων. Επιπλέον, σε περίπτωση πολύ εξειδικευμένων επιχειρήσεων, υπάρχει η δυνατότητα ο μαθητευόμενος να παρακολουθεί εκπαίδευση σε εμπορικά ή βιοτεχνικά Επιμελητήρια, ενώ αντίστοιχα σε μεγάλες επιχειρήσεις υπάρχει δυνατότητα ολοκλήρωσης της θεωρητικής κατάρτισης στο κέντρο επαγγελματικής κατάρτισης της επιχείρησης. Επιπροσθέτως, οι επιχειρήσεις υποχρεούνται να καταβάλουν ένα χρηματικό ποσό, ως επίδομα κατάρτισης στους μαθητευόμενους, το οποίο καθορίζεται με βάση τη συλλογική σύμβαση εργασίας του συγκεκριμένου επαγγελματικού κλάδου. Επομένως, ο μαθητευόμενος με την υπογραφή σύμβασης μεταξύ αυτού και της επιχείρησης λαμβάνει μισθό, ο οποίος αυξάνεται χρόνο με το χρόνο και αντίστοιχα η σύμβαση αυτή, εκτός της μισθοδοσίας, κατοχυρώνει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των εργοδοτών και των μαθητευόμενων(Eurydice, 2018-19).

Ακόμη, η πρακτική άσκηση της Μαθητείας είναι πλήρως αναγνωρισμένη από το κράτος και απονέμει πιστοποιητικό στον μαθητευόμενο, έπειτα από την επιτυχή

εξέταση του στο τέλος της πρακτικής άσκησης. Οι εξετάσεις πραγματοποιούνται από το Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο του εκάστοτε κρατιδίου και ρυθμίζονται σύμφωνα με το νόμο “Vocational Training Act”(Παϊδούση, 2014). Ακόμη, ο ίδιος νόμος κατοχυρώνει την ύπαρξη διαφόρων ειδικοτήτων, προγραμμάτων σπουδών και γνωστικών αντικειμένων και στηρίζεται στην τριμερή διαπραγμάτευση μεταξύ δημόσιων αρχών, εργοδοτών και συνδικάτων ενώ πρεσβεύει τις αρχές της δυαδικότητας, της υπεροχής της χειρωνακτικής εργασίας και της συναίνεσης. Επομένως, κάθε πρόγραμμα σπουδών που επικυρώνεται από την ομοσπονδιακή κυβέρνηση, κατοχυρώνεται έπειτα από την ομόφωνη συναίνεση όλων των εταίρων και τα εκπαιδευτικά προγράμματα ρυθμίζονται με διάταγμα καθώς το περιεχόμενο εκπαίδευσης ανανεώνεται συνεχώς ακολουθώντας τις εξελίξεις της αγοράς εργασίας (Eurydice, 2018-19).

Καταλήγοντας, τα οφέλη από το Σύστημα Μαθητείας επωμίζονται και ο καταρτιζόμενος και το κράτος αλλά και η ίδια η επιχείρηση. Η στενή σχέση των δημόσιων αρχών και των εταίρων δημιουργεί σχέσεις εμπιστοσύνης και αναγνώρισης από την αγορά εργασίας γι’ αυτό τα οφέλη αφορούν όλους τους εμπλεκόμενους του συστήματος(Παϊδούση, 2014). Αναλυτικότερα, τα κυριότερα οφέλη είναι:

α) η εκπαίδευσή του μαθητευόμενου σε αντικείμενα της αγοράς εργασίας, η βελτίωση των κοινωνικών του δεξιοτήτων και η ανάπτυξη της προσωπικότητάς του

β) το κέρδος του κράτους από τη συμμετοχή των επιχειρήσεων στο κόστος κατάρτισης του εργατικού δυναμικού με σύγχρονη εκπαίδευση

γ) η απόκτηση εξειδικευμένου προσωπικού και το οικονομικό όφελος των επιχειρήσεων καθώς δεν καταβάλουν χρηματικές δαπάνες για τη διαδικασία πρόσληψης και εκπαίδευσης νέου προσωπικού και δεν χάνουν λόγω ακαταλληλότητας

Μολαταύτα, το αποτέλεσμα είναι οι επιχειρήσεις να εμφανίζονται όλο και πιο απαιτητικές στην επιλογή των μαθητευόμενων. Συνέχεια αυτής της κατάστασης αποτελεί η μείωση των υποψήφιων μαθητευόμενων για τη Μαθητεία αρχικά λόγω της δυσκολίας τους στην πρόσβαση των θέσεων Μαθητείας εξαιτίας των υψηλών απαιτήσεων των επιχειρήσεων. Ακόμη, σημαντικό ρόλο έπαιξαν και οι δημογραφικές εξελίξεις καθώς παρουσιάζονται ολοένα και λιγότεροι νέοι και τέλος σημαντικό

ΟΙ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΕΙΑΣ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ
ΣΤΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΑ ΛΥΚΕΙΑ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΗΜΑΘΙΑΣ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΑΠΟΨΕΙΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΩΝ ΚΑΙ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ

παράγοντα αποτέλεσε και η στροφή των νέων στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση
(TheGermanVocationalTrainingSystem).

Κεφ.5 Εκπαιδευτικό σύστημα Ελβετίας

5.1 Βασικά χαρακτηριστικά εκπαιδευτικού συστήματος

Η Ελβετία είναι μια ομοσπονδιακή και πολύγλωσση χώρα με αποκεντρωμένο εκπαιδευτικό σύστημα. Την πρωταρχική ευθύνη για την εκπαίδευση διαθέτουν τα 26 καντόνια (κράτη). Ενώ τα καντόνια είναι αυτά που είναι υπεύθυνα για την υποχρεωτική εκπαίδευση, τα ίδια μαζί με την ομοσπονδιακή κυβέρνηση μοιράζονται τις ευθύνες για τη μετα-υποχρεωτική εκπαίδευση (γενικές σχολές εκπαίδευσης, επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, πανεπιστήμια). Η αποκέντρωση αντικατοπτρίζεται στο γεγονός ότι τα καντόνια και οι δήμοι τους χρηματοδοτούν το 90% των δημόσιων δαπανών για την εκπαίδευση. Η Συνομοσπονδία και τα Καντόνια έχουν κοινή υποχρέωση να εξασφαλίζουν υψηλό βαθμό ποιότητας και διαπερατότητας στο εκπαιδευτικό σύστημα. Κατά την εκπλήρωση αυτού του καθήκοντος, παρακολουθείται συστηματικά ολόκληρο το εκπαιδευτικό σύστημα στην Ελβετία, εντοπίζονται βασικές προκλήσεις και αξιολογείται η επίτευξη των στόχων πολιτικής σε τακτική βάση. Η έκθεση εκπαίδευσης της Ελβετίας, η οποία δημοσιεύεται κάθε τέσσερα χρόνια, είναι ένα αποτέλεσμα αυτής της διαδικασίας παρακολούθησης (https://eacea.ec.europa.eu/nationalpolicies/eurydice/content/switzerland_en).

5.2 Μετα-υποχρεωτική Εκπαίδευση Ελβετίας

Μετά το τέλος της υποχρεωτικής εκπαίδευσης, δηλαδή στην ηλικία των δεκαπέντε ετών, περίπου τα δύο τρίτα των εφήβων στην Ελβετία μεταβαίνουν σε μια μορφή εκπαίδευσης που συνδυάζει διδασκαλία στην τάξη σε μια επαγγελματική σχολή με Μαθητεία σε μια εταιρεία κατάρτισης (σύστημα διπλής γραμμής). Αυτό τους παρέχει ένα δίπλωμα VET (επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση) και μπορεί επίσης να ολοκληρωθεί με ένα ομοσπονδιακό επαγγελματικό απολυτήριο. Περίπου το ένα τρίτο επιλέγει τη συνέχιση της εκπαίδευσης σε ένα σχολείο ανώτερο δευτεροβάθμιο εξειδικευμένο ή ένα απολυτήριο σχολείο παρακολουθώντας γενικά εκπαιδευτικά προγράμματα, το οποίο προετοιμάζει για τριτοβάθμια εκπαίδευση σε ένα πανεπιστήμιο και δεν οδηγεί σε επαγγελματικά προσόντα (https://eacea.ec.europa.eu/nationalpolicies/eurydice/content/switzerland_en). Περισσότερο από το 90% των νέων ολοκληρώνουν την ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, η οποία διευκολύνει την

άμεση είσοδο στην αγορά εργασίας, τους δίνει τη δυνατότητα να παρακολουθήσουν τριτοβάθμια εκπαίδευση ή τους επιτρέπει να συνεχίσουν την εκπαίδευσή τους σε πανεπιστήμιο. Πρόσβαση σε ένα πανεπιστήμιο έχουν με ένα απολυτήριο από σχολείο απολυτηρίου (Γυμνάσιο / Γυμνάσιο), ένα εξειδικευμένο απολυτήριο (Fachmaturität / maturitéspécialisée) ή ένα επαγγελματικό απολυτήριο (Berufsmaturität / maturitéprofessionelle) και συνολικά περίπου το 37,5% των εφήβων στην Ελβετία αποκτούν μία από αυτές τις μορφές απολυτηρίου(<http://www.edk.ch/dyn/16342.php>).

Επιπλέον, το τριτοβάθμιο επίπεδο περιλαμβάνει πανεπιστήμια και ως δεύτερο σημαντικό πυλώνα, ιδρύματα που παρέχουν επαγγελματική εκπαίδευση. Τα τελευταία απευθύνονται σε άτομα με επαγγελματική εμπειρία, τα οποία τους επιτρέπουν να αποκτήσουν εξειδικευμένη εκπαίδευση και πρόσθετα προσόντα. Περιλαμβάνει διπλώματα από κολλέγιο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και ομοσπονδιακά ή προηγμένα ομοσπονδιακά διπλώματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Τέλος, σημαντικό αναφοράς είναι το γεγονός ότι το ποσοστό αποφοίτησης σε τριτοβάθμιο επίπεδο υπερβαίνει το 45%, ενώ περίπου τα δύο τρίτα αυτών των πτυχιούχων αποκτούν πανεπιστημιακό πτυχίο και περίπου το ένα τρίτο βαθμό στην επαγγελματική εκπαίδευση (<http://www.edk.ch/dyn/16342.php>).

5.3 ΕΕΚ στην Ελβετία

Η Ελβετία, όσον αφορά στην επαγγελματική εκπαίδευση, διαθέτει ένα ισχυρό σύστημα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης (ΕΕΚ). Προσφέρει κατά κύριο λόγο προγράμματα VET δυϊκής μάθησης σε ανώτερο δευτεροβάθμιο επίπεδο (συνδυάζοντας Μαθητεία σε μια εταιρεία κατάρτισης και 1-2 ημέρες διδασκαλία στην τάξη σε μια επαγγελματική σχολή) και σε ευρεία τριτοβάθμια επαγγελματική εκπαίδευση. Αναφορικά με το ανώτερο δευτεροβάθμιο επίπεδο επαγγελματικής κατάρτισης της βάσης [VET], οι έφηβοι μαθαίνουν ένα επάγγελμα συμμετέχοντας σε εταιρείες και παρακολουθώντας εκπαίδευση σε ένα *Berufsfachschule* / *écoleprofessionnelle* / *scuolaprofessionale* [σχολή VET]. Τα δύο τρίτα όλων των νέων που προέρχονται από την υποχρεωτική εκπαίδευση εγγράφονται στην ΕΕΚ, πράγμα που τους παρέχει ένα σταθερό υπόβαθρο σε ένα δεδομένο επάγγελμα (υπάρχουν περίπου 230 επαγγέλματα από τα οποία μπορεί κανείς να επιλέξει) (<http://www.edk.ch/dyn/16342.php>).

Η επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση είναι με τέτοιο τρόπο δομημένη συμπεριλαμβάνοντας διάφορα μέτρα ώστε να μπορεί να διαχειρίζεται τις περιπτώσεις των νέων, των οποίων η είσοδος στον επαγγελματικό κόσμο κινδυνεύει. Συντονίζει έτσι, όλους τους ενδιαφερόμενους τόσο σε θεσμικά όσο και σε επαγγελματικά σύνορα, αλλά και πέραν της βοήθειας για την επιλογή σταδιοδρομίας και κατά τη διάρκεια των σταδίων της ΕΕΚ διασφαλίζεται η παροχή υποστήριξης και αρωγής στη μετάβαση από την υποχρεωτική εκπαίδευση μέσω της ΕΕΚ στον κόσμο της εργασίας. Τα μέτρα αυτά μπορεί να περιλαμβάνουν ατομική υποστήριξη προκειμένου να βελτιστοποιηθεί η μετάβαση από το υποχρεωτικό στο ανώτερο δευτεροβάθμιο επίπεδο, ενώ αντίστοιχα για τους εφήβους που δεν εγγράφονται αμέσως στο ανώτερο δευτεροβάθμιο επίπεδο υπάρχουν τα μαθήματα γέφυρας-έτους που διαρκούν ένα έτος και είναι διαθέσιμα ως προσωρινές λύσεις (<https://swisseducation.educa.ch/en/upper-secondary-level-0>). Έτσι, παρέχονται στους νέους περισσότερες πιθανότητες να αποκτήσουν μία θέση Μαθητείας αλλά ταυτόχρονα και υποστήριξη για τον εντοπισμό της κατάλληλης σταδιοδρομίας για κάθε μαθητή (https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/glossary_87en#GlossarPETe).

Εμβαθύνοντας, από τη στιγμή που θα εισέλθει ο νέος στην ΕΕΚ, η εκπαίδευση που του παρέχεται είναι υψηλής ποιότητας καθώς υπάρχουν δίκτυα εταιρειών που έχουν αυτόν ακριβώς τον στόχο. Επομένως, το δίκτυο των εταιρειών κατάρτισης είναι μια ειδική μορφή οργάνωσης της εκπαίδευσης στην επαγγελματική πρακτική όπου δύο ή περισσότερες εταιρείες με συμπληρωματικά πεδία δραστηριοτήτων μπορούν να ενωθούν για να σχηματίσουν ένα δίκτυο εταιρειών ώστε να εκπαιδεύσουν τους μαθητές μαζί. Στόχος αυτής της συνεργασίας είναι να παρέχει στους εκπαιδευόμενους κατάρτιση σύμφωνα με τους κανονισμούς, χρησιμοποιώντας κοινούς πόρους κι έτσι βελτιστοποιεί το κόστος της κατάρτισης για κάθε μεμονωμένη επιχείρηση. Αυτό επιτρέπει επίσης σε μικρές ή εξειδικευμένες εταιρείες να εμπλακούν στην ΕΕΚ(<http://www.edk.ch/dyn/16342.php>).

Εν συνεχεία, με την ολοκλήρωση κάθε προγράμματος σπουδών στην ΕΕΚ οι μαθητές γίνονται κάτοχοι διπλώματος ή πιστοποιητικού ανάλογα με την διάρκεια των σπουδών τους. Αναλυτικότερα, τα προγράμματα διάρκειας δύο ετών οδηγούν στην έκδοση ενός Πιστοποιητικού Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης ενώ τα προγράμματα τριετούς και τετραετούς εκπαίδευσης στην έκδοση ενός Ομοσπονδιακού Διπλώματος VET. Κατά τη διάρκεια του τριετούς ή τετραετούς προγράμματος VET, οι

μαθητές έχουν τη δυνατότητα να παρακολουθήσουν μαθήματα γενικής εκπαίδευσης για να προετοιμαστούν για την Ομοσπονδιακή Επαγγελματική Εξέταση Απολυτηρίου. (<https://www.sbf.admin.ch/sbf/en/home/bildung/vocational-education-and-training--vet-.html>).

Όλα τα παραπάνω στοιχεία καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι τα ειδικά χαρακτηριστικά του ελβετικού εκπαιδευτικού συστήματος που το καθιστούν αξιόλογο είναι ο υψηλός δείκτης διαπερατότητας, καθώς υπάρχουν πολλοί τρόποι να εισέλθει κανείς ή να μεταφερθεί σε ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα ή στο σχολείο και να παρακολουθήσει ένα πρόγραμμα εκπαίδευσης και κατάρτισης καθώς και η ελεύθερη πρόσβαση στα διάφορα είδη εκπαίδευσης. Όποιος έχει τα απαραίτητα προσόντα μπορεί γενικά να εξελίξει σε γνώσεις την επαγγελματική του επιλογή παρακολουθώντας τριτοβάθμια εκπαίδευση καθώς ένα δίπλωμα απολυτηρίου επιτρέπει την ελεύθερη επιλογή τόσο του πανεπιστημίου όσο και του προγράμματος σπουδών. Τέλος, περισσότερο από το 90% όλων των νέων αποκτά πιστοποιητικό ή δίπλωμα ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, το οποίο διευκολύνει την άμεση είσοδο στην αγορά εργασίας ή τους δίνει τη δυνατότητα να συνεχίσουν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση (EDK, 2017). Εφόσον πραγματοποιήθηκε ένας εκτενής λόγος για τα συστήματα της Γερμανίας και της Ελβετίας σημαντικό θα ήταν να αναφερθεί αναλυτικά και το σύστημα εκπαίδευσης της Ελλάδας.

Κεφ.6 Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση (ΕΕΚ)

στην Ελλάδα

6.1 ΕΕΚ στην Ελλάδα

Αρχικά, η ΕΚΚ αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι του εκπαιδευτικού συστήματος της Ελλάδας και η εκπαιδευτική πολιτική πραγματοποιεί όσο το δυνατόν μεγαλύτερες προσπάθειες για την αναβάθμιση της. Βασικός πυλώνας της ΕΕΚ αποτελεί ο διττός της ρόλος που χωρίζεται στον επαγγελματικό και κοινωνικό. Σύμφωνα με τον πρώτο δίνεται έμφαση στην προετοιμασία των αποφοίτων για την εισαγωγή τους στο επάγγελμα με την απόκτηση όλων των απαραίτητων γνώσεων και ικανοτήτων. Αντίστοιχα, ο κοινωνικός ρόλος της ΕΕΚ στοχεύει στην προετοιμασία των αποφοίτων για τη μετέπειτα ζωή καθώς επίσης και την πραγματοποίηση της ενεργούς συμμετοχής των μαθητών στην εκπαιδευτική διαδικασία και τη δημιουργία ενός ελκυστικού εκπαιδευτικού περιβάλλοντος με αποτέλεσμα τα υψηλά ποσοστά ανταπόκρισης στις απαιτήσεις της ΕΕΚ. Βάσει των παραπάνω στοιχείων και σύμφωνα με του νόμους Ν.4186/2013, Ν.43336/2015 και Ν.4386/2016, στόχος της εκπαιδευτικής πολιτικής τέθηκε η αναβάθμιση της ΕΕΚ με το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο που σχεδιάστηκε και ξεκίνησε να υλοποιείται από τον Απρίλιο του 2016 (Υ.ΠΑΙ.Θ,2018) για την αναβάθμιση της ΕΕΚ και της Μαθητείας στην Ελλάδα (Υ.ΠΑΙ.Θ, 2017).

Επεκτείνοντας, η ΕΕΚ στην Ελλάδα διακρίνεται σε αρχική και συνεχιζόμενη επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση είτε στο πλαίσιο τυπικού εκπαιδευτικού συστήματος όπως είναι τα ΕΠΑ.Λ., είτε στο πλαίσιο μη τυπικής ή άτυπης εκπαίδευσης από διάφορους φορείς. Η αρχική επαγγελματική εκπαίδευση παρέχεται από τα ΕΠΑ.Λ., τα Ι.Ε.Κ., τις Σ.Ε.Κ., τις Ε.Π.Α.Σ. του Ο.Α.Ε.Δ. ενώ η συνεχιζόμενη κατάρτιση παρέχεται στα Κέντρα Διά Βίου Μάθησης (Κ.Δ.Β.Μ.) και τα Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Κ.Ε.Κ.) επιπέδου 1 ή 2 (Υ.ΠΑΙ.Θ,2016). Αυτά είναι τα λεγόμενα υποσυστήματα της ΕΕΚ της Ελλάδας(Υ.ΠΑΙ.Θ, 2016).

Σημαντικό βέβαια αναφοράς είναι το γεγονός ότι η υφιστάμενη κατάσταση της ΕΕΚ στην Ελλάδα βρίσκεται σε περίοδο ανασχηματισμού και αναδιάρθρωσης. Μερικές από τις υπάρχουσες αδυναμίες της ΕΕΚ στην Ελλάδα αποτελούν η υψηλή μαθητική

διαρροή και η χαμηλή ελκυστικότητα της, η πολυνομία, η έλλειψη εστίασης στο σχεδιασμό και στην εφαρμογή πολιτικής με αποτέλεσμα μια σειρά αναποτελεσματικών πολιτικών, το μεγάλο ποσοστό εκπαιδευτικών σε ματαίωση ή διαθεσιμότητα, η μειωμένη αποτελεσματικότητα και η ασαφής διασύνδεση της ΕΕΚ με την αγορά εργασίας καθώς και η έλλειψη συνεχούς ενημέρωσης της κοινής γνώμης για τις δυνατότητες που παρέχει η επαγγελματική εκπαίδευση(Υ.ΠΑΙ.Θ, 2016).

Αντίθετα, υπάρχουν εξαιρετικής σημασίας δυνατά σημεία της ΕΕΚ στα οποία πρέπει να δοθεί έμφαση και να βασιστεί η συντελούμενη προσπάθεια αναβάθμισής της, όπως είναι οι σημαντικές υλικοτεχνικές υποδομές που διαθέτει, οι εκπαιδευτικοί/ εκπαιδευτές με ευρείες γνώσεις που απαρτίζουν το στελεχιακό της δυναμικό και το σημαντικό ποσοστό παιδαγωγικά ευαισθητοποιημένων εκπαιδευτικών (Υ.ΠΑΙ.Θ, 2016).

Συμπερασματικά, η συνύπαρξη όλων αυτών των παραγόντων οδήγησε σε αισθητή μείωση του μαθητικού δυναμικού στα ΕΠΑ.Λ. και στις ΕΠΑ.Σ. ενώ παλαιότερα οι τάξεις των ΕΠΑ.Λ. είχαν συνδεθεί με τη στελέχωση των επιχειρήσεων, καθώς σε αυτές συνέρρεε ένα μεγάλο τμήμα του ανθρώπινου δυναμικού. Η υποβάθμιση αυτή της επαγγελματικής εκπαίδευσης στη χώρα μας έγινε εμφανής καθώς από τα μέσα της δεκαετίας του '80 το 75% του μαθητικού δυναμικού επέλεγε το γενικό λύκειο (ΓΕΛ) για την ολοκλήρωση της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, όπως αναφέρει χαρακτηριστικά ο Δερματάς (2013), ενώ μόνο το 25% επέλεγε την επαγγελματική εκπαίδευση (ΕΠΑ.Λ. και ΕΠΑ.Σ.). Ωστόσο, από το 2007/2008 έως το 2012/2013 ο αριθμός των εγγεγραμμένων μαθητών στη δευτεροβάθμια επαγγελματική εκπαίδευση στη χώρα μας σημείωνε σταδιακά ανοδική πορεία (ΕΛΣΤΑΤ,2018). Πιο συγκεκριμένα στις εκπαιδευτικές δομές, κατά τα σχολικά έτη 2010/2011 και 2011/2012, ο μαθητικός πληθυσμός παρουσίασε σημαντική αύξηση κατά 5,6% στα ΕΠΑ.Λ., κατά 17,1% στις ΕΠΑ.Σ. του Υ.ΠΑΙ.Θ, μείωση στις ΕΠΑ.Σ. του Ο.Α.Ε.Δ. κατά -0,5% ενώ τα ΓΕ.Λ. παρουσίασαν μικρή αύξηση της τάξης του 1,2% (ΕΛΣΤΑΤ, 2012). Έπειτα, από το 2012/2013, τα δεδομένα στην επαγγελματική εκπαίδευση της χώρας άρχισαν να αλλάζουν καθώς το 2014/2015 καταργήθηκαν οι ΕΠΑ.Σ. του Υ.ΠΑΙ.Θ κι ο μαθητικός αριθμός των επαγγελματικών λυκείων παρουσίαζε συνεχής μείωση, με την κατάργηση κάποιων ειδικοτήτων στα ΕΠΑ.Λ. και τις ΕΠΑ.Σ. του ΟΑΕΔ σύμφωνα με το νόμο ν. 4186/13. Στη συνέχεια, η επαναφορά των ειδικοτήτων αυτών, βάσει του νόμου ν. 4327/15, οδήγησε το μαθητικό δυναμικό και πάλι σε αύξηση στη Β' τάξη των ΕΠΑ.Λ.

από 32.067 σε 40.019 μαθητές κατά τα σχολικά έτη 2014-2015 και 2015/2016. Η ψήφιση του συγκεκριμένου νόμου ήταν σημαντική καθώς ανασυστάθηκαν οι 50 κλάδοι – ειδικότητες και οι 2.413 οργανικές θέσεις των εκπαιδευτικών της ΤΕΕ που είχαν καταργηθεί («Οι αλλαγές στην Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση, μία νέα αρχή για τα ΕΠΑΛ», 2016)(Υ.ΠΑΙ.Θ, 2016).

6.2 Πρόσφατες μεταρρυθμίσεις

Βάσει της εμπειρίας προηγούμενων ετών, τις συχνές αλλαγές και μεταρρυθμίσεις σε νόμους και ψηφίσματα, το Υπουργείο Παιδείας Έρευνας και Θρησκευμάτων αναγνωρίζοντας την αναποτελεσματικότητα εκπαιδευτικών πολιτικών και τις προκλήσεις που είχε να αντιμετωπίσει η ΤΕΕ ψήφισε τροπολογία για αλλαγές στη δευτεροβάθμια Τεχνική - Επαγγελματική Εκπαίδευση (ΤΕΕ), οι οποίες εφαρμόζονται από τη σχολική χρονιά 2016-17.

Οι αλλαγές αυτές αποσκοπούσαν αρχικά στην ολιστική θεώρηση ολόκληρου του συστήματος της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, στην ανάγκη συνεχούς εναρμόνισής της με τις απαιτήσεις της ελληνικής κοινωνίας και οικονομίας, στην παροχή ποιοτικής εκπαίδευσης στους μαθητές που την επιλέγουν καθώς και στην παροχή ασφαλών επαγγελματικών διεξόδων στους αποφοίτους της. Βάσει των παραπάνω στοιχείων τέθηκαν σε δημόσιο διάλογο οι προτάσεις διαφόρων φορέων όπως το ΙΕΠ για την εφαρμογή αλλαγών στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση.

Επιπρόσθετα, το Υ.ΠΑΙ.Θ. με δική του τροπολογία στις 5-03-16 προέβλεπε μία διαφορετική δομή για τα ΕΠΑ.Λ., η οποία με τη σειρά της προέβλεπε την πρόσβαση των αποφοίτων ΕΠΑ.Λ. στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση και τη διαμόρφωση της τάξης Μαθητείας- Μεταλυκειακού έτους στα Επαγγελματικά λύκεια της χώρας. Επιπλέον, ψήφισε την κατάργηση των Σ.Ε.Κ. για τον εξορθολογισμό της πολυτυπίας του συστήματος της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, την αποφυγή της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου (λύκειο) και της πρόωρης κατάρτισης στην μη τυπική εκπαίδευση καθώς και της γενικευμένης Μαθητείας ανηλίκων που προέβλεπε ο ν.4186/13, ενώ παράλληλα ρύθμισε διάφορα άλλα θέματα όπως ζητήματα λειτουργίας και φοίτησης του εσπερινού ΕΠΑ.Λ., υπηρεσιακά θέματα του εκπαιδευτικού προσωπικού των ΕΠΑ.Λ. και τελευταία παρέτεινε το χρόνο λειτουργίας των ΕΠΑ.Σ.

του ΟΑΕΔ για μια πενταετία, μέχρι τη συνολική αξιολόγηση του συστήματος της ΕΕΚ. («Οι αλλαγές στην Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση, μία νέα αρχή για τα ΕΠΑ.Λ.», 2016).

Η βελτίωση λοιπόν της εικόνας και της ποιότητας των μορφών της ΕΕΚ διαφαίνεται πρωτίστως μέσα από την ανάδειξη της σημασίας του σχολείου, την κοινωνικό-ψυχολογική υποστήριξη των μαθητών της και την παρέμβαση των δομών εκπαίδευσης στην κοινωνία και την εργασία. Παράλληλα, με δεδομένο ότι οι ΕΠΑΣ Μαθητείας Ο.Α.Ε.Δ. παρουσιάζουν θετική εικόνα με ικανοποιητικά ποσοστά απορρόφησης των αποφοίτων στην αγορά εργασίας (ΕΕΟ GROUP, 2015) και ότι οι εθνικοί κοινωνικοί εταίροι αναφέρουν για την ΕΕΚ και την εφαρμογή του δυϊκού μοντέλου Μαθητείας ότι «το μοντέλο των σχολών Μαθητείας του Ο.Α.Ε.Δ. αποτελεί καταρχάς καλή πρακτική που πρέπει να διατηρηθεί και να ενισχυθεί», εκτιμάται ότι η Μαθητεία θα μπορέσει να αποτελέσει ουσιαστικό μέσο επίτευξης των στόχων που θέτει η ΕΕ.

Εν συνεχεία, το γεγονός ότι οι απόφοιτοι της ΕΕΚ έχουν πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα, ενδέχεται να συμβάλει και στην ανάδειξη της ανάγκης βελτίωσης της τεχνολογικής και οργανωσιακής ετοιμότητας των επιχειρήσεων και των οργανισμών. Η σύνδεση αυτή είναι σε σημαντικό βαθμό εδραιωμένη, δεδομένου ότι οι απόφοιτοι των ΕΠΑΛ συμμετέχουν στις πανελλήνιες εξετάσεις για την είσοδό τους σε ΤΕΙ συναφούς ειδικότητας, με ευνοϊκούς όρους (ειδικό ποσοστό, εξετάσεις και σε μαθήματα ειδικότητας). Επί του παρόντος και στα πλαίσια του Εθνικού διαλόγου για την Παιδεία, εξετάζεται συνολικότερα ο τρόπος εισαγωγής στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση.

6.3 Νέο ΕΠΑ.Λ & Δυνατότητες Αποφοίτησης

Αναφορικά με τη νέα δομή των ΕΠΑ.Λ., αποσκοπεί στην εξάλειψη των αδυναμιών του συστήματος και την παροχή υψηλού ποιοτικού επιπέδου εκπαίδευσης. Βάσει αυτού, μερικοί από τους στόχους του νέου ΕΠΑ.Λ. είναι η παροχή ολοκληρωμένων επαγγελματικών γνώσεων και δεξιοτήτων για την πρόσβαση στην αγορά εργασίας, η δυνατότητα επαγγελματικής ανέλιξης μέσω σπουδών σε ανώτερη εκπαιδευτική βαθμίδα, η δυνατότητα παρακολούθησης των εργασιακών εξελίξεων καθώς και η ανάπτυξη δράσεων που διασφαλίζουν την ποιότητα της τεχνικής

επαγγελματικής εκπαίδευσης (Τ.Ε.Ε.). Επομένως, το νέο «Τεχνικό – Επαγγελματικό Σχολείο» φιλοδοξεί να αποτελέσει μια εναλλακτική εκπαιδευτική διαδρομή της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, για όσους μαθητές επιθυμούν ένα διαφορετικό τύπο σχολείου, στο οποίο να μπορούν να αναπτύξουν τις ιδιαίτερες κλίσεις και δεξιότητές τους και μία τέτοια αλλαγή αποσκοπεί προφανώς στην ανάπτυξη των επαγγελματικών εκπαιδευτικών δυνατοτήτων των αποφοίτων του ΕΠΑ.Λ..

Επιπλέον, για την επίτευξη των σκοπών της ΕΕΚ, προσφέρονται μέσω του επαγγελματικού λυκείου δύο κύκλοι σπουδών, ο «δευτεροβάθμιος κύκλος σπουδών» και ο «Μεταδευτεροβάθμιος κύκλος σπουδών». Αναφορικά με τον πρώτο, λειτουργούν οι Α', Β' και Γ' τάξεις, όπου οι μαθητές στην Α' τάξη παρακολουθούν ενιαίο πρόγραμμα μαθημάτων προσανατολισμένο στη γενική παιδεία διασφαλίζοντας στην πράξη τη δυνατότητα διαπερατότητας από το ΓΕ.Λ. στο ΕΠΑ.Λ. και αντίστροφα, στη Β' τάξη προβλέπεται ο διαχωρισμός σε βασικούς τομείς επαγγελμάτων και στη Γ' ο διαχωρισμός σε ειδικότητες. Έτσι επιτυγχάνεται ο περιορισμός της υπερβολικής πολυδιάσπασης που οδηγεί σε πρόωρη κατάρτιση, η οποία δεν είναι επιθυμητή στο επίπεδο ενός σχολείου δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (Οι αλλαγές στην Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση, μία νέα αρχή για τα ΕΠΑΛ.,2016). Εν συνεχεία στο μεταδευτεροβάθμιο κύκλο σπουδών, περιλαμβάνεται η τάξη «Μαθητείας», η οποία είναι προαιρετική και εφαρμόζει το δυϊκό σύστημα εκπαίδευσης (ΕΠΑΛ: Τι ορίζεται για την Μαθητεία στο νέο νομοσχέδιο,2019). Αναλυτικότερα, περιλαμβάνει μαθήματα ειδικότητας και προπαρασκευαστικά μαθήματα πιστοποίησης στην εκπαιδευτική μονάδα που καλύπτουν το 20% του Προγράμματος Σπουδών και Μαθητεία σε εργασιακό χώρο, που καλύπτει το 80% του Προγράμματος Σπουδών. Τέλος, ο μεταδευτεροβάθμιος κύκλος οδηγεί με τον τρόπο αυτό σε ένα υψηλότερο επίπεδο δεξιοτήτων, άρα και στην απόδοση προσόντων υψηλότερου επιπέδου μετά την ολοκλήρωση των διαδικασιών πιστοποίησης.

Αναφορικά με τις δυνατότητες που παρέχει το ΕΠΑ.Λ. στους αποφοίτους του, σύμφωνα με ενημερωτικό σημείωμα από το Υ.ΠΑΙ.Θ. (2018) είναι αρκετές, μία εκ των οποίων και η ίσως σημαντικότερη είναι η απευθείας ένταξη στην αγορά εργασίας στην επαγγελματική ειδικότητα που έλαβε πτυχίο ο μαθητευόμενος με την αποφοίτησή του από τη σχολική μονάδα. Εναλλακτικά, προς επιλογή του μαθητευόμενου διαθέτει την δυνατότητα να συνεχίσει τις σπουδές του σε αντίστοιχους τομείς στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση ή σε κοινή ομάδα σχολών (Πανεπιστημίων, ΤΕΙ και Στρατιωτικές)

ανεξάρτητα του τομέα αποφοίτησής τους μέσω ειδικών εξετάσεων σε 4 μαθήματα (Νέα Ελληνικά, Μαθηματικά και 2 μαθήματα ειδικότητας). Έπειτα, μία ακόμη επιλογή που έχει ένας απόφοιτος ΕΠΑ.Λ. είναι η συνέχιση των σπουδών του στα ΙΕΚ στην ίδια (για 3 εξάμηνα) ή άλλη ειδικότητα (για 5 εξάμηνα) όπου με εξετάσεις πιστοποίησης αποκτά πτυχίο επιπέδου 5 του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων όπως παρουσιάζονται στο παράρτημα σύμφωνα με τους Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π (2016) & Greece: National Qualifications Framework (2019), βάσει του νόμου ν.4283/2014 (Παπούλιας και συν.,2014). Επιπλέον, υπάρχει δυνατότητα εγγραφής των αποφοίτων ΕΠΑ.Λ στη Β΄ τάξη του ΕΠΑ.Λ. σε άλλο τομέα σπουδών ή στη Γ΄ τάξη σε άλλη ειδικότητα του ίδιου τομέα, παρακολουθώντας μόνο τα τεχνολογικά μαθήματα (23 ώρες) για απόκτηση και δεύτερης ειδικότητας. Επιπρόσθετα, διατίθεται η δυνατότητα πρόσβασης σε 2ετή τμήματα επαγγελματικής εκπαίδευσης των Πανεπιστημίων και των ΤΕΙ, μόνον για αποφοίτους ΕΠΑ.Λ., χωρίς εξετάσεις άλλα με το βαθμό απολυτηρίου και χορήγηση πτυχίου επιπέδου 5 του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων. Τέλος, με το νέο θεσμό του προαιρετικού «Μεταλκειακού Έτους-Τάξη Μαθητείας», οι κάτοχοι απολυτηρίου Επαγγελματικού Λυκείου και πτυχιούχοι ειδικότητας ΕΠ.ΑΛ., οι οποίοι βρίσκονται εκτός εκπαίδευσης, κατάρτισης και απασχόλησης έχουν τη δυνατότητα παρακολούθησης αφενός προγράμματος εκπαίδευσης σε πραγματικό εργασιακό περιβάλλον υπό την εποπτεία του σχολείου (με πλήρη εργασιακά δικαιώματα, μισθό στο 75% του κατώτατου μισθού και ασφάλιση) σε αντικείμενα αντίστοιχα της ειδικότητας τους και αφετέρου συμπληρωματικού εργαστηριακού μαθήματος της ειδικότητας τους στο σχολείο.

Κεφ.7 Μαθητεία

7.1 Μαθητεία στα ΕΠΑ.Λ.

Επικεντρώνοντας στο θεσμό της Μαθητείας στα ΕΠΑ.Λ., αποτελεί έναν καινούργιο θεσμό, ο οποίος παρέχει αρκετά εφόδια στους μαθητευόμενους σημαντικότερα εκ των οποίων είναι η απόκτηση εργασιακής εμπειρίας, τα υψηλά ποσοστά πρόσβασης στην αγορά εργασίας καθώς και η αναβάθμιση των δεξιοτήτων των καταρτιζόμενων που αντιστοιχεί σε πτυχίο ανώτερου επιπέδου από αυτό του δευτεροβάθμιου κύκλου του ΕΠΑ.Λ.. Επιπρόσθετα, όπως και σε άλλα συστήματα Μαθητείας, η Μαθητεία στα ΕΠΑ.Λ. αποτελεί μία εκπαιδευτική πρακτική, η οποία, σύμφωνα με το CEDEFOP, χαρακτηρίζεται από την εναλλαγή μάθησης/εκπαίδευσης στο χώρο εργασίας και στον εκπαιδευτικό οργανισμό, από την ευθύνη που αναλαμβάνει ο εργοδότης για το πρόγραμμα εκμάθησης στο χώρο εργασίας και την σύμβαση που υπογράφεται μεταξύ του εργοδότη και του μαθητευόμενου, η οποία κατοχυρώνει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του καθενός καθώς και τους όρους χρηματοδότησης του τελευταίου(Υ.ΠΑΙ.Θ, 2017).

Ο θεσμός της Μαθητείας των ΕΠΑ.Λ. ξεκίνησε το 2015/2016 αρχικά με δύο πιλοτικά προγράμματα για αποφοίτους ΕΠΑ.Λ. παλαιότερων χρόνων, σε δύο σχολικές μονάδες στις περιφέρειες Αττικής και Κεντρικής Μακεδονίας ενώ από τη σχολική χρονιά 2016/2017 εφαρμόζεται καθολικά σε όλα τα ΕΠΑ.Λ. της χώρας (Φίλης, Αντωνοπούλου & Χουλιαράκης, 2016). Η αποτίμηση για την ανάπτυξη του συγχρηματοδοτούμενου προγράμματος Μαθητείας ήταν ιδιαίτερα θετική δίνοντας μεγάλη βαρύτητα στην αναβάθμιση της εργασιακής προοπτικής των αποφοίτων ΕΠΑ.Λ.. Τα ιδιαίτερα θετικά αποτελέσματα αντικατοπτρίζονται από τη συνεχή αύξηση του αριθμού μαθητευόμενων (+231% σε σχέση με το σχολικό έτος 2016-17), τη προσθήκη διαθέσιμων ειδικοτήτων (από 6 το σχ. έτος 2016-2017, σε 21 την σχολική χρονιά 2018/2019), την αύξηση του αριθμού των σχολικών μονάδων που έχουν εντάξει τη Μαθητεία στην εκπαιδευτική τους διαδικασία (+ 49% σε σχέση με το σχ. έτος 2016-2017), καθώς και του αριθμού των τμημάτων Μαθητείας που λειτουργούν σε αυτά (+128% σε σχέση με το σχ. έτος 2016-2017). Ακόμη, για την επιτυχή συνέχιση του θεσμού κρίσιμος παράγοντας αποτελεί η ενεργός συμμετοχή των εκπαιδευτικών, καθώς και η εμπλοκή δημόσιων και δημοτικών οργανισμών, ιδιωτών και κοινωνικών φορέων.

Επιπλέον, οι δημόσιοι και οι ιδιωτικοί φορείς το σχολικό έτος 2018-2019 συμμετείχαν ενεργά καθώς η κατανομή των θέσεων Μαθητείας κατέγραψε 52% (1.944 θέσεις) για τον δημόσιο τομέα και 48% (1.762 θέσεις) για τον ιδιωτικό τομέα (Φίλης, Αντωνοπούλου & Χουλιάρáκης, 2016).

Όσον αφορά την ευθύνη αντιστοίχισης των μαθητευομένων με βάση το προφίλ τους με τις προσφερόμενες θέσεις Μαθητείας στους εργοδότες, έχει το ΕΠΑ.Λ σε συνεργασία με τους εργοδότες και την ευθύνη τοποθέτησης σε χώρους εργασίας των μαθητευομένων έχει το εκάστοτε ΕΠΑ.Λ./Ε.Κ. σε συνεργασία με το οικείο Κέντρο Προώθησης Απασχόλησης (ΚΠΑ) του ΟΑΕΔ(Χαρίτσης, Μπαξεβανάκης, Χουλιάρáκης, 2017). Την εποπτεία αντίστοιχα της Μαθητείας αναλαμβάνει ο εκπαιδευτικός που διδάσκει το εργαστηριακό μάθημα της ειδικότητας στο σχολείο καθώς και τη γραμματειακή υποστήριξη του Μεταλυκειακού Έτους - Τάξη Μαθητείας ως αποκλειστικό εξωδίδακτικό έργο (Μπαξεβανάκης, 2018).

Δικαίωμα εγγραφής στο «Μεταλυκειακό έτος - τάξη Μαθητείας» έχουν όσοι ικανοποιούν δύο κριτήρια, τα οποία είναι αρχικά να κατέχουν απολυτήριο και πτυχίο του δευτεροβάθμιου κύκλου σπουδών του ΕΠΑ.Λ., καθώς και παλαιότερων ισότιμων τίτλων, ή να κατέχουν απολυτήριο ΓΕΛ και πτυχίο δευτεροβάθμιου κύκλου σπουδών του ΕΠΑ.Λ. καθώς και παλαιότερων ισότιμων τίτλων και δεύτερον να βρίσκονται εκτός απασχόλησης, εκπαίδευσης ή κατάρτισης.

Το Έτος Μαθητείας έχει διάρκεια εννέα μηνών (9) και βασίζεται σε Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών Μαθητείας που καταρτίζει το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής (ΙΕΠ) και πληρούν τις προδιαγραφές ποιότητας, του Πλαισίου Ποιότητας Προγραμμάτων Σπουδών, καθώς και τα κριτήρια, τα οποία είναι συμβατά με τα αντίστοιχα πιστοποιημένα επαγγελματικά περιγράμματα του Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π. Το πρόγραμμα περιλαμβάνει εργαστηριακά μαθήματα της ειδικότητας σε Εργαστηριακά Κέντρα (ΕΚ) ή/και σε Σχολικά Εργαστήρια των ΕΠΑΛ συνολικής διάρκειας διακοσίων τριών (203) ωρών και διδάσκεται μία (1) ημέρα την εβδομάδα για επτά (7) διδακτικές ώρες από εκπαιδευτικό προσωπικό του ΥΠΑΙΘ και αντίστοιχα τις υπόλοιπες τέσσερις (4) ημέρες πραγματοποιείται πρόγραμμα εκπαίδευσης στο χώρο εργασίας, διάρκειας είκοσι οκτώ (28) ωρών εβδομαδιαίως (ΥΠΑΙΘ,2017). Σύμφωνα με την απόφαση Φ7/155762/Δ4/ 19-9-2018 (Β'4191), οι καταρτιζόμενοι λαμβάνουν αποζημίωση η οποία ορίζεται στο εβδομήντα πέντε τοις εκατό (75%) του νόμιμου, νομοθετημένου, κατώτατου ορίου του ημερομισθίου του ανειδίκευτου εργάτη, δηλαδή 21,78€ και το ποσό της επιδότησης του Υ.ΠΑΙ.Θ ορίζεται στα 16,54€ για κάθε ημέρα του

"Προγράμματος Μαθητείας στο χώρο εργασίας" ενώ το υπόλοιπο καταβάλλεται από τον εκάστοτε εργοδότη (Γιαννακίδης και συν., 2019). Οι μαθητευόμενοι κατά το διάστημα της «Εκπαίδευσης στον χώρο εργασίας - Μαθητείας στον εργασιακό χώρο», υπάγονται στην ασφάλιση των κλάδων παροχών ασθένειας κι ο χρόνος ασφάλισής τους είναι συντάξιμος, διότι καταβάλλονται εισφορές για τους αντίστοιχους κλάδους κύριας και επικουρικής σύνταξης (ΥΠΑΙΘ,2017).

Όσον αφορά την αξιολόγηση του «Μεταλυκειακού Έτους- Τάξη Μαθητείας», οι μαθητευόμενοι αξιολογούνται τόσο κατά τη διάρκεια όσο και με την ολοκλήρωση της Μαθητείας σύμφωνα με τα άρθρα 11 και 43 του ν. 4186/2013. Η αξιολόγηση των μαθησιακών αποτελεσμάτων πραγματοποιείται και στο σχολικό και στο εργασιακό περιβάλλον. Όσον αφορά τη σχολική μονάδα η αξιολόγηση πραγματοποιείται από τον διδάσκων κατά τη διάρκεια του τελευταίου επταώρου του Εργαστηριακού Μαθήματος Ειδικότητας και στα πλαίσια της «Ζώνης Ευέλικτου Προγράμματος Μαθητείας», όπου οι μαθητευόμενες/-οι εξετάζονται γραπτά ή προφορικά με επίδειξη δεξιοτήτων στο εργαστήριο και εκτέλεση συγκεκριμένου έργου, ανάλογα με τη φύση του αντικειμένου του μαθήματος σύμφωνα με τα κριτήρια αξιολόγησης των μαθησιακών ενοτήτων στα Προγράμματα Σπουδών (Π.Σ.) Μαθητείας (Παυλόπουλος & Μπαξεβανάκης, 2018) . Από την άλλη μεριά, στο χώρο εργασίας η αξιολόγηση των μαθητευόμενων πραγματοποιείται από τον υπεύθυνο εκπαιδευτή της επιχείρησης με βάση το ημερολόγιο μάθησης, την πρόοδο υλοποίησης έργων- project και την τελική εξέταση – επίδειξη δεξιοτήτων. Βάσει αυτών, ο εκπαιδευτής συντάσσει έκθεση για όλα τα ανωτέρω μέρη της αξιολόγησής του (Αξιολόγηση μαθητευόμενων του Μεταλυκειακού έτους-Τάξης Μαθητείας, 2019) κι έπειτα, η τελική αξιολόγηση των μαθητευόμενων εξάγεται από το άθροισμα των δύο διαφορετικών βαθμών αξιολόγησης από τους υπευθύνους (εκπαιδευτικό σχολικής μονάδας και εκπαιδευτή εργασιακού χώρου). Στην περίπτωση αποτυχίας δεν προβλέπεται επανεξέταση ή επανάληψη της τάξης Μαθητείας ενώ με την ολοκλήρωση του Μεταλυκειακού έτους οι απόφοιτοι λαμβάνουν πτυχίο ειδικότητας επιπέδου 5 έπειτα από την ολοκλήρωση των διαδικασιών πιστοποίησης των προσόντων τους σύμφωνα με την περ. Δ' , της παρ.14, του άρθρου 46, του ν.4186/2013 (Α'193), η οποία προστέθηκε με την παρ. 6, του άρθρου 72, του ν. 4310/2014 (Α' 258) (Χαρίτσης, Μπαξεβανάκης, Χουλιάρáκης, 2017).

7.1.1. Αρμοδιότητες εμπλεκόμενων φορέων σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.

Σύμφωνα με το άρθρο 5 του Αριθμ. Φ9/111628/Δ4 (1) (σσ.35173-35175) για την οργάνωση και λειτουργία τμημάτων «Μεταλκειακού Έτους- Τάξης Μαθητείας» στα ΕΠΑ.Λ., όπως αναφέρεται στην εφημερίδα της Κυβέρνησης (2018), οι αρμοδιότητες που έχουν οι εμπλεκόμενοι φορείς σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, σύμφωνα με το Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων ορίζονται ως εξής:

Η Γενική Διεύθυνση Σπουδών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης του Υ.ΠΑΙ.Θ και η Διεύθυνση Επαγγελματικής Εκπαίδευσης του Υ.ΠΑΙ.Θ είναι αρμόδιες για:

- Τη δημιουργία του θεσμικού πλαισίου και την έκδοση εγκυκλίων σχετικά με την υλοποίηση του «Μεταλκειακού Έτους - Τάξης Μαθητείας»
- Την έκδοση εγκυκλίων για την αντιμετώπιση θεμάτων των μαθητευομένων του «Μεταλκειακού Έτους - Τάξης Μαθητείας» (Ζαβλανός, 2008).

Έπειτα από την έκδοση θεσμικού πλαισίου, για την τήρησή του είναι όλοι αρμόδιοι. Στο έργο τους διευκολύνονται από αντίστοιχες ομάδες υποστήριξης.

Οι Περιφερειακές Διευθύνσεις Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης είναι υπεύθυνες για:

- τον συντονισμό και την παρακολούθηση της υλοποίησης του Μεταλκειακού Έτους - Τάξης Μαθητείας στις σχολικές μονάδες στην εκάστοτε περιφέρεια
- την έκδοση των σχετικών δημόσιων προσκλήσεων, όπου καλούνται οι απόφοιτοι να υποβάλουν αίτηση συμμετοχής στη σχολική μονάδα που πραγματοποιείται Τάξη Μαθητείας της ειδικότητάς τους
- την έκδοση των αποφάσεων για τη λειτουργία τμημάτων Μαθητείας, μετά από γνώμη του Διευθυντή Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και εισήγηση του Συλλόγου Διδασκόντων του ΕΠΑ.Λ. κι έπειτα την επίλυση των όποιων θεμάτων παρουσιάζονται κατά την υλοποίηση του Μεταλκειακού Έτους στις σχολικές μονάδες της περιφέρειάς τους σε συνεργασία με τις αρμόδιες Υπηρεσίες του Υ.ΠΑΙ.Θ. (Ζαβλανός, 2008).

Ο Περιφερειακός Διευθυντής Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ορίζει από έναν (1) έως τρεις (3) εκπαιδευτικούς ή διοικητικούς υπαλλήλους ή τον εκπαιδευτικό που συμμετέχει στις Ομάδες Υποστήριξης Μαθητείας (Ο.Υ.Μ.), ως Ομάδα υπευθύνων για θέματα του «Μεταλκειακού Έτους -Τάξης Μαθητείας» των τμημάτων της Περιφέρειας της αρμοδιότητάς του, ανάλογα με το πλήθος των τμημάτων του «Μεταλκειακού έτους-Τάξης Μαθητείας» που υλοποιούνται στην περιοχή του. (Ζαβλανός, 2008).

Οι Διευθύνσεις Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης έχουν την ευθύνη για:

- τον συντονισμό και την παρακολούθηση της υλοποίησης του «Μεταλκειακού Έτους - Τάξης Μαθητείας» στις σχολικές μονάδες αρμοδιότητάς τους,
- την υποβολή γνώμης στην αρμόδια Περιφερειακή Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης για τη λειτουργία των τμημάτων ειδικότητας «Μεταλκειακού έτους-τάξης Μαθητείας» στα ΕΠΑ.Λ. της αρμοδιότητάς τους,
- τη διερεύνηση των προβλημάτων ή των ερωτημάτων που αναφέρουν οι Διευθυντές των ΕΠΑ.Λ. και οι επόπτες εκπαιδευτικοί,
- τη συλλογή των σχετικών δικαιολογητικών ή ερωτημάτων που έχουν διατυπωθεί και την έγκαιρη διαβίβασή τους στην Π.Δ.Ε. προς απάντηση, εφόσον δεν μπορούν να τα διαχειριστούν (Ζαβλανός, 2008).

Για την υποστήριξη του αναφερόμενου έργου ο Διευθυντής Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης ορίζει έναν εκπαιδευτικό ή διοικητικό υπάλληλο ως «υπεύθυνο Μαθητείας» για θέματα του «Μεταλκειακού Έτους -Τάξης Μαθητείας» των τμημάτων που υπάγονται στην αρμοδιότητα της Διεύθυνσής του. Ο υπεύθυνος Μαθητείας σε κάθε Δ.Δ.Ε. συνεργάζεται με τους εκπαιδευτικούς που διδάσκουν-εποπτεύουν στο «Μεταλκειακό Έτος - Τάξη Μαθητείας» και απευθύνεται μέσω του Διευθυντή Δευτεροβάθμιας μόνο στον «υπεύθυνο Μαθητείας» της Π.Δ.Ε. στην οποία ανήκει (Ζαβλανός, 2008).

Οι Διευθυντές ΕΠΑ.Λ. είναι αρμόδιου/ες για :

- τον τρόπο αναπλήρωσης των διδακτικών ωρών που έχουν χαθεί από το εργαστηριακό μάθημα μετά από εισήγηση του διδάσκοντα εκπαιδευτικού,
- τη σύγκλιση του συλλόγου διδασκόντων για την κύρωση των αποτελεσμάτων των τμημάτων του «Μεταλκειακού Έτους - Τάξης Μαθητείας»,

- τη σύγκλιση του συλλόγου διδασκόντων για την ανάθεση στον διδάσκοντα-επόπτη εκπαιδευτικό της γραμματειακής υποστήριξης του «Μεταλυκειακού Έτους - Τάξη Μαθητείας» ως αποκλειστικό εξωδιδασκτικό έργο,
- την έγκαιρη και έγκυρη αποστολή των στοιχείων που ζητούνται, καθώς και την ενημέρωση της Δ.Δ.Ε. με κοινοποίηση στις Π.Δ.Ε. για οποιοδήποτε θέμα σχετικά με το πρόγραμμα,
- την τήρηση αρχείου της Πράξης και του αρχείου κάθε μαθητευόμενου με όλα τα απαραίτητα έγγραφα,
- τη θεώρηση της σύμβαση εργασίας που συνάπτεται μεταξύ εργοδότη και μαθητευόμενου και τη φύλαξη ενός αντίγραφου αυτής στο ΕΠΑ.Λ.,
- τον έλεγχο και την έγκριση της καταχώρησης σε μηνιαία βάση σε συνεργασία με τον διδάσκοντα εκπαιδευτικό των παρουσιών των μαθητευόμενων, στο ΕΠΑ.Λ. και στον εργοδότη, σε πληροφοριακά συστήματα ώστε να υπολογίζεται και να κατατίθεται η επιδότηση των μαθητευομένων,
- την έγγραφη ενημέρωση του εργοδότη, κατόπιν εισήγησης του επόπτη εκπαιδευτικού, σε περίπτωση υπέρβασης των απουσιών ή οικειοθελούς αποχώρησης με Υπεύθυνη Δήλωση του μαθητευόμενου ώστε ο εργοδότης να προβεί σε διαδικασίες καταγγελίας της σύμβασης,
- την ενημέρωση του μαθητευόμενου, του αρμόδιου Περιφερειακού Διευθυντή, του εργοδότη και του Διευθυντή του Κ.Π.Α. του Ο.Α.Ε.Δ. για να προβεί στις απαραίτητες ενέργειες σε περίπτωση που καταγγελθεί η σύμβαση Μαθητείας σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία από τους συμβαλλόμενους,
- την πραγματοποίηση επισκέψεων στους χώρους εργασίας που έχουν τοποθετηθεί οι μαθητευόμενοι στην αρχή και στο τέλος της περιόδου Μαθητείας ή όποτε εκείνος κρίνει ότι απαιτείται επιτόπια επίσκεψη,
- την έγκριση της πραγματοποίησης του εργαστηριακού μαθήματος ειδικότητας εκτός εκπαιδευτικής μονάδας (εκπαιδευτική επίσκεψη), στο πλαίσιο της ευέλικτης ζώνης του Προγράμματος Σπουδών, μετά από αιτιολογημένο αίτημα του διδάσκοντα,
- την επικοινωνία μόνο με τον υπεύθυνο Μαθητείας στη Δ.Δ.Ε. που υπάγεται η σχολική μονάδα για την υλοποίηση του «Μεταλυκειακού Έτους – Τάξης Μαθητείας»,
- την τοποθέτηση σε χώρους εργασίας των μαθητευόμενων σε συνεργασία με τις Ο.Υ.Μ. καθώς και όλα τα σχετικά με αυτήν.

Ο Διευθυντής του ΕΚ είναι αρμόδιος για:

- τη σύγκλιση του Συλλόγου Διδασκόντων του Ε.Κ. για την ανάθεση του εργαστηριακού μαθήματος του «Μεταλλουργικού Έτους - Τάξης Μαθητείας» σύμφωνα με τα εγκεκριμένα Προγράμματα Σπουδών Μαθητείας και της εποπτείας μαθητευόμενων στο χώρο εργασίας, σε έναν από τους διδάσκοντες του εργαστηριακού μαθήματος ειδικότητας,
- την πραγματοποίηση επισκέψεων στους χώρους εργασίας που έχουν τοποθετηθεί οι μαθητευόμενοι στην αρχή και στο τέλος της περιόδου Μαθητείας ή όποτε εκείνος κρίνει ότι απαιτείται επιτόπια επίσκεψη, σε συνεννόηση με τον Διευθυντή του ΕΠΑ.Λ.,
- την επικοινωνία μόνο με τον υπεύθυνο Μαθητείας στη Δ.Δ.Ε. που υπάγεται η σχολική μονάδα,
- τη συνεχή συνεργασία με τους Διευθυντές των ΕΠΑ.Λ. για την ομαλή υλοποίηση του «Μεταλλουργικού Έτους - Τάξης Μαθητείας» (Ζαβλανός, 2008).

Ο επόπτης εκπαιδευτικός πέραν της διδασκαλίας του εργαστηριακού μαθήματος ειδικότητας βάσει των Προγραμμάτων Σπουδών του «Μεταλλουργικού Έτους-Τάξης Μαθητείας» και των σχετικών οδηγιών, είναι αρμόδιος για:

- Την επίβλεψη της τήρησης των όρων της σύμβασης που έχει υπογραφεί, τον έλεγχο των εντύπων της Μαθητείας, την παρακολούθηση της προόδου του μαθητευόμενου και τη σύνταξη ανάλογων εκθέσεων προς τον διευθυντή της σχολικής μονάδας για κάθε επίσκεψη στον εργοδότη,
- την επίσκεψη στους εργοδότες που έχουν τοποθετηθεί οι μαθητές τουλάχιστον μια φορά το μήνα σε πρωινό ή απογευματινό ωράριο. Επιπλέον, πραγματοποιεί υποχρεωτικά επίσκεψη στην αρχή και στο τέλος της περιόδου της Μαθητείας και όποτε παραστεί έκτακτη ανάγκη για επίλυση θεμάτων που αφορούν την εφαρμογή των όρων της σύμβασης,
- τη σύνταξη εκθέσεων παρακολούθησης προγράμματος «Μεταλλουργικού Έτους - Τάξης Μαθητείας» προς τον Διευθυντή του ΕΠΑ.Λ./Ε.Κ. για κάθε επίσκεψη εποπτείας στον εργοδότη, η οποία υπογράφεται από τον επόπτη εκπαιδευτικό και τον εκπαιδευτή στο χώρο εργασίας,

- την υπογραφή του παρουσιολογίου του μαθητευόμενου στο ΕΠΑ.Λ./ΕΚ για κάθε ημέρα παρουσίας του μαθητευόμενου και την υπογραφή του παρουσιολογίου του μαθητευόμενου στον εργοδότη,
- την καταχώρηση σε μηνιαία βάση σε συνεργασία με τον Διευθυντή ΕΠΑ.Λ./ΕΚ των παρουσιών των μαθητευόμενων, στο ΕΠΑ.Λ. και στον εργοδότη, σε πληροφοριακά συστήματα ώστε να υπολογίζεται και να κατατίθεται η επιδότηση των μαθητευομένων,
- την εισήγηση στο Διευθυντή του ΕΠΑ.Λ., σε περίπτωση υπέρβασης των απουσιών ή οικειοθελούς αποχώρησης με Υπεύθυνη Δήλωση του μαθητευόμενου ώστε ο εργοδότης να προβεί σε διαδικασίες καταγγελίας της σύμβασης,
- την ενημέρωση του Διευθυντή του ΕΠΑ.Λ. σε περίπτωση που καταγγελθεί η σύμβαση Μαθητείας σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία από τους συμβαλλόμενους,
- τον έλεγχο των ορίων απουσιών των μαθητευομένων στο ΕΠΑ.Λ. και στον εργοδότη σε συνεργασία με τον Διευθυντή του ΕΠΑ.Λ. Σε περίπτωση υπέρβασης απουσιών ο μαθητευόμενος χάνει την ιδιότητα του ωφελούμενου, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία (Μπαξεβανάκης, 2018).

Αντίστοιχα, ο εργοδότης που απασχολεί μαθητευόμενο οφείλει σύμφωνα με το Υ.ΠΑΙ.Θ (2017) να τηρεί τις υποχρεώσεις του σύμφωνα με την υπ' αρ. Φ7/136312/Δ4 (ΦΕΚ 2859/21-08-2017/τ.Β') ΚΥΑ «Υλοποίηση Μεταλυκειακού Έτους - Τάξη Μαθητείας αρμοδιότητας Υ.ΠΑΙ.Θ.» οι οποίες είναι:

- Να συνάψει «Σύμβαση Μαθητείας» μεταξύ του ιδίου και του μαθητευόμενου η οποία θεωρείται από τον Διευθυντή του ΕΠΑ.Λ. και καθορίζει τους όρους υλοποίησης του «Προγράμματος Εκπαίδευσης στο χώρο εργασίας - Μαθητεία σε εργασιακό χώρο» ,
- Να ορίσει έμπειρο στέλεχος ως «εκπαιδευτή στο χώρο εργασίας», ο οποίος αναλαμβάνει την υλοποίηση εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων στο χώρο εργασίας, την παρακολούθηση της προόδου του εκπαιδευόμενου και την ανατροφοδότηση του επόπτη εκπαιδευτικού του ΕΠΑΛ/ΕΚ ,
- Να συμπληρώνει τα έντυπα Μαθητείας όπως είναι τα ημερολόγια Μάθησης, τα μηνιαία Δελτία απασχόλησης -Παρουσιολόγιο, η έκθεση παρακολούθησης

προγράμματος «Μεταλυκειακού Έτους - Τάξης Μαθητείας» του επόπτη εκπαιδευτικού,

- Να αποστέλλει έγκαιρα στο ΕΠΑΛ όπου φοιτά κάθε μαθητευόμενος τα απαραίτητα έγγραφα μάθησης που τηρεί και να φυλάσσει αντίγραφα αυτών αλλά και τα στοιχεία που ζητούνται από την ΕΔ ΕΣΠΑ, Τομέα Παιδείας,
- Να τηρεί αρχείο της Πράξης με όλα τα απαραίτητα έγγραφα του μαθητευόμενου καθώς και αυτά για την εφαρμογή της σύμβασης της Μαθητείας,
- Να ελέγχει και να τηρεί οτιδήποτε έχει σχέση με τις άδειες του μαθητευόμενου
- Να διακόπτει τη σύμβαση εργασίας όταν ενημερώνεται γι' αυτό από τον Διευθυντή του ΕΠΑΛ (Υ.ΠΑΙ.Θ, 2017).

Αντίστοιχα, οι υποχρεώσεις του μαθητευόμενου είναι:

- Να υπογράψει και να τηρεί τη «Σύμβαση Μαθητείας» που συνάπτεται μεταξύ αυτού και του εργοδότη. Η Σύμβαση Μαθητείας συντάσσεται σε τρία (3) πρωτότυπα και λαμβάνουν από ένα ο εργοδότης, το ΕΠΑ.Λ. και ο μαθητευόμενος ,
- Να συμπληρώνει έγκαιρα τα έντυπα Μαθητείας όπως τα Ημερολόγιο Μάθησης στον εργοδότη και τα Μηνιαία Παρουσιολόγια σε συνεργασία με τον υπεύθυνο εκπαιδευτή και τον επόπτη εκπαιδευτικό του ΕΠΑ.Λ., να τα υπογράφει σε καθημερινή βάση καθώς και να συμπληρώνει ορθά τα ατομικά του στοιχεία σύμφωνα με την αστυνομική του ταυτότητα ,
- Να προσκομίζει οποιοδήποτε έγγραφο του ζητηθεί από το ΕΠΑΛ/ΕΚ ή/και τον εργοδότη, εφόσον είναι απαραίτητο για την σωστή υλοποίηση του «Μεταλυκειακού έτους - Τάξης Μαθητείας» ,
- Να συμπληρώσει, αφού δημιουργήσει λογαριασμό στο ΠΣΔΜ, το απογραφικό δελτίου εισόδου και εξόδου συμμετεχόντων ΕΚΤ ,
- Να ενημερώνει έγκαιρα τους υπεύθυνους του ΕΠΑ.Λ. ή Ε.Κ. σε περίπτωση που δημιουργείται κάποιο πρόβλημα στη συνεργασία του με τον εργοδότη,
- Να εργάζεται αυστηρά 4 ημέρες την εβδομάδα στον εργοδότη και να μην αναπληρώνει μέρες τις οποίες δεν εργάστηκε λόγω κανονικής ή αναρρωτικής άδειας, επίσημων αργιών και χρονικού διαστήματος που παραμένει κλειστός ο εργοδότης,
- Να τηρεί τα όρια απουσιών,

- Για σοβαρούς λόγους και με τη σύμφωνη γνώμη του υπευθύνου του ΕΠΑ.Λ. ή Ε.Κ., να ζητήσει τη διακοπή της Σύμβασης Μαθητείας στον εργοδότη και την τοποθέτησή του σε άλλο εργοδότη, εάν είναι εφικτό, για τη συνέχιση του προγράμματος, χωρίς κενή ημέρα στο ενδιάμεσο,
- Να συμπληρώνει υπεύθυνα δήλωση σε περίπτωση οικειοθελούς αποχώρησης του από το πρόγραμμα Μαθητείας(Υ.ΠΑΙ.Θ, 2017).

Αναφορικά με την διεκπεραίωση των διαδικασιών της εκπαιδευτικής δομής για την οργάνωση του έτους Μαθητείας και για κάθε εκπαιδευτική δραστηριότητα ανεξαρτήτως του συγκεκριμένου θεσμού, θα λέγαμε ότι το πιο σημαντικό ρόλο διαδραματίζει η διαμόρφωση του σχολικού κλίματος καθώς η σχολική μονάδα είναι άμεσα συνυφασμένη με αυτό και όπως υποστηρίζει ο Ζαβλανός (2008) υπάρχει σχέση μεταξύ της σχολικής εργασίας και της αποδοτικότητας του σχολείου ενώ άλλοι συγγραφείς υποστηρίζουν ότι το σχολικό κλίμα αποτελεί μια διαρκή ποιότητα του σχολικού περιβάλλοντος, όπως την βιώνουν οι συμμετέχοντες (HoyandMiskel, 1996). Επίσης, αναφέρει χαρακτηριστικά ότι «το κλίμα του σχολείου επηρεάζεται τόσο από την πολυπλοκότητα της οργανωτικής δομής και τον τρόπο άσκησης της σχολικής ηγεσίας όσο και από τις ανάγκες, τους στόχους και τις επιδιώξεις του διδακτικού προσωπικού»(2008, σ.31). Ωστόσο, την μεγαλύτερη επιρροή στη διαμόρφωση του σχολικού κλίματος φαίνεται ότι ασκεί ο διευθυντής καθώς έχει τη βασική ευθύνη για την πραγματοποίηση των εκπαιδευτικών στόχων σε συνδυασμό με την αμέριστη συμμετοχή και συνεργασία του διδακτικού προσωπικού. Για το λόγο αυτό λοιπόν, χρειάζεται «οι διευθυντές να επιδεικνύουν προσαρμοστικότητα, σταθερή αποδοτικότητα και ικανότητα παροχής συναισθηματικής υποστήριξης στα μέλη της σχολικής μονάδας» (Ζαβλανός, 2008, σ.36).

7.1.2. Διαδικασία έγκρισης τμημάτων Μαθητείας

Εν συνεχεία, πέρα από τις αρμοδιότητες που κατέχουν οι εμπλεκόμενοι φορείς της Ελλάδας είτε σε εθνικό, είτε σε περιφερειακό, είτε σε τοπικό επίπεδο, με στόχο να επιτελεσθούν οι λειτουργίες και οι παροχές της Μαθητείας στους άμεσα ενδιαφερόμενους, πρώτο εναρκτήριο λάκτισμα της Μαθητείας αποτελεί η διαδικασία έγκρισης και η δημιουργία των τμημάτων της.

Πιο συγκεκριμένα, η διαδικασία με την οποία εγκρίνονται τμήματα Μαθητείας ξεκινά και ολοκληρώνεται από την Περιφερειακή Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Αρχικά και σύμφωνα με την Περιφερειακή Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Κεντρικής Μακεδονίας (2018) και αριθμό πρωτοκόλλου 24171, ο εκάστοτε Περιφερειακός Διευθυντής στέλνει πρόσκληση για υποβολή αιτήσεων των ενδιαφερομένων στα ΕΠΑ.Λ. της αντίστοιχης περιφέρειας και αναρτώνται οι οριστικοί πίνακες κατάταξης των υποψηφίων μαθητευομένων στα κατά τόπους ΕΠΑ.Λ. με βάση τις αιτήσεις των υποψηφίων που πληρούν τις προϋποθέσεις υποβολής αίτησης καθώς και τις βεβαιώσεις αυτών που έχουν λάβει για δέσμευση εργοδότη. Έπειτα ακολουθεί η διαδικασία όπως αναφέρεται στο προηγούμενη ενότητα (βλ. εν. 7.1.1.) και τέλος αφού λάβει υπόψη την ανάγκη κάλυψης όσο των δυνατών περισσότερων αιτήσεων υποψηφίων με τη μεταφορά επιλαχόντων υποψηφίων κατόπιν συναίνεσης τους σε ΕΠΑ.Λ. στα οποία είχαν προκηρυχτεί οι ίδιες ειδικότητες αλλά δεν υπήρχε κάλυψη προσφερόμενων θέσεων Μαθητείας, αποφασίζει την λειτουργία τμημάτων «Μεταλυκειακού έτους – Τάξης Μαθητείας» σε ειδικότητες που εκδηλώθηκε ενδιαφέρον.

Οι προϋποθέσεις για την έγκριση λειτουργίας ενός τμήματος Μαθητείας είναι:

α) να υπηρετούν στις αντίστοιχες σχολικές μονάδες ΕΠΑ.Λ. εκπαιδευτικοί ειδικοτήτων που διδάσκουν τα εργαστηριακά μαθήματα της ειδικότητας σε Α' ανάθεση,

β) να υπάρχει η απαιτούμενη εργαστηριακή υποδομή και

γ) να έχουν εξασφαλιστεί θέσεις Μαθητείας μετά από την παράθεση της άποψης σχετικά με τους ενδιαφερόμενους αιτούντες, του Διευθυντή Δευτεροβάθμιας και εισήγηση του συλλόγου διδασκόντων του ΕΠΑ.Λ. εφόσον έχει υποβληθεί ο απαιτούμενος αριθμός αιτήσεων εγγραφής στο «Μεταλυκειακό έτος – Τάξη Μαθητείας».

Αναλυτικότερα, ο ανώτερος αριθμός στα τμήματα Μαθητείας είναι οι είκοσι πέντε(25) μαθητευόμενοι ενώ υπάρχει δυνατότητα έγκρισης τμήματος Μαθητείας με μικρότερο αριθμό μαθητευόμενων με απόφαση του Προϊσταμένου της Διεύθυνσης Επαγγελματικής Εκπαίδευσης του Υ.ΠΑΙ.Θ. (Μπαξεβανάκης, 2018).

Επεκτείνοντας, με την έναρξη των τμημάτων Μαθητείας, οι μαθητευόμενοι πρέπει να υπογράψουν με τους εργοδότες και σε συνεννόηση με το ΕΠΑ.Λ. τη σύμβαση Μαθητείας εντός μικρού χρονικού διαστήματος κι έπειτα να εγγράφονται με τον τρόπο αυτό σε ξεχωριστό Μητρώο Μαθητείας του ΕΠΑ.Λ.. Εν κατακλείδι, πριν την

υπογραφή της σύμβασης, οι μαθητευόμενοι καλούνται να συμπληρώσουν ερωτηματολόγιο βάσει προδιαγραφών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κατά την έναρξη των τμημάτων Μαθητείας.

7.2 Άλλες μορφές Μαθητείας στην Ελλάδα

Ωστόσο, πέρα από το μοντέλο Μαθητείας που παρουσιάζεται αναλυτικά και αφορά την συγκεκριμένη ερευνητική μελέτη, δημιουργήθηκαν ανά τα χρόνια και ποικίλες διαφορετικές μορφές Μαθητείας στην Ελλάδα που θα ήταν θεμιτό να αναφερθούν βάσει της προσφοράς τους στο εκπαιδευτικό και εργασιακό σύστημα της χώρας αλλά και του τρόπου λειτουργίας τους.

7.2.1 ΕΠΑ.Σ. (Ο.Α.Ε.Δ.)

Μια άλλη μορφή Μαθητείας αποτελεί η Μαθητεία στις ΕΠΑΣ του Ο.Α.Ε.Δ., η οποία πραγματοποιείται από το 1952 και συγκεκριμένα λειτουργούν έως και σήμερα 50 Επαγγελματικές Σχολές (ΕΠΑ.Σ.) σε όλη την επικράτεια της χώρας. Αυτή η μορφή Μαθητείας εφαρμόζει τη δυϊκή εκπαίδευση μεταξύ εργαστηριακών κέντρων και επιχειρήσεων ιδιωτικού ή δημόσιου φορέα. Η διάρκεια φοίτησης στη Μαθητεία των ΕΠΑ.Σ. ανέρχεται στα δύο χρόνια, δηλαδή τέσσερα εξάμηνα και δικαίωμα εγγραφής έχουν όσοι βρίσκονται εκτός απασχόλησης, εκπαίδευσης ή κατάρτισης, έχουν ολοκληρώσει την Α' λυκείου σε ΓΕ.Λ. ή ΕΠΑ.Λ. ή αντίστοιχα έχουν απολυτήριο λυκείου και επιδιώκουν την απόκτηση πτυχίου ειδικότητας ενώ τελευταία προϋπόθεση αποτελεί το ηλικιακό όριο καθώς οι μαθητευόμενοι των ΕΠΑ.Σ. πρέπει να βρίσκονται μεταξύ του 17^{ου} και 23^{ου} έτους της ηλικίας τους.

Με τη λήξη της Μαθητείας, οι απόφοιτοι έχουν πρόσβαση στην αγορά εργασίας με την απόκτηση του πτυχίου τους επιπέδου 4 (Greece: National Qualifications Framework, 2019), σύμφωνα με τα επίπεδα επαγγελματικών προσόντων καθώς και τη δυνατότητα εγγραφής στη Β' λυκείου των ΕΠΑ.Λ. ή σε άλλη ειδικότητα των ΕΠΑ.Σ., βάσει της εγκύκλιου από το Υπουργείο Εργασίας Κοινωνικής Ασφάλισης και Αλληλεγγύης (2019). Πιο αναλυτικά, σύμφωνα με τον κανονισμό, οι μαθητές παρακολουθούν θεωρητικά και εργαστηριακά μαθήματα στην ΕΠΑ.Σ (τη μία 1 ημέρα παρακολουθούν πρωινό ωράριο και τις τέσσερις 4 απογευματινό ωράριο) και παράλληλα (4 ή 5 ημέρες την εβδομάδα) πραγματοποιούν πρακτική άσκηση στις

επιχειρήσεις εκτελώντας εργασίες συναφείς προς την ειδικότητά τους. Επίσης, πρέπει να σημειωθεί ότι την ημέρα που φοιτούν οι μαθητές στο σχολείο (πρωινό ωράριο), δεν ασκούνται πρακτικά στον εργοδότη, αν το ωράριο εργασίας της επιχείρησης συμπίπτει με το πρωινό ωράριο παρουσίας των μαθητών στο σχολείο. Επιπλέον, κατά την έναρξη της Μαθητείας/Πρακτικής άσκησης μεταξύ εργοδότη, μαθητή και σχολείου υπογράφεται Σύμβαση Μαθητείας, στην οποία αναφέρεται ο χρόνος έναρξης και λήξης της Μαθητείας, καθώς και οι υποχρεώσεις, τόσο του εργοδότη, όσο και του μαθητεύομένου.

Επιπροσθέτως, οι ασκούμενοι μαθητές ασφαρίζονται από τον εργοδότη τους και αμείβονται με χρηματικό ποσό, το οποίο ανέρχεται στο 75% του κατώτατου ημερομισθίου, δηλαδή σε χρηματικό ποσό 21,78€ από τη 1/2/2019 ημερησίως, όπως ορίζει η Εθνική Γενική Συλλογική Σύμβαση Εργασίας (ΕΓΣΣΕ). Η Πράξη «Μαθητεία / Πρακτική Άσκηση των ΕΠΑΣ ΟΑΕΔ» (σχολικά έτη 2015-2017, 2016-2018 & 2017-2019) έχει ενταχθεί στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση & Δια Βίου Μάθηση» - προγραμματική περίοδος ΕΣΠΑ 2014-2020 και συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ). (<http://www.oaed.gr/epas-mathetes>).

7.2.2 Ι.Ε.Κ.

Ένας από τους φορείς της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης που αποτελεί μια ακόμα μορφή Μαθητείας είναι τα δημόσια και ιδιωτικά Ι.Ε.Κ., τα οποία ανήκουν στη μη τυπική επαγγελματική εκπαίδευση του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος και δικαίωμα εγγραφής έχουν οι απόφοιτοι λυκείου ενώ δεν υπάρχει ηλικιακό όριο. Η κατάρτιση στα Ι.Ε.Κ. περιλαμβάνει θεωρητικά, εργαστηριακά και μικτά μαθήματα υποχρεωτικής παρακολούθησης, διάρκειας 5 εξαμήνων, το τελευταίο εκ των οποίων απαρτίζεται από την πρακτική άσκηση ή Μαθητεία σε επιχειρήσεις και φορείς (του δημοσίου, ΝΠΔΔ, ΝΠΙΔ και ιδιωτικές επιχειρήσεις).

Βάσει των παραπάνω στοιχείων, τα τέσσερα πρώτα εξάμηνα είναι θεωρητικής και εργαστηριακής κατάρτισης χιλίων διακοσίων ωρών (1200), ενώ το 5^ο είναι πρακτικής άσκησης – Μαθητείας χιλίων πενήντα ωρών (1050). Ακόμη, το 5^ο εξάμηνο ενδέχεται να πραγματοποιηθεί και τμηματικά μετά την ολοκλήρωση των δύο πρώτων

εξαμήνων. Με την επιτυχή ολοκλήρωση της κατάρτισής τους οι καταρτιζόμενοι των Δημοσίων και των Ιδιωτικών Ι.Ε.Κ. λαμβάνουν βεβαίωση, που τους δίνει το δικαίωμα να συμμετέχουν στις εξετάσεις πιστοποίησης επαγγελματικής κατάρτισης για την απόκτηση Διπλώματος επαγγελματικής κατάρτισης επιπέδου 5.

Εν συνεχεία, η πιστοποίηση των αποφοίτων Ι.Ε.Κ. πραγματοποιείται με εξετάσεις σε θεωρητικό και πρακτικό μέρος και διεξάγονται σε εθνικό επίπεδο από τον Εθνικό Οργανισμό Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού (Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π.)(https://www.eoppep.gr/index.php/el/certificationexams/xorigisi_diplomaton_ptyxion_iek). Επιπλέον, οι απόφοιτοι των Ι.Ε.Κ. απολαμβάνουν θεσμοθετημένα επαγγελματικά δικαιώματα σε πολλές ειδικότητες καθώς και δικαιώματα ίδρυσης ατομικής επιχείρησης (Υ.ΠΑΙ.Θ, 2016).

7.2.3 Σ.Ε.Κ.

Μια ακόμα μορφή Μαθητείας αποτελούσαν στο παρελθόν οι Σ.Ε.Κ, οι οποίες άνηκαν στην μη τυπική εκπαίδευση και παρείχαν αρχική επαγγελματική κατάρτιση στους απόφοιτους της υποχρεωτικής τυπικής εκπαίδευσης (απόφοιτοι Γυμνασίου). Η φοίτηση στις δημόσιες Σ.Ε.Κ παρέχονταν δωρεάν, ήταν τριετής και διαμορφωνόταν στην Α Τάξη, τη Β΄ Τάξη και την Τάξη Μαθητείας.

Πιο συγκεκριμένα, όσον αφορά στην «Τάξη Μαθητείας», είχε διάρκεια ενός σχολικού έτους και τίθονταν σε εφαρμογή πρόγραμμα εργαστηριακού μαθήματος «Ενισχυτική Εργαστηριακή Εκπαίδευση της Μαθητείας» και «Πρόγραμμα εκπαίδευσης στο χώρο εργασίας – Μαθητεία σε εργασιακό χώρο». Αναφορικά με τη ενισχυτική εργαστηριακή εκπαίδευση της Μαθητείας, διαμορφωνόταν σε επτά (7) συνολικά ώρες, επιμερισμένο σε δύο (2) ημέρες εβδομαδιαίως και διδάσκονταν στις σχολικές μονάδες των Σ.Ε.Κ. και του Ο.Α.Ε.Δ., ενώ το πρόγραμμα εκπαίδευσης στο χώρο εργασίας – Μαθητείας σε εργασιακό χώρο διαρθρωνόταν σε είκοσι οκτώ (28) ώρες εβδομαδιαίως, επιμερισμένο σε πέντε (5) ημέρες.

Αναλυτικότερα, το «Πρόγραμμα εκπαίδευσης στο χώρο εργασίας – Μαθητεία σε εργασιακό χώρο» ξεκινούσε με τη σύμβαση, που συνάπτονταν μεταξύ του Ο.Α.Ε.Δ. και του εργοδότη, με δυνατότητα πρόσληψης του μαθητευόμενου μετά το πέρας της Μαθητείας. Οι τελειόφοιτοι είχαν την δυνατότητα να παρακολουθούν το

Προπαρασκευαστικό Πρόγραμμα Πιστοποίησης, συνολικής διάρκειας εβδομήντα (70) ωρών, για την αρτιότερη προετοιμασία τους για τη συμμετοχή τους στις διαδικασίες πιστοποίησης προσόντων από τον Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π.. Έπειτα από την ολοκλήρωση του προγράμματος διεξάγονταν εξετάσεις πιστοποίησης από τον αρμόδιο φορέα και με την επιτυχία τους σ' αυτές, οι απόφοιτοι αποκτούσαν Πτυχίο Επαγγελματικής Ειδικότητας επιπέδου 3 (Στύλιος, 2014) σύμφωνα με τα επίπεδα επαγγελματικών προσόντων (βλ. παράρτημα 1) ενώ δεν είχαν δικαίωμα πρόσβασης στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση (Περιγραφή ΕΠΑΛ, ΣΕΚ και ΙΕΚ, 2014).

Ωστόσο, για τον εξορθολογισμό της πολυτυπίας του συστήματος της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, την αποφυγή της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου (λύκειο) και της πρόωρης κατάρτισης στην μη τυπική εκπαίδευση καθώς και της γενικευμένης Μαθητείας ανηλίκων που προέβλεπε ο ν.4186/13, το Υπουργείο Παιδείας ψήφισε την κατάργηση των Σ.Ε.Κ. όπως αναφέρεται στη δημοσίευση: «Οι αλλαγές στην Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση, μία νέα αρχή για τα ΕΠΑ.Λ.» (2016).

Κεφ.8 Πιστοποίηση- Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων

Αρμόδιος φορέας για την υλοποίηση του εθνικού πλαισίου προσόντων (βλ. παράρτημα 1 σσ.91-92) είναι ο Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π. (Εθνικός Οργανισμός Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού) ο οποίος συντονίζεται και εποπτεύεται από το Υ.ΠΑΙ.Θ. σύμφωνα με τις διατάξεις του Νόμου ν.3879/2010 και του Νόμου ν.4115/2013. Το Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων, το οποίο αντιστοιχεί στο ευρωπαϊκό πλαίσιο προσόντων, περιλαμβάνει οκτώ (8) επίπεδα, τα οποία καλύπτουν όλα τα προσόντα που αποκτά ο μαθητής από την πρωτοβάθμια έως την ανώτατη εκπαίδευση. Κάθε επίπεδο περιλαμβάνει ένα σύνολο γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων που αντιστοιχούν στα μαθησιακά αποτελέσματα κι έτσι τα μαθησιακά αποτελέσματα συγκροτούν τα προσόντα του αντίστοιχου επιπέδου σύμφωνα με το Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων (www.eoppep.gr & www.nqf.gov.gr).

Αναλυτικότερα, σύμφωνα με το Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων, στις 10 Σεπτεμβρίου 2014 με τις διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 12 του Νόμου ν.4283/2014 καθιερώνονται μεταξύ άλλων οι ακόλουθοι τίτλοι της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και τα επίπεδα στα οποία κατατάσσονται:

- Πτυχίο Επαγγελματικής Ειδικότητας, Εκπαίδευσης και Κατάρτισης, επιπέδου 3, που χορηγείται στους αποφοίτους των Σχολών Επαγγελματικής Κατάρτισης (Σ.Ε.Κ.) μετά από πιστοποίηση,
- Απολυτήριο Επαγγελματικού Λυκείου (ΕΠΑ.Λ.) επιπέδου 4 (ισότιμο με το Απολυτήριο Γενικού Λυκείου), που χορηγείται στους αποφοίτους της Γ' Τάξης των Επαγγελματικών Λυκείων (ΕΠΑ.Λ.) μετά από ενδοσχολικές εξετάσεις,
- Πτυχίο Επαγγελματικής Ειδικότητας, Εκπαίδευσης και Κατάρτισης, επιπέδου 4, που χορηγείται στους αποφοίτους της Γ' Τάξης των ΕΠΑ.Λ. μετά από ενδοσχολικές εξετάσεις,
- Πτυχίο Επαγγελματικής Ειδικότητας, Εκπαίδευσης και Κατάρτισης, επιπέδου 5, που χορηγείται στους αποφοίτους της Τάξης Μαθητείας των ΕΠΑ.Λ. μετά από πιστοποίηση,
- Δίπλωμα Επαγγελματικής Ειδικότητας, Εκπαίδευσης και Κατάρτισης, επιπέδου 5, που χορηγείται στους αποφοίτους Ι.Ε.Κ. μετά από πιστοποίηση.

Επιπροσθέτως, το 2016 επικαιροποιήθηκε από τον Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π. η Έκθεση Αντιστοίχισης του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων με το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων, λαμβάνοντας υπόψη τη μεταρρυθμιστική προσπάθεια των τελευταίων ετών στο πεδίο της γενικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, όπως αποτυπώνεται στο Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο για την Αναβάθμιση της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης και της Μαθητείας. Όπως φαίνεται, αξιοσημείωτη είναι η ισότητα των απολυτηρίων ΕΠΑ.Λ. και ΓΕ.Λ. συμβάλλοντας στην αναβάθμιση της επαγγελματικής εκπαίδευσης στη χώρα μας. Επιπλέον, η αναβάθμιση του πτυχίου των αποφοίτων του έτους Μαθητείας αποτελεί επίσης σημαντικό βήμα εφόσον λαμβάνουν έπειτα από εξετάσεις πιστοποίησης, Πτυχίο Επιπέδου 5, σύμφωνα με το άρθρο 12 του ν. 4186/2013 (Α' 193), δηλαδή ένα στάδιο πριν την ανώτατη εκπαίδευση και με το οποίο κατοχυρώνουν τα επαγγελματικά τους προσόντα. Εν κατακλείδι, μετά την ανακοίνωση των αποτελεσμάτων των εξετάσεων πιστοποίησης μπορεί να χορηγηθεί από τον Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π., στους ενδιαφερόμενους ύστερα από αίτησή τους, «Βεβαίωση Πιστοποίησης Αποφοίτων του Μεταλυκειακού Έτους - Τάξης Μαθητείας των Επαγγελματικών Λυκείων (ΕΠΑ.Λ.)», η οποία επέχει θέση Πτυχίου σύμφωνα με την εφημερίδα της Κυβέρνησης (αρ. 2007 σ.21887) Τεύχος Β' 2007/04.06.2018.

Κεφ.9. Οικονομία, ανεργία βάσει των προγραμμάτων

Μαθητείας

Επεκτείνοντας στους κύριους λόγους ύπαρξης και εξέλιξης των προγραμμάτων Μαθητείας, πρωταρχικό λόγο κατέχει η οικονομική κατάσταση που πλήττει την Ελλάδα και κατ' επέκταση το ανεβασμένο στατιστικά ποσοστό ανεργίας κυρίως των νέων. Βάσει πρόσφατων ερευνών (Σκοπελίτου, Θ. Σταμέλος, Σ. & Μαργαρίτης Σ. 2018) αναφορικά με τις περιφέρειες της Ελλάδας, η μεγαλύτερη ποσοστιαία επιβάρυνση από την οικονομική κρίση και την ανεργία αποφαίνεται στη περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, συγκεκριμένα με δείκτη επιβάρυνσης 9,16, έπειτα της Δυτικής Ελλάδας με δείκτη επιβάρυνσης 9,09, μετά της Κεντρικής Μακεδονίας με δείκτη επιβάρυνσης 8,93, έπειτα της Θεσσαλίας με δείκτη επιβάρυνσης 8,01 και της Αττικής με δείκτη επιβάρυνσης 7,67. Έπειτα αποφαίνεται να πλήττονται οι περιφέρειες της Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης (με δείκτη επιβάρυνσης 7,44), Ηπείρου (7,34), Στερεάς Ελλάδας (6,98), Βορείου Αιγαίου (5,97) και Πελοποννήσου (5,66). Οι περιοχές από την άλλη που εμφανίζουν λιγότερη επιβάρυνση από την οικονομική κατάσταση της χώρας και την ανεργία είναι οι νησιωτικές περιφέρειες: Νοτίου Αιγαίου, Ιονίων Νήσων και Κρήτη (3,42, 3,50 και 4,09 αντίστοιχα). Αναλυτικότερα και πιο στοχευμένα σε επίπεδο νομών, την μεγαλύτερη επιβάρυνση από την οικονομία και την ανεργία παρουσιάζει η Αττική και συγκεκριμένα σε μεγαλύτερο ποσοστό το δυτικό της κομμάτι με δείκτης επιβάρυνσης 10,45, έπειτα η Θεσσαλονίκη με δείκτης επιβάρυνσης 9,90, η Κοζάνη με δείκτη επιβάρυνσης 9,82, η Αχαΐα με δείκτη επιβάρυνσης 9,64, η Ξάνθη με δείκτη επιβάρυνσης 9,46, η Αιτωλοακαρνανίας με δείκτη επιβάρυνσης 9,32, η Καστοριά με δείκτη επιβάρυνσης 9,14, η Μαγνησία με δείκτη επιβάρυνσης 8,85, η Φλώρινα με δείκτη επιβάρυνσης 8,78, η Καρδίτσα με δείκτη επιβάρυνσης 8,72, το Κιλκίς με δείκτη επιβάρυνσης 8,68, και το νησί της Ικαρίας με δείκτη επιβάρυνσης 8,67. Συνοπτικά ωστόσο ο δείκτης επιβάρυνσης από την οικονομική κατάσταση και την ανεργία στο σύνολο της χώρας ανέρχεται στο 7,44 .

Βάσει αυτών των στοιχείων, αποφαίνεται ότι η δημιουργία προγραμμάτων Μαθητείας αποτελεί επιτακτική ανάγκη όπου για το διάστημα φοίτησης των υποψηφίων θα τους εξασφαλίζει επαγγελματικά και κατ' επέκταση οικονομικά οφέλη κι έτσι θα αποτελεί ένα βήμα αλλαγής, εξέλιξης κι ανάπτυξης της χώρας που θα

ενδέχεται να μειώσει τους δείκτες επιβάρυνσης της οικονομίας και της ανεργίας σε όλες ανεξαιρέτως της περιφέρειες της Ελλάδας.

Συνεπώς, σύμφωνα με αυτή την θέση για τον σημαντικό ρόλο των προγραμμάτων Μαθητείας, θα ήταν θεμιτό να αναφερθούν οι στάσεις και οι απόψεις των εκτελεστικών οργάνων αυτών των προγραμμάτων δηλαδή διευθυντών και καθηγητών σε ιδρύματα της Ελλάδας που εφαρμόζεται αυτού του είδους η εκπαίδευση, θέμα που αποτελεί και το κύριο αντικείμενο της παρούσας ερευνητικής μελέτης. Πιο συγκεκριμένα σκοπός της παρούσης ερευνητικής εργασίας είναι να διερευνηθούν μέσα από τις στάσεις και την εμπειρία του εκπαιδευτικού προσωπικού των επαγγελματικών λυκείων (διευθυντές και εκπαιδευτικοί), οι συνθήκες υλοποίησης του Μεταλυκειακού Έτους- Έτους Μαθητείας των σχολείων αυτών ως προς την οργάνωση και την εφαρμογή του στην περιφερειακή ενότητα της Ημαθίας, περιοχή με αρκετά επιτυχημένο σύστημα Μαθητείας, αναζητώντας στοιχεία για μεγαλύτερα ποσοστά αποδοτικότητας.

Ο κύριος λόγος επιλογής του συγκεκριμένου θέματος προς διερεύνηση είναι η σημαντικότητα του στον εκσυγχρονισμό της Ελλάδας και του εκπαιδευτικού της συστήματος υιοθετώντας προγράμματα που τίθενται σε εφαρμογή από ανεπτυγμένες οικονομικά χώρες του δυτικού κόσμου με αρτιότερο σύστημα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης όπως και κατ' επέκταση στην ενίσχυση της οικονομικής κατάστασης της χώρας και της μείωσης της ανεργίας. Επιπροσθέτως, το συγκεκριμένο αντικείμενο προς διερεύνηση παρουσιάζει εξίσου αυξημένο ενδιαφέρον διότι δεν έχουν διεξαχθεί έως και σήμερα στην Ελλάδα παρόμοιου περιεχομένου έρευνες και τα αποτελέσματα της ενδέχεται να αποτελέσουν το εναρκτήριο λάκτισμα ερευνών επί του θέματος αλλά και πηγή πληροφόρησης των ενδιαφερομένων επί του θέματος για την χώρα της Ελλάδας.

Εν κατακλείδι, παρακάτω παραδίδονται αναλυτικά ο σκοπός, οι ερευνητικοί στόχοι και τα ερευνητικά ερωτήματα της μελέτης.

II. Ερευνητικό Μέρος

Κεφ.10 Μεθοδολογία έρευνας

10.1 Σκοπός εργασίας

Σκοπός της παρούσης ερευνητικής εργασίας είναι να διερευνηθούν μέσα από τις στάσεις και την εμπειρία του εκπαιδευτικού προσωπικού των επαγγελματικών λυκείων (διευθυντές και εκπαιδευτικοί), οι συνθήκες υλοποίησης τους Μεταλυκειακού Έτους-Έτους Μαθητείας των σχολείων αυτών στην περιφερειακή ενότητα της Ημαθίας ως προς την οργάνωση και την εφαρμογή του αναζητώντας στοιχεία για μεγαλύτερα ποσοστά αποδοτικότητας.

10.2 Ερευνητικοί στόχοι

Επιμέρους στόχοι της έρευνας είναι:

1. Η διερεύνηση μέσω των εμπειριών των διευθυντών και καθηγητών των συνθηκών οργάνωσης του συστήματος Μαθητείας κατά την υλοποίησή του
2. Η διερεύνηση μέσω των εμπειριών των διευθυντών και καθηγητών των συνθηκών εφαρμογής του συστήματος Μαθητείας κατά την υλοποίησή του
3. Η αναζήτηση ιδανικού πλαισίου οργάνωσης και εφαρμογής με προτάσεις εκπαιδευτικής πολιτικής

10.3 Ερευνητικά ερωτήματα:

Τα ερευνητικά ερωτήματα που απασχόλησαν την παρούσα έρευνα είναι ποιες είναι οι συνθήκες υλοποίησης του Συστήματος Μαθητείας των Επαγγελματικών λυκείων ως προς:

1. την οργάνωσή του;
2. την εφαρμογή του;
3. την αναζήτηση καταλληλότερου πλαισίου οργάνωσης και εφαρμογής;

10.4 Μέθοδος και Τεχνικές Συλλογής Υλικού

10.4.1 Μεθοδολογικό Πλαίσιο

Η μεθοδολογική προσέγγιση που χρησιμοποιήθηκε στην έρευνα είναι η ποιοτική μέθοδος και ως μεθοδολογικό εργαλείο αντίστοιχα χρησιμοποιήθηκαν οι ομάδες εστίασης και η εστιασμένη συνέντευξη σε βάθος, η οποία πραγματοποιήθηκε σε διευθυντές και καθηγητές επαγγελματικών λυκείων. Οι επιλογές αυτές κρίθηκαν καταλληλότερες καθώς χρειάστηκε μία τέτοια ανθρωπιστική μέθοδος που θα συνέβαλε στην επίτευξη των στόχων της έρευνας, εφόσον, πρωταρχικός στόχος αποτελεί η καταγραφή των αντιλήψεων και εμπειριών των ατόμων των εκπαιδευτικών δομών που εμπλέκονται στο έτος Μαθητείας των Επαγγελματικών λυκείων. Με αυτή τη μέθοδο και αυτά τα μεθοδολογικά εργαλεία, εντοπίστηκαν τα κύρια θέματα που χρήζουν μεγάλης προσοχής για το ερευνητικό θέμα κι έπειτα με τον τρόπο αυτό μπόρεσαν οι συμμετέχοντες να εκφράσουν ελεύθερα τις απόψεις τους και χωρίς περιορισμούς (Plummer, 2000) ώστε να ανιχνευτούν στη συνέχεια οι στάσεις τους ως προς το σύστημα Μαθητείας των ΕΠΑ.Λ..

10.4.1.1 Ποιοτική Έρευνα-Φαινομενολογία- Θεσμική εθνογραφία

Αρχικά, η ποιοτική μέθοδος εξυπηρετεί την παρούσα έρευνα, εφόσον η Μαθητεία των ΕΠΑ.Λ. είναι ένας νέος θεσμός στην επαγγελματική εκπαίδευση, δεν έχει διερευνηθεί εξονυχιστικά και μια τέτοια προσέγγιση κρίνεται απαραίτητη διότι θα συμβάλει στη διερεύνηση ζητημάτων, τα οποία είναι άγνωστα στον ερευνητή ή έρχεται για πρώτη φορά σε επαφή (Ισαρη & Πουρκός, 2015). Επιπλέον, ο Ζαφειρόπουλος (2015) αναφέρει ότι η ποιοτική έρευνα προσφέρει τη δυνατότητα μελέτης ενός φαινομένου συνολικά καθώς και τη διάκριση διαφορετικών πτυχών που αναδύονται κατά τη διάρκεια της έρευνας οι οποίες αρχικά δεν είχαν προβλεφθεί. Το είδος ποιοτικής έρευνας που χρησιμοποιήθηκε είναι συγκεκριμένα η φαινομενολογική ανάλυση σε συνδυασμό με την θεσμική εθνογραφία. Η φαινομενολογία ή φαινομενολογική ανάλυση, επικεντρώνεται στον ρόλο της ανθρώπινης συνείδησης στον σχηματισμό και την αναπαραγωγή των ανθρώπινων και κοινωνικών φαινομένων. Στην προσέγγιση αυτή έννοια – κλειδί αποτελεί η *διυποκειμενικότητα* (Ιωσηφίδης, 2008) σύμφωνα με την οποία η πραγματικότητα είναι υποκειμενική κι επομένως η οποιαδήποτε απόπειρα αποτύπωσης και κατανόησης των κοινωνικών φαινομένων

οικοδομείται με βάση τους διαφορετικούς τρόπους με τους οποίους κάθε άτομο τη βιώνει (Σαραφίδου, 2011). Επομένως, στην προκειμένη περίπτωση, οι δύο πλευρές των ερευνητικών υποκειμένων που συγκροτούν την υποκειμενικότητα στη διαμόρφωση και κατανόηση των κοινωνικών φαινομένων είναι ο ερευνητής και ο εκάστοτε συνεντευξιαζόμενος. Μάλιστα, η οπτική του ίδιου του ερευνητή είναι εξίσου σημαντική με αυτή των συνεντευξιαζόμενων καθώς συμβάλει αφενός στην κατανόηση των κοινωνικών φαινομένων και αφετέρου με αυτό τον τρόπο η φαινομενολογική έρευνα υιοθετεί τη σχετικιστική θέση στην παραγωγή της γνώσης. Επιπρόσθετα, η φαινομενολογία στηρίζεται στο βιωμένο χρόνο, το χώρο, τη σωματικότητα της ύπαρξης και τις ανθρώπινες σχέσεις και αλληλεπιδράσεις σύμφωνα με τους Morse και Richards (2002) καθώς και στα νοήματα που αποδίδουν τα κοινωνικά υποκείμενα στα φαινόμενα εφόσον αποτελούν τους τέσσερις παράγοντες που συντελούν στη διαμόρφωση της βιωμένης εμπειρίας των κοινωνικών υποκειμένων.

Παράλληλα, επειδή η έρευνα αφορά τον θεσμό της Μαθητείας των Επαγγελματικών Λυκείων σε όλα τα στάδια κατά την υλοποίηση του, από αυτό της οργάνωσης έως την εφαρμογή του, γίνεται αναφορά σε όλα τα επίπεδα διοίκησης που εμπλέκονται στην υλοποίηση του θεσμού από τα ανώτερα έως τα κατώτερα. Έτσι η έρευνα θεμελιώθηκε και με βάση τη θεσμική εθνογραφία καθώς η συγκεκριμένη προσέγγιση δίνει σημασία στις σχέσεις εξουσίας και προσπαθεί να εμβαθύνει ώστε να κατανοήσει ποιες σχέσεις εξουσίας διαμορφώνουν μια κατάσταση. Με αυτή τη μεθοδολογική προσέγγιση ανιχνεύονται οι λόγοι ύπαρξης συμφωνίας ή ασυμφωνίας μεταξύ των διαφορετικών υποομάδων που ιεραρχούνται με σχέσεις εξουσίας και εξετάζεται η στάση και οι αντιλήψεις που έχουν τα κατώτερα στρώματα διοίκησης (Ζαφειρόπουλος, 2015) για το υπό εξέταση θέμα. Οι στάσεις και οι αντιλήψεις των κατώτερων στρωμάτων είναι πολύ σημαντικές καθώς το εκπαιδευτικό και διοικητικό προσωπικό μιας σχολικής μονάδας Επαγγελματικού λυκείου αποτελεί τον συνδετικό κρίκο μεταξύ της οργάνωσης και της εφαρμογής του θεσμού και ταυτόχρονα είναι αυτό που πρώτο ανιχνεύει τα προτερήματα και τα οφέλη της Μαθητείας ή τις αδυναμίες του συστήματος κατά την οργάνωση και εφαρμογή του.

10.4.2 Εργαλείο συλλογής υλικού

Το πρώτο εργαλείο συλλογής υλικού ήταν η ομάδα εστίασης όπου αποτελεί αποδοτική διαδικασία έρευνας διότι αντλεί στοιχεία από την συζήτηση των συμμετεχόντων και του συντονιστή κι εφόσον οι αντιλήψεις των ανθρώπων διαμορφώνονται μέσω της επικοινωνίας και αλληλεπίδρασης, η συζήτηση σε ομάδες εστίασης εφοδιάζει το ερευνητικό πεδίο με τις αντιλήψεις αυτές, όπως διαμορφώθηκαν από την εμπειρία των συμμετεχόντων (Ζαφειρόπουλος, 2015). Έτσι, η ομάδα εστίασης ως επιλογή ερευνητικού εργαλείου, έγινε σκόπιμα για την βαθύτερη κατανόηση του ερευνητικού θέματος και τη διαλεύκανση διαφόρων οπτικών του που αξίζουν αναφορά εφόσον το πλεονέκτημα που προσφέρουν είναι η γρήγορη συλλογή πλούσιου υλικού (Σαραφίδου, 2011). Στην προκειμένη περίπτωση, η ομάδα εστίασης αποτελούνταν από 6 άτομα και των δύο φύλων του επαγγελματικού χώρου του Ο.Α.Ε.Δ. τα οποία αποτελούσαν εκπαιδευτικά στελέχη στη Μαθητεία των ΕΠΑ.Σ. του Ο.Α.Ε.Δ.. Έτσι, πραγματοποιήθηκε συζήτηση με τους συμμετέχοντες στα μέσα του μηνός Φεβρουαρίου που διήρκησε περίπου μιάμιση ώρα (~1,30 ώρα) με την παρουσία της ερευνήτριας ως συντονίστρια της συζήτησης, η οποία φρόντισε αρχικά να εισάγει το θέμα εξηγώντας τους ερευνητικούς σκοπούς, τους κανόνες διεξαγωγής της συζήτησης και τον τρόπο καταγραφής της κι έπειτα να παραμείνει η συζήτηση εντός του ερευνητικού θέματος και να διαφωτιστούν πολύπλοκα σημεία τα οποία χρήζουν περαιτέρω διερεύνησης. Έτσι, αναδείχθηκαν οι εξής θεματικοί άξονες: τήρηση και καταλληλότητα θεσμικού πλαισίου Μαθητείας, υποχρεώσεις εμπλεκόμενων στη Μαθητεία, ύπαρξη επαρκούς ενημέρωσης, ανταπόκριση στις ανάγκες της τοπικής κοινωνίας οι οποίοι αποτέλεσαν τους κεντρικούς άξονες στη δημιουργία ερωτηματολογίου για τη διεξαγωγή συνεντεύξεων σε εκπαιδευτικούς και διευθυντές των ΕΠΑ.Λ..

Το δεύτερο επομένως, εργαλείο συλλογής υλικού αποτέλεσε η ημι-δομημένη συνέντευξη, η οποία εστιάζει στο υποκειμενικό στοιχείο. Οι έρευνες γενικότερα σύμφωνα με τον Ιωσηφίδη (2008), που έχουν ως στόχους τις το υποκειμενικό νόημα μιας κατάστασης, τη διερεύνηση προσωπικών και κοινωνικών εμπειριών, στάσεων και προσωπικών αντιλήψεων σε σχέση με τις κοινωνικές διαδικασίες χρησιμοποιούν το παρόν ερευνητικό εργαλείο κι εφόσον η παρούσα ερευνητική εργασία αποτελεί μία από αυτές, δεν θα μπορούσε να γίνει καταλληλότερη επιλογή εργαλείου από την ερευνήτρια. Επιπλέον, κρίθηκε καταλληλότερη διότι η ερευνήτρια επεδίωξε πλούσια

ποιοτικά αποτελέσματα για μεγαλύτερη εμβάθυνση του υπό εξέταση θέματος, εφόσον ο θεσμός της Μαθητείας έχει λίγα χρόνια εφαρμογής στην ελληνική πραγματικότητα των ΕΠΑ.Λ. και δεν υπάρχουν αντίστοιχες ερευνητικές μελέτες. Επομένως, η παρούσα έρευνα θα μπορούσε να αποτελέσει το εναρκτήριο λάκτισμα για επόμενες έρευνες. Για τον λόγο αυτό, πραγματοποιήθηκαν συνεντεύξεις μεταξύ του χρονικού διαστήματος Μαρτίου - Ιουνίου 2019 στους διευθυντές των Επαγγελματικών λυκείων της περιφερειακής ενότητας της Ημαθίας καθώς και σε καθηγητές που εκτελούσαν καθήκοντα επόπτη ή ενεπλάκη με κάποιο τρόπο στο σύστημα Μαθητείας των ΕΠΑ.Λ..

10.4.2.1 Οδηγός Συνέντευξης έρευνας

Αξιοποιώντας τις πληροφορίες από τη συζήτηση με στελέχη του Ο.Α.Ε.Δ για την Μαθητεία, όπως πραγματοποιείται εκεί, καθώς και τα ευρήματα από την υπάρχουσα βιβλιογραφία για τις ανάγκες, τις ελλείψεις και τα προτερήματα στην οργάνωση και την εφαρμογή προγραμμάτων Μαθητείας δημιουργήθηκε ένας οδηγός ερωτήσεων όπως παρουσιάζεται στο παράρτημα 2 (βλ. παράρτημα 2 σ.90), για την καθοδήγηση των συνεντεύξεων στα ερευνητικά υποκείμενα χωρίς αυτό να είναι αποκλειστικό ή να απορρίπτει ενδεχόμενες συμπληρωματικές ερωτήσεις. Έτσι, οι ερωτήσεις περιλάμβαναν διάφορες θεματικές ενότητες που καλύπτουν τον κεντρικό άξονα του ερευνητικού θέματος και πιο συγκεκριμένα περιλάμβαναν δημογραφικά στοιχεία όπως το φύλο, τα χρόνια υπηρεσίας και την ειδικότητα, τα οποία διεξήχθησαν όχι αποκλειστικά στην αρχή της συνέντευξης αλλά και κατά τη διάρκεια αυτής. Σύμφωνα με τα ερευνητικά ερωτήματα πραγματοποιήθηκαν μεταξύ άλλων οι ακόλουθες ερωτήσεις:

- «Τι πιστεύετε για το πρόγραμμα σπουδών και τα μαθησιακά αποτελέσματα αυτού;»
- «Έχετε εντοπίσει προβλήματα κατά την εποπτεία σας που δε φαίνεται να επιλύει ο νόμος και ποια είναι;»

που απαντούν στο πρώτο ερευνητικό ερώτημα κι επίσης:

- «Το πρόγραμμα σπουδών προσαρμόζεται στις τοπικές ιδιαιτερότητες της κοινωνίας για την άσκηση του επαγγέλματος;»
- «Υπάρχουν επαρκείς θέσεις εργασίας στην ειδικότητά σας;»

- ο «Ποια είναι η άποψή σας για τη συνεργασία του σχολείου και του επιχειρηματικού κόσμου;»

που απαντούν στο δεύτερο ερευνητικό ερώτημα, και τελευταία η ερώτηση:

- ο «με ποιους άλλους τρόπους πιστεύετε ότι τα σύγχρονα συστήματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης μπορούν να συμβάλουν αποτελεσματικά στην καταπολέμηση της ανεργίας των νέων;»

που απαντά στο τρίτο ερευνητικό ερώτημα.

Οι διευκρινιστικές ερωτήσεις για την οργάνωση και την εφαρμογή του συστήματος Μαθητείας των Επαγγελματικών λυκείων στηρίχθηκαν στα μέτρα για την απασχόληση των νέων και τα νέα προγράμματα Μαθητείας της Stückler (2000), στα ανησυχητικά σημεία για τους νέους μαθητευόμενους και τα αιτήματα όπως προκύπτουν από τα αποτελέσματα της πρώτης παρακολούθησης της Μαθητείας στην Αυστρία της Allinger (2016), στις εξελίξεις του κοινωνικού διαλόγου στον τομέα της εκπαίδευσης στην Ευρώπη των Cerf & Aumayr-Pintar (2017) καθώς και τις συνθήκες εργασίας των μαθητευόμενων σε προγράμματα Μαθητείας στη Γερμανία σύμφωνα με την Vogel (2015).

10.5. Δείγμα

Ως προς τις δειγματοληπτικές στρατηγικές, στη συγκεκριμένη έρευνα επιλέχθηκε η δειγματοληψία κριτηρίου καθώς το κριτήριο με βάση το οποίο επέλεξε η ερευνήτρια τις περιπτώσεις που θα αποτελούσαν τα υποκείμενα της έρευνας ήταν η εμπειρία των διευθυντών και των εκπαιδευτικών ως προς έτος Μαθητείας των ΕΠΑ.Λ.. Ωστόσο, χρησιμοποιήθηκε και η αναδυόμενη ή ευκαιριακή δειγματοληψία καθώς κατά τη διάρκεια της έρευνας προέκυψε η ανάγκη να προστεθούν κι άλλα μέλη στο δείγμα, τα οποία δεν εκτελούσαν εκείνη τη δεδομένη χρονική στιγμή χρέη επόπτη στο έτος Μαθητείας. Για παράδειγμα, ενώ προϋπόθεση για τη διεξαγωγή της έρευνας αποτελούσε η εμπειρία διευθυντών και εκπαιδευτικών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ως προς το έτος Μαθητείας κατά τη διάρκεια της συλλογής δεδομένων προέκυψε η ανάγκη να επεκταθεί το δείγμα και σε ερευνητικά υποκείμενα που αντιμετώπισαν προβλήματα στην διεξαγωγή του εκπαιδευτικού τους έργου σε σχολικές μονάδες επαγγελματικής

εκπαίδευσης, όπως καθηγητές του εσπερινού ΕΠΑ.Λ.. Έτσι, πραγματοποιήθηκαν συνεντεύξεις και σε καθηγητές του συγκεκριμένου σχολείου, ώστε να αναδυθούν διάφορες πτυχές του ερευνητικού θέματος, όπως είναι οι ανάγκες και τα προβλήματα στη δημιουργία τμημάτων Μαθητείας στον συγκεκριμένο τύπο σχολείο.

Αναφορικά με το αριθμητικό μέγεθος των ερευνητικών υποκειμένων, ελήφθησαν, ηχογραφήθηκαν, καταγράφηκαν και αναλύθηκαν 18 συνεντεύξεις στις πόλεις της Βέροιας, της Νάουσας και της Αλεξάνδρειας καθώς ο αριθμός αυτός κρίθηκε κατάλληλος για την κάλυψη των ερευνητικών ερωτημάτων (Marshall, 1996). Από τη μία πλευρά, πρέπει να διερευνηθούν οι εκπαιδευτικές ανάγκες των διαφόρων επαγγελματικών ειδικοτήτων καθώς και των ΕΠΑ.Λ. διαφορετικού ωραρίου, οπότε το δείγμα απαιτεί την κάλυψη όλων των εκπαιδευτικών ειδικοτήτων και διαφορετικού ωραρίου και από την άλλη, το εύρος της έρευνας περιορίζει το δείγμα διότι η τελευταία λαμβάνει χώρα στην περιφερειακή ενότητα της Ημαθίας, στην επικράτεια της οποίας συμπεριλαμβάνονται τέσσερα μόνο Επαγγελματικά λύκεια. Έτσι, από τις 18 συνεντεύξεις, οι τέσσερις (4) πραγματοποιήθηκαν σε διοικητικά στελέχη των ΕΠΑ.Λ. της Ημαθίας και οι υπόλοιπες δεκατέσσερις(14) στους εκπαιδευτικούς των αντίστοιχων σχολικών μονάδων και ως επί των πλείστων αυτών που εκτέλεσαν χρέη επόπτη στο έτος Μαθητείας ή είχαν κάποια γνώση και εμπειρία για το αντικείμενο της έρευνας. Στο δείγμα των 18 συνεντεύξεων, οι συμμετέχοντες απαρτίζονταν και από τα δύο φύλα (11 άντρες και 7 γυναίκες), ενώ οι εκπαιδευτικοί κάλυπταν 7 διαφορετικές επαγγελματικές ειδικότητες όπως Μηχανολόγοι, Γεωπόνους, Κομμωτές, Βρεφονηπιοκόμους, Ηλεκτρολόγους, Δασοπόνους και Ψυκτικούς. Τέλος, οι συνεντεύξεις διεξήχθησαν όλες πρόσωπο με πρόσωπο.

10.6 Διαδικασία συλλογής υλικού

Οι συνεντεύξεις, που χρησιμοποιήθηκαν ως ερευνητικό εργαλείο, πραγματοποιήθηκαν με διαπροσωπική αλληλεπίδραση των συμμετεχόντων στην έρευνα και με αυτό τον τρόπο παρείχαν πληροφορίες που απασχολούν τα άτομα και συνακόλουθα είχαν μια ηθική και δεοντολογική διάσταση. Όπως σε κάθε έρευνα έτσι κι εδώ τίθεται ένα μεγάλο ζήτημα δεοντολογίας το οποίο αφορά τη σύγκριση μεταξύ του κόστους που ενδεχομένως να επιφέρει στους συμμετέχοντες της έρευνας και του οφέλους που επρόκειτο να προσφέρει η έρευνα στον κόσμο της γνώσης (Robson,

2010). Σκοπός της ερευνήτριας ήταν η εμπιστευτικότητα των συμμετεχόντων γι' αυτό διατηρούσε έντιμη στάση και συμπεριφορά, ώστε να δημιουργηθεί σχέση εμπιστοσύνης για την αυθεντικότητα των δεδομένων. Η αρχή της ανωνυμίας και της εμπιστευτικότητας συμβάλει αφενός στην προστασία της ταυτότητας και αφετέρου επηρεάζει την ποιότητα της ερευνητικής διαδικασίας.

Σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα της παρούσης ερευνητικής εργασίας, εφόσον πραγματοποιήθηκε η συζήτηση με την ομάδα εστίασης (focus group), ακολούθησε η διεξαγωγή των συνεντεύξεων κι έπειτα από τη συστηματική συλλογή των δεδομένων, ακολούθησε η διαδικασία της αποθήκευσης και ανάκτησης ποιοτικού υλικού, όπως περιγράφουν οι Haberman & Miles (στο Ιωσηφίδης 2008: 67). Η παραπάνω διαδικασία έγινε για λόγους διασφάλισης υψηλής ποιότητας στη συλλογή πρωτογενούς ποιοτικού υλικού, για λόγους εύκολης πρόσβασης σε αυτό καθώς και δυνατότητας τεκμηρίωσης των αναλυτικών διαδικασιών και επαλήθευσης των ευρημάτων και των θεωρητικών συμπερασμάτων μέσω του πρωτογενούς υλικού της έρευνας. Έτσι, λοιπόν, όλες οι συνεντεύξεις μαγνητοφωνήθηκαν και καταχωρήθηκαν ως ηχητικά αρχεία, ενώ διατηρήθηκε στη συνέχεια και αρχείο με την απομαγνητοφώνηση αυτών, όπως ακριβώς διεξήχθησαν αυτούσιες οι συνεντεύξεις. Το ίδιο συνέβη και με τα υπόλοιπα αρχεία επεξεργασίας του υλικού, δηλαδή τα αποσπάσματα με Memo, η καταγραφή απλών εννοιών (SimpleIdeas), η ομαδοποίηση αυτών σε ευρύτερες ταυτόσημες έννοιες (RepeatingIdeas), η κατηγοριοποίηση σε θεματικές ενότητες (Themes) και τέλος το αρχείο με το στάδιο θεωρητικοποίησης σχετικά με τους τρεις άξονες της έρευνας. Ταυτόχρονα, διατηρήθηκε αρχείο με τις προσωπικές σκέψεις, ανησυχίες και σχόλια της ερευνήτριας κατά τη διαδικασία διεξαγωγής της έρευνας.

Κατά τη διεξαγωγή της συζήτησης στην ομάδα εστίασης, το ενδιαφέρον επικεντρώθηκε στο ερευνητικό πεδίο της οργάνωσης και εφαρμογής του συστήματος Μαθητείας, όπως αυτή λαμβάνει χώρα εδώ και χρόνια στην εκπαιδευτική μονάδα των Επαγγελματικών Σχολών του Ο.Α.Ε.Δ., ώστε να διαλευκανθεί ο τρόπος υλοποίησης του συστήματος και οι διάφορες πτυχές του. Για τη διεξαγωγή της συζήτησης υπήρχε μία χαλαρή δομή με θέματα που ενδιέφεραν την ερευνήτρια ενώ προέκυψαν και άλλα εξίσου σημαντικά για το ερευνητικό πεδίο. Έτσι τα θέματα που αναδύθηκαν τελικά από την ανάλυση της συζήτησης αφορούσαν τους κανονισμούς και το θεσμικό πλαίσιο για τη Μαθητεία, τη συνεργασία των ΕΠΑ.Σ με τις επιχειρήσεις, τις επαγγελματικές προοπτικές των αποφοίτων και την αξιολόγηση της μαθησιακής διαδικασίας και των

αποτελεσμάτων της. Τα ζητήματα αυτά συνέβαλαν αποτελεσματικά στη δημιουργία ερωτηματολογίων για τη διεξαγωγή συνεντεύξεων σε βάθος, που ακολούθησε αργότερα στο εκπαιδευτικό προσωπικό των Επαγγελματικών λυκείων. Με αυτό τον τρόπο διευρύνθηκε ο αρχικός σχεδιασμός της έρευνας από την υπάρχουσα βιβλιογραφία. Στην συνέχεια η ερευνήτρια ευχαρίστησε τους συμμετέχοντες και ολοκληρώθηκε η διαδικασία. Εν κατακλείδι, αφού καταγράφηκαν οι απόψεις τους και με βάση την ημι-δομημένη συνέντευξη, έπειτα ταξινομήθηκαν, ομαδοποιήθηκαν –κατηγοριοποιήθηκαν και συνέβαλαν στη διεξαγωγή των τελικών συμπερασμάτων.

Κεφ.11 Ανάλυση Υλικού

11.1 Μεθοδολογία

Αναφορικά με τη μεθοδολογία ανάλυσης υλικού, στην παρούσα έρευνα η ερευνήτρια ακολούθησε τη διαδικασία της κωδικοποίησης, ομαδοποίησης, κατηγοριοποίησης και θεωρητικοποίησης του υλικού ώστε να δημιουργηθούν από το ίδιο το υλικό έννοιες και κατηγορίες αποφεύγοντας να συνταιριάζει αποσπάσματα σε προϋπάρχουσα θεωρία. Έτσι, ακολούθησε συστηματικά τη διαδικασία, όπως αναφέρουν οι Auerbach & Silverstein (2003) στο βιβλίο τους «*Qualitative data: an introduction to coding and analysis*».

Αρχικά, λοιπόν, όπως καθόριζε η διαδικασία, απομονώθηκαν τα αποσπάσματα των συνεντεύξεων που παρουσίαζαν κάποιο ενδιαφέρον, με την προϋπόθεση ότι το κάθε απόσπασμα παρουσίαζε μία και μόνο απλή έννοια, η οποία με τη σειρά της καταγράφηκε κάτω ακριβώς από κάθε απόσπασμα με τη μορφή υπομνήματος (Memo). Έπειτα, δημιουργήθηκε ξεχωριστό αρχείο στο οποίο καταγράφηκαν οι 183 απλές έννοιες (SimpleIdeas), όπως παρουσιάζονται στο παράρτημα 3 (βλ. παράρτημα 3 σσ. 91- 97) και στη συνέχεια οι απλές έννοιες ταξινομήθηκαν σε ομάδες- ενότητες (Themes), η κάθε μία με τη δική της θεματική. Στη συνέχεια, σε άλλο αρχείο οι θεματικές ενότητες ταξινομήθηκαν σε κατηγορίες, οι οποίες με τη σειρά τους αντιστοιχούν στους ερευνητικούς άξονες όπως διαφαίνεται στο παράρτημα 4 (βλ. παράρτημα 4 σ.98). Πιο σχηματικά, η διαδικασία ανάλυσης του υλικού με τα επιμέρους στάδια που συνέβαλαν στην εξαγωγή των συμπερασμάτων και τη θεωρητικοποίηση των αποτελεσμάτων της έρευνας παρουσιάζονται στο πίνακα 1 (βλ. πίνακας 1 σ.100).

Αναλυτικότερα, προέκυψαν ποίκιλες θεματικές ενότητες. Αρχικά η θεματική ενότητα «ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ» για παράδειγμα περιλαμβάνει τις εξής S.Ideas: «διάθεση εκμετάλλευσης μαθητών», «έλλειψη αρμονικής συνεργασίας σ' αυτήν και τον εργοδότη», «μόνο να φορτώνει και να ξεφορτώνει», «να τους εξυπηρετεί στη δουλειά - όχι να το μάθουν», «έκαναν και πολύ χαμαλίκι», «κάτι παρά φύσει.. αλλάζουμε εργοδότη», «για να εξυπηρετηθούν οι ανάγκες της επιχείρησης.. υπάρχει εκβιασμός.. βάζουν όρους άτυπα». Με τον τρόπο αυτό προέκυψαν 25 θεματικές ενότητες (Themes), οι οποίες είναι «θετικές αποτιμήσεις», «αμοιβαία επωφελές», «οργανωσιακή υποστήριξη-σωστά εργαστήρια», «αναβάθμιση- καταλληλότητα προγραμμάτων

σπουδών- πιστοποίηση», «βελτιώσεις – αλλαγές ΕΕΚ- Μαθητεία», «γραφειοκρατικές δυσλειτουργίες», «έλλειψη ενημέρωσης», «κενά νομικού πλαισίου», «ευρύ γνωστικό πεδίο- ακατάλληλοι προγραμματιστές», «προβλήματα οργάνωσης-υλικοτεχνικής υποδομής», «αποτελεσματικότητα», «επαρκείς θέσεις», «έργο- πρόθεση εποπτών», «συνεργασία- ανταπόκριση- εμπιστοσύνη εργοδοτών», «επιμορφωμένοι εκπαιδευτικοί», «προσαρμογή σε τοπικές ανάγκες- ευέλικτη», «ανασταλτικοί παράγοντες εφαρμογής», «αμφισβήτηση- αρνητισμός», «εκμετάλλευση», «μαθητές συμμετοχή- ανταπόκριση- υποχρεώσεις», «αντιστοίχιση», «εκμετάλλευση εκπαιδευτικών», «αντικίνητρο επιχειρήσεων», «σχετική επιμόρφωση εκπαιδευτικών», «προτάσεις πολιτικής».

Εν συνεχεία αυτής της διαδικασίας και επί της αφαιρετικής μεθόδου, οι θεματικές ενότητες ταξινομήθηκαν σε κατηγορίες, οι οποίες με τη σειρά τους αντιστοιχούν στους θεματικούς άξονες της έρευνας. Έτσι, οι θεματικές ενότητες «θετικές αποτιμήσεις» και «αμοιβαία επωφελές» αποτυπώνουν γενικότερα τις θετικές απόψεις των ερωτώμενων για το συγκεκριμένο σύστημα, οι θεματικές ενότητες «οργανωσιακή υποστήριξη- σωστά εργαστήρια», «αναβάθμιση- καταλληλότητα προγραμμάτων σπουδών- πιστοποίηση», «βελτιώσεις – αλλαγές ΕΕΚ- Μαθητεία» αναφέρονται στις θετικές οργανωτικές κινήσεις του συστήματος Μαθητείας ενώ οι «γραφειοκρατικές δυσλειτουργίες», «έλλειψη ενημέρωσης», «κενά νομικού πλαισίου», «ευρύ γνωστικό πεδίο- ακατάλληλοι προγραμματιστές», «προβλήματα οργάνωσης-υλικοτεχνικής υποδομής» στις αδυναμίες ως προς την οργάνωση του συστήματος. Από την άλλη, οι θεματικές ενότητες «αποτελεσματικότητα», «επαρκείς θέσεις», «έργο- πρόθεση εποπτών», «συνεργασία- ανταπόκριση- εμπιστοσύνη εργοδοτών», «επιμορφωμένοι εκπαιδευτικοί», «προσαρμογή σε τοπικές ανάγκες- ευέλικτη» αντιστοιχούν στα πεδία αποτελεσματικής εφαρμογής του συστήματος και οι θεματικές ενότητες «ανασταλτικοί παράγοντες εφαρμογής», «αμφισβήτηση- αρνητισμός», «εκμετάλλευση», «μαθητές συμμετοχή- ανταπόκριση-υποχρεώσεις», «αντιστοίχιση», «εκμετάλλευση εκπαιδευτικών», «αντικίνητρο επιχειρήσεων», «σχετική επιμόρφωση εκπαιδευτικών» στις αδυναμίες και τα εμπόδια της εφαρμογής του συστήματος. Τέλος, η θεματική ενότητα «προτάσεις πολιτικής» αντιστοιχεί στην κατηγορία ιδανικό πλαίσιο υλοποίησης.

Συνοψίζοντας, οι κατηγορίες που προκύπτουν είναι «οι θετικές οργανωτικές κινήσεις» και «οι αδυναμίες οργάνωσης», «τα πεδία αποτελεσματικής εφαρμογής» και

«οι αδυναμίες - εμπόδια στην εφαρμογή του συστήματος» καθώς και «το ιδανικό πλαίσιο». Επεκτείνοντας, οι δύο πρώτες κατηγορίες («οι θετικές οργανωτικές κινήσεις» και «οι αδυναμίες οργάνωσης») απαντούν στον πρώτο ερευνητικό άξονα της οργάνωσης, «τα πεδία αποτελεσματικής εφαρμογής» και «οι αδυναμίες- εμπόδια» στον δεύτερο ερευνητικό άξονα της εφαρμογής του συστήματος και η κατηγορία με «το ιδανικό πλαίσιο» στον τρίτο ερευνητικό άξονα που αναφέρεται στην αναζήτηση κατάλληλου πλαισίου οργάνωσης και εφαρμογής.

11.2 Θέματα Εγκυρότητας Αξιοπιστίας Γενικευσιμότητας

Κατά τη διάρκεια της παρούσας έρευνας πραγματοποιούταν συνεχώς έλεγχος εγκυρότητας διαδικασιών και αποτελεσμάτων για να μειωθεί η μεροληψία. Πιο συγκεκριμένα, έγινε έλεγχος περιγραφικής εγκυρότητας, όπου η ερευνήτρια κατά τη διαδικασία συλλογής των δεδομένων προσπάθησε να ανιχνεύσει όλους τους σημαντικούς παράγοντες που σχετίζονται με τους σκοπούς της έρευνας αλλά και να συλλέξει με ακρίβεια τα δεδομένα. Έπειτα, πραγματοποιήθηκαν ερμηνευτική εγκυρότητα που αποσκοπεί στο βαθμό αντιστοίχισης των ποιοτικών δεδομένων με τις ερμηνείες και τις αναπαραστάσεις που προκύπτουν από αυτά και θεωρητική εγκυρότητα που αφορά στη διαδικασία σχηματισμού και διατύπωσης θεωρητικών θέσεων που έχουν ευρύτερες συνέπειες από το πλαίσιο του ερευνητικού εγχειρήματος ενώ τέλος, η αξιολογική εγκυρότητα που πραγματοποιήθηκε, αναφέρεται στις τεχνικές αξιολόγησης της ύπαρξης εγκυρότητας ή όχι στην ερευνητική διαδικασία. Έτσι λοιπόν, αναφέρθηκαν απόψεις οι οποίες παρουσίαζαν διαφορετικότητα, μερικές από τις οποίες μάλιστα δεν ασπαζόταν η ερευνήτρια, έγινε διασταύρωση των αποτελεσμάτων και των ερμηνειών από την πλειοψηφία των ερευνητικών υποκειμένων σε ανύποπτο χρονικό διάστημα μέσω συζητήσεων ενώ, τέλος, γινόταν έλεγχος των προκαταλήψεων της ερευνήτριας κατά τη διαδικασία περιορισμού του υλικού της έρευνας.

Ακόμη, όσο είναι εφικτό σε μια ποιοτική μέθοδο να αποστασιοποιηθεί το υποκειμενικό στοιχείο, η ερευνήτρια χρησιμοποίησε τα τρία κριτήρια του Auerbach&Silverstein (2003) για να είναι τα ερευνητικά της αποτελέσματα όσο το δυνατόν αντικειμενικά, γενικεύσιμα και να υποστηρίζονται από άποψη εγκυρότητας και αξιοπιστίας. Έτσι, λοιπόν, το πρώτο από αυτά τα κριτήρια αναφέρεται στη διαφάνεια

της ανάλυσης (transparency), δηλαδή στην ξεκάθαρη εικόνα των βημάτων που οδήγησαν την ερευνήτρια στη συγκεκριμένη ερμηνεία. Εύκολα, επομένως, γίνεται κατανοητός χωρίς απαραίτητα να είναι και αποδεκτός ή να μην επιδέχεται αμφισβήτησης, ο τρόπος ερμηνείας των αποτελεσμάτων της ερευνήτριας από άλλους ερευνητές. Επίσης, με αυτό τον τρόπο περιορίζεται η ανεξέλεγκτη μεροληψία, η οποία είναι αποδεκτή εν μέρει στην ποιοτική έρευνα εφόσον όμως, ο κάθε ερευνητής υποστηρίζει αυτές τις προκαταλήψεις του με συγκεκριμένα γεγονότα, αντιλήψεις και απόψεις των ερευνητικών υποκειμένων. Το δεύτερο κριτήριο αναφέρεται στην μεταδοτικότητα (communicability), σύμφωνα με την οποία η κατηγοριοποίηση, οι θεματικοί άξονες και οι θεωρητικές δομές έχουν άμεση σχέση μεταξύ τους και συνακόλουθα γίνονται κατανοητές από άλλους ερευνητές ή τα ερευνητικά υποκείμενα χωρίς απαραίτητα αυτό να σημαίνει ότι αποτελούν τη μοναδική διαμόρφωση αυτών των θεωρητικών δομών ή ότι δεν υπάρχει λόγος αμφισβήτησής τους. Το τελευταίο κριτήριο αφορά στην εσωτερική συνάφεια (coherence) που επιτάσσει οι θεωρητικές δομές να ταιριάζουν μεταξύ τους με τρόπο ώστε να δίνεται η δυνατότητα διαμόρφωσης θεωρητικού πλαισίου και συγγραφής κειμένου με αποτέλεσμα την εύκολη κατανόηση από τους αναγνώστες.

Επεκτείνοντας, για την διατήρηση της αξιοπιστίας του ερευνητικού εργαλείου, η ερευνήτρια προσπάθησε να ρωτήσει μόνο πράγματα για τα οποία οι ερωτώμενοι γνώριζαν την απάντηση, είχαν σημασία για αυτούς και οι ερωτήσεις ήταν διατυπωμένες με σαφήνεια (Babbie, 2011). Ακόμη, ο ερευνητικός σχεδιασμός ήταν λεπτομερής, πλήρης και ικανοποιητικός και τα αποτελέσματα από την ανάλυση των δεδομένων εξήχθησαν από όλο το εύρος των πηγών της έρευνας ενώ τέλος υπήρχε συνεχής έλεγχος των ερευνητικών προκαταλήψεων με βάση συγκεκριμένα κριτήρια.

Κεφ.12. Ευρήματα

Εμβαθύνοντας στα ευρήματα της έρευνας, οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί και διευθυντές διατήρησαν θετική στάση απέναντι στο σύστημα Μαθητείας των ΕΠΑ.Λ. Χαρακτηριστικά βρήκαν το σύστημα αυτό αμοιβαία επωφελές και για τον μαθητευόμενο πρώτα απ' όλα και για τις επιχειρήσεις και για την κοινωνία ολόκληρη συμπεριλαμβάνοντας και το σχολείο. Όπως ανέφεραν χαρακτηριστικά «πολύ ωφέλιμη για τους μαθητευόμενους και τον επιχειρηματικό κόσμο γενικότερα και για την κοινωνία» (Σ2), «κάποιοι εργοδότες κρατάνε τους ίδιους μαθητές ως εργαζόμενους και κάποιοι άλλοι μαθητές έχουν ανοίξει τα δικά τους καταστήματα ή έχουν προσληφθεί σε μεγάλες εταιρείες. Αυτό σημαίνει ότι η Μαθητεία προσφέρει και αξίζει» (Σ11), «Είναι ένα πρόγραμμα αμοιβαία επωφελές γιατί κάνει καλό στους μαθητές, κάνει καλό στο σχολείο, κάνει καλό στις επιχειρήσεις και την πόλη» (Σ15). Επίσης, όσον αφορά στην εκπαίδευση θεωρούν ότι κάνει καλό και στον μαθητευόμενο καθώς προσφέρει άλλες επαγγελματικές εξόδους πέρα από αυτές που παρέχει το Γενικό Λύκειο αλλά είναι και ένας θεσμός που αναβαθμίζει την ΕΕΚ. Όπως ανέφεραν «πολύ καλό βήμα για τα παιδιά του ΕΠΑ.Λ. .. να αποκτήσουν διεξόδους για την επαγγελματική τους αποκατάσταση» (Σ1), «καλός θεσμός αλλά..όλοι έπρεπε να κάνουν Μαθητεία και να έχουν όλοι τις ίδιες ευκαιρίες για μετέπειτα επαγγελματική εξέλιξη» (Σ6). Επομένως, είναι ένα καλό δείγμα το γεγονός ότι οι ερωτώμενοι, διευθυντές και εκπαιδευτικοί, διακατέχονται από θετικά αισθήματα γι' αυτόν τον θεσμό καθώς βρίσκονται σε κύρια θέση κάνοντας πράξη την εκπαιδευτική πολιτική της χώρας.

12.1 ΠΡΩΤΟΣ ΑΞΟΝΑΣ: Οι συνθήκες του Συστήματος

Μαθητείας των ΕΠΑ.Λ ως προς την οργάνωσή του

Προέκυψαν δύο κατηγορίες ως προς την οργάνωση του Συστήματος Μαθητείας: θετικές οργανωτικές κινήσεις και αδυναμίες οργάνωσης.

12.1.1 Οι θετικές κινήσεις του Συστήματος Μαθητείας των ΕΠΑ.Λ. ως προς την οργάνωση του

Το σύστημα Μαθητείας των ΕΠΑ.Λ. σύμφωνα με τους ερωτηθέντες στην έρευνα αποτελεί σημαντικό κομμάτι στην επαγγελματική εκπαίδευση και προϋποθέτει καλή οργάνωση. Ωστόσο, σε αρχικό τουλάχιστον στάδιο κατά τη διαδικασία της υλοποίησης, το σύστημα δεν ήταν αρκετά οργανωμένο με αποτέλεσμα να επωμίζονται μεγαλύτερο μερίδιο ευθύνης οι εκπαιδευτικοί των Επαγγελματικών λυκείων. Στη συνέχεια, όμως, η κατάσταση βελτιώθηκε αρκετά στον τομέα της οργάνωσης και όπως αναφέρουν: «Θα μπορούσαν να είχαν επιλυθεί αλλά επιλύονται στην πορεία και υπάρχει μια εξέλιξη»(Σ1), «υπήρχε πολλή περισσότερη δουλειά για τους επόπτες. Τώρα με το πληροφοριακό σύστημα, όπως έχει αναπτυχθεί, μειώνεται η δουλειά για τους επόπτες» (Σ2), «Μαθητεία μηχανογραφημένη..έτσι που είναι τώρα και ελαττώνεται η γραφειοκρατία, προσφέρει πολλές δικλίδες ασφαλείας και εξασφαλίζει ότι δεν θα γίνει λάθος»(Σ13). Οι εκπαιδευτικοί επίσης, αναφέρουν πως πληρούνται κάποιες προϋποθέσεις στην υλοποίηση του συστήματος Μαθητείας και μερικές από αυτές είναι η αρκετά καλά οργανωμένη υλικοτεχνική υποδομή στις εγκαταστάσεις των σχολικών μονάδων και η επάρκεια των εκπαιδευτικών για όλη την γκάμα ειδικοτήτων που λειτουργούν στα ΕΠΑ.Λ. Χαρακτηριστικά παραδείγματα των συνεντεύξεων είναι: «υπάρχουν πλήρως εξοπλισμένα εργαστήρια»(Σ1), «οι ειδικότητες των συναδέλφων επαρκούν στο να το υποστηρίξουν αυτό» (Σ1), «κάποιοι ... βλέπουν τα εργαστήριά μας και ... μου είπαν 'εγώ θέλω να ασχοληθώ με τρόφιμα''»(Σ2). Επιπλέον, σημαντικό στην οργάνωση αποτελεί η αποτελεσματική επικοινωνία και η ανταπόκριση από τα κατώτερα προς τα ανώτερα στρώματα διοίκησης. Το συγκεκριμένο θέμα έθιξαν πολλοί ερωτώμενοι με κυριότερα τα αποσπάσματα: «υπάρχει αντίστοιχη ομάδα Μαθητείας, η οποία μας βοηθούσε πάρα πολύ, δεχόντουσαν καταγισμό από email, τα οποία τα απαντούσαν.. υπήρχαν πάρα πολλές απορίες» (Σ1), «η ομάδα Μαθητείας της περιφέρειας επικοινωνούσε με την κεντρική ομάδα του Υπουργείου και από κει έδιναν τις τελικές λύσεις, με κατανόηση πάντοτε γιατί είναι νεοσύστατος ο θεσμός» (Σ1), «Από την περιφέρεια με κάποιες συζητήσεις που γίνονται για τα προβλήματα που υπάρχουν και προσπαθούμε να δώσουμε λύσεις. Υπάρχει επικοινωνία με την περιφέρεια για την βελτίωση του συστήματος» (Σ11), «έχουμε μία επικοινωνία με την ομάδα της περιφέρειας, με την οποία έχουμε καθημερινή σχεδόν επαφή όταν έχουμε θέματα και είναι καταλυτική η συμβολή τους και με το ίδιο το υπουργείο με την αντίστοιχη ομάδα

του υπουργείου» (Σ13), «προβλήματα τα οποία αναπτύσσονται από την αρχή η αλήθεια είναι ότι χρόνο με τον χρόνο λύνονται και σε μια επικοινωνία με το αρμόδιο Υπουργείο» (Σ15). Ακόμη, έγιναν επιμορφωτικά σεμινάρια από το Υ.ΠΑΙ.Θ για την καθοδήγηση διευθυντών και καθηγητών όπως αναφέρουν οι ερωτώμενοι: «πρόσφατα έγινε στη Βέροια από την περιφερειακή διεύθυνση και τη δευτεροβάθμια» (Σ17), «έχουμε οργανώσει ως σχολείο δύο ημερίδες,.. άλλες δύο ενημερωτικές από την Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας, όπου ενημερώθηκαν οι συνάδελφοι έγινε και μία ακόμη από το τμήμα Μαθητείας του Υ.ΠΑΙ.Θ.. από ΙΕΠ επιμορφωτικά σεμινάρια»(Σ15). Επίσης, αναφορά έγινε και στην αναβάθμιση των προγραμμάτων σπουδών καθώς και στην πιστοποίηση με σωστή οργάνωση και κατανομή ωρών. Χαρακτηριστικές απαντήσεις των συμμετεχόντων στην έρευνα αποτελούν: «είναι καλοχτισμένο θα έλεγα. Τα προγράμματα σπουδών αλλάζανε τα τελευταία χρόνια» (Σ2), «Η προετοιμασία γίνεται πολύ καλά και είναι πανέτοιμα τα παιδιά δηλαδή και οι ώρες που μας δίνονται για την προετοιμασία αρκούν, δεν χρειάζονται παραπάνω ώρες» (Σ2), «υπάρχει επιτυχία διότι μέχρι στιγμής είναι εύκολες οι εξετάσεις» (Σ8), «υπάρχει και είχαμε μόνο επιτυχίες» (Σ9).

Ακόμη, οι διευθυντές και οι εκπαιδευτικοί του δείγματος έκαναν αναφορά σε πολλά μειονεκτήματα του εκπαιδευτικού συστήματος που ταλάνιζαν τα προηγούμενα χρόνια την επαγγελματική εκπαίδευση της χώρας και τώρα φαίνεται να έχουν επιλυθεί και να υπάρχουν δείγματα καλύτερης οργάνωσης. Ένα από αυτά τα μειονεκτήματα είναι αρχικά οι απολύσεις εκπαιδευτικών σε διάφορους τομείς και ειδικότητες που οδήγησαν σε κλείσιμο τομέων, “στοιβάζοντας” τους μαθητές σε περιορισμένες ειδικότητες. Όπως αναφέρουν οι ερωτώμενοι τέτοιες περιπτώσεις παρελθόντων ετών: «Υπήρξε κάποια στιγμή μια αύξηση γιατί είχαν βγει- πάψει κάποιες ειδικότητες, βγήκαν κάποιοι συνάδελφοι σε διαθεσιμότητα, είχαν πάψει κάποιιοι τομείς οπότε εργάζονταν στον τομέα τον δικό μας» (Σ2), «να μην μας ξαναταλαιπωρήσουν ποτέ με ανόητες απολύσεις και κλείσιμο τομέων όπως έγινε το 2013, όπου συνέβησαν 5.000 εκπτώσεις επαγγελματικής εκπαίδευσης καθηγητών στον τομέα υγείας πρόνοιας και οι μαθητές δεν είχαν καθηγητές» (Σ15). Ωστόσο, με αλλαγές στην εκπαιδευτική πολιτική και το θεσμικό πλαίσιο, οι ειδικότητες επαναλειτούργησαν και οι μαθητές έπαψαν να στοιβάζονται σε ολιγάριθμες ειδικότητες, οπότε οι αλλαγές οδήγησαν στην καλύτερη οργάνωση της Επαγγελματικής εκπαίδευσης των ΕΠΑ.Λ.. Από την άλλη, υπήρξε αρκετά μεγάλο θέμα ως προς την υλοποίηση Μαθητείας στους αποφοίτους εσπερινών

ΕΠΑ.Λ. όπου και πάλι επιλύθηκε αρμονικά. Οι απόφοιτοι εσπερινών ΕΠΑ.Λ. έχουν την ιδιαιτερότητα να είναι μεγαλύτεροι ηλικιακά από αυτούς των ημερήσιων και η Μαθητεία έδινε αρχικά προτεραιότητα σε άτομα ηλικίας έως 25 ετών: «μεγάλα τα άτομα που έρχονται σε μας, το διεκδικούν, το θέλουν, αλλά προτεραιότητα έχουν τα άτομα που είναι έως 25 χρονών. Οι θέσεις είναι πολύ περιορισμένες» (Σ7). Έπειτα, όμως, η εκπαιδευτική πολιτική άλλαξε τις προϋποθέσεις για τους μαθητευόμενους του μεταλυκειακού έτους, καταργώντας το ηλικιακό όριο που αποτελούσε εμπόδιο για τους μεγαλύτερους σε ηλικία μαθητευόμενους: «οι μαθητευόμενοι ταξινομούνται με βάση το έτος κτήσης, προηγούνται οι τελευταίοι απόφοιτοι και οι μεγαλύτεροι σε βαθμό» (Σ3). Ακόμη, φαίνεται πως οι ανώτερες αρχές έχουν εστιάσει στις αδυναμίες του συστήματος επαγγελματικής εκπαίδευσης και με την επικοινωνία που υπάρχει από τα κατώτερα ιεραρχικά επίπεδα διοίκησης προς τα ανώτερα, επιλύονται διάφορα θέματα εκπαίδευσης σε αντίθεση με ότι συνέβαινε στο παρελθόν. Σύμφωνα με όσα ανέφεραν οι εκπαιδευτικοί: «υπήρχαν προβλήματα τα οποία έπρεπε να έρθουν οι ανώτερες αρχές και να συναντήσουν εμάς να τους πούμε τα προβλήματα που αντιμετωπίζουμε αλλά δεν ερχόταν κανείς γενικά» (Σ5).

Εν κατακλείδι, οι γενικότερες αλλαγές στην επαγγελματική εκπαίδευση, όπως φαίνεται, αλλάζουν τον αριθμό του μαθητικού δυναμικού των επαγγελματικών σχολικών μονάδων με αυξητική πορεία κι όπως αναφέρουν «ένα παραπάνω ποσοστό των παιδιών οφείλεται και στη Μαθητεία. Έχουμε όντως αύξηση εγγραφών, ένα 10-15% οφείλεται και στα καινούργια πράγματα που τρέχουν στο ΕΠΑ.Λ, είναι και η διέξοδος στα ΑΕΙ που έχει το ΕΠΑ.Λ» (Σ15).

12.1.2 Οι αδυναμίες του Συστήματος Μαθητείας των ΕΠΑ.Λ. ως προς την οργάνωση του

Ωστόσο, παρά τις θετικές κινήσεις που έχουν γίνει για την οργάνωση του συστήματος Μαθητείας, υπάρχουν διάφορα θέματα που δυσχεραίνουν την αποτελεσματική εφαρμογή του. Αρχικά, λοιπόν έχουν αναφερθεί έλλειψη συνεργασίας μεταξύ Υπουργείων, ασαφή θεσμικό πλαίσιο Μαθητείας στις διάφορες εκπαιδευτικές δομές (ΕΠΑ.Λ., Ι.Ε.Κ., Ο.Α.Ε.Δ.), έλλειψη κινήτρων σε ιδιώτες κλπ. Χαρακτηριστικά, οι συμμετέχοντες έχουν αναφέρει: «πρόβλημα αποτελεί το χρονοδιάγραμμα έναρξης

της Μαθητείας γιατί έχει πολύ στενά χρονικά όρια» (Σ3), «Η Μαθητεία του ΟΑΕΔ ήταν υποχρεωτική ...φρόντιζε και το ίδιο το κράτος με κίνητρα προς τους ιδιώτες και με υποχρέωση των δημόσιων οργανισμών..να παίρνουν μαθητές» (Σ6), «τα άτομα από το δημόσιο που ασχολούνται με αυτές τις θέσεις δεν είναι ενημερωμένα πλήρως ή είχαν μέχρι τώρα κατεύθυνση από τον ΟΑΕΔ για τη Μαθητεία και κάλυπταν εκείνες τις θέσεις.. πέρσι και τις 28 θέσεις τις πήρε ο ΟΑΕΔ» (Σ7), «Με τον ΟΑΕΔ δεν έχουμε σχέση αλλά οι θέσεις που ανακοινώνονται είναι κοινές δηλαδή για τον ΟΑΕΔ και για το ΕΠΑ.Λ.» (Σ9), «γίνεται ένα μπέρδεμα με το πρόγραμμα Μαθητείας του ΟΑΕΔ και των ΙΕΚ» (Σ13), «αναφορικά με τις ασφαλιστικές εισφορές, υπάρχει ένα κενό νόμου μεταξύ των υπουργείων, Υ.ΠΑΙ.Θ και το Υπουργείο Εργασίας, δεν υπάρχει καλή συνεργασία και δεν είναι συνεννοημένοι» (Σ14). Ακόμη, κενά στο θεσμικό πλαίσιο ανέφεραν οι ερωτώμενοι ως: «μετά από ατύχημα και αλληπάλληλα χειρουργεία, μαθητεύομενος της Μαθητείας πιθανόν θα εκπέσει του προγράμματος... είναι μια δυσκολία που πρέπει να λυθεί πιστερώ» (Σ2), «ο νόμος δεν προέβλεψε την περίπτωση που συμβαίνει κάποιο ατύχημα, εκτός δουλειάς.. Θα το θέσουμε σαν πρόβλημα στις συζητήσεις με την περιφέρεια και ελπίζουμε πως κάτι θα γίνει» (Σ11). Έπειτα, γραφειοκρατικές δυσλειτουργίες και έλλειψη ενημέρωσης σημειώθηκαν επίσης από τους ερωτώμενους: «πολλά προβλήματα γραφειοκρατικά, δηλαδή ακόμη δεν έχουν ξεκαθαρίσει, οριστικοποιηθεί» (Σ4), «οι επόπτες δυσφορούν με αυτή την κατάσταση λόγω γραφειοκρατίας» (Σ7) και αντίστοιχα «τα περισσότερα προβλήματα προκύπτουν από τους λογιστές των εργοδοτών..μπορεί να μην ξέρουν οι εργοδότες κάποια πράγματα τα οποία τα έχουν αναλάβει οι λογιστές. Οι λογιστές αποδείχτηκαν πολλές φορές χωρίς ενημέρωση και έκαναν αρκετά λάθη» (Σ1), «δεν είναι ενημερωμένος ο κόσμος σωστά για να ανταποκριθεί το όλο πρόγραμμα.. Η έλλειψη ενημέρωσης είναι προφανής» (Σ7), «Βρισκόμαστε στη φάση της ενημέρωσης, στην προσπάθεια για ενημέρωση αλλά επάρκεια δεν υπάρχει.» (Σ13). Ένα επιπλέον κομμάτι που παρακωλύει την επιτυχή εφαρμογή του συστήματος είναι το ευρύ γνωστικό πεδίο και η έλλειψη αναβάθμισης των προγραμμάτων σπουδών σε ορισμένες ειδικότητες, ενώ οι αδυναμίες αυτές προκύπτουν όπως φαίνεται από το γεγονός ότι οι προγραμματισμοί γίνονται πολλές φορές από ακατάλληλα άτομα. Χαρακτηριστικά είναι τα αποσπάσματα των συνεντεύξεων: «Τα προγράμματα σπουδών της Μαθητείας μιλάν για πολλά πράγματα, πολλές θεματικές ενότητες» (Σ2), «οι προγραμματισμοί γίνονται από ανθρώπους που δεν έχουν σχέση και εμπειρία από τις ειδικότητές μας» (Σ5), «απαρχαιωμένο το

πρόγραμμα σπουδών και όχι ενημερωμένο σύμφωνα με τις νέες τεχνολογικές εξελίξεις..
δεν είναι αναβαθμισμένα τα προγράμματα σπουδών ούτε και τα βιβλία» (Σ8).

12.2 ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΑΞΟΝΑΣ: Οι συνθήκες του Συστήματος

Μαθητείας των ΕΠΑ.Λ. ως προς την εφαρμογή του

Ο 2^{ος} άξονας αποτελείται από δύο κατηγορίες, αρχικά αυτή με τα πεδία της αποτελεσματικής εφαρμογής και η δεύτερη με τις αδυναμίες και τα εμπόδια στην εφαρμογή του συστήματος.

12.2.1 Πεδία αποτελεσματικής εφαρμογής του Συστήματος Μαθητείας των ΕΠΑ.Λ.

Τα πεδία στα οποία αποδεικνύεται η επιτυχής εφαρμογή του συστήματος Μαθητείας είναι αρκετά και ολοένα και αυξάνονται. Η γενικότερη εικόνα που αποδίδουν οι ερωτώμενοι στην έρευνα κατά την εφαρμογή του νέου θεσμού των ΕΠΑ.Λ. είναι ότι: «κυλάει καλά» (Σ1), «οι μαθητές μας είχαν πρόβλημα στην αγορά εργασίας, δεν μπορούσαν να αποκτήσουν την προϋπηρεσία επάνω στην ειδικότητά τους και εγκλωβίζονταν χωρίς την άδεια εξασκήσεως. Οπότε το σύστημα Μαθητείας ξεκόλλησε ένα πρόβλημα» (Σ5), «Με τη Μαθητεία μπαίνουν απευθείας στον χώρο που έχουν επιλέξει με την ειδικότητά τους κι αυτό είναι το πλεονέκτημα» (Σ5), «με πολύ καλά αποτελέσματα σε σημείο που έγινε κανονική πρόσληψη μετά το πέρας της Μαθητείας» (Σ10). Ωστόσο, πιο συγκεκριμένα, ένα από τα πιο δυνατά σημεία στην εφαρμογή του μεταλυκειακού έτους των ΕΠΑ.Λ. είναι η συμμετοχή του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα και συνακόλουθα η επάρκεια των θέσεων Μαθητείας στις περισσότερες τουλάχιστον ειδικότητες των ΕΠΑ.Λ.. Σύμφωνα με τους ερωτηθέντες: «ο αριθμός των μαθητών που βρήκαν ήδη είναι πολύ μεγάλος και είναι ικανοποιημένοι» (Σ1), «Ίσα ίσα στη δική μας ειδικότητα στην τεχνολογία τροφίμων υπάρχει περίσσια επιχειρήσεων, επιχειρήσεις που δεν καλύπτονται» (Σ2), «σε δημόσιους φορείς είναι ικανοποιητικό το ποσοστό. Σε ιδιωτικούς φορείς υπάρχουν θέσεις. Για την ώρα οι θέσεις που υπάρχουν καλύπτουν τους ενδιαφερόμενους μαθητές»(Σ3), «κάποιοι προτείνουνε και δεύτερη θέση εργασίας. Υπάρχει ενδιαφέρον και για την επόμενη

χρονιά... Μεγάλη ζήτηση διότι είναι ειδικότητα που δεν έχει πολλούς τεχνικούς προς τα έξω»(Σ11), «έχουμε καθολική εφαρμογή..η αίσθηση που δημιουργεί είναι ότι μένουν κάποιες θέσεις ακάλυπτες..και καταγράψαμε και μία ενόχληση από τις επιχειρήσεις» (Σ15). Βέβαια για το αποτέλεσμα της επάρκειας των θέσεων εντυπωσιακό ήταν το έργο και η πρόθεση των εκπαιδευτικών που εκτελούν καθήκοντα επόπτη κι όχι μόνο, στα ΕΠΑ.Λ.. Το έργο αυτό γίνεται αισθητό καθώς πολλοί σχολίασαν ότι: «πράγματι κάποιιοι συνάδελφοι έτρεξαν πάρα πολύ και βρήκαν εργοδότες» (Σ1), «Το ενδιαφέρον των επιχειρήσεων προκύπτει από τους καθηγητές οι οποίοι τρέξαν..για να βρουν επιχειρήσεις» (Σ2), «είναι πρωτοβουλία του καθηγητή..για το ποιες νομίζει ότι είναι οι ανάγκες της κοινωνίας..αυτό το φροντίζουμε και νομίζω όλοι οι συνάδελφοι..το κάνουν» (Σ2), «εκμεταλλευόμαστε γνωριμίες, εκπαιδευτικές επισκέψεις και εισηγήσεις..οπότε κάνουμε κι εμείς ενημέρωση» (Σ1), «πρόθεση και διάθεση να βοηθήσουν τα παιδιά και το σχολείο, βέβαια με προσπάθεια δική μας» (Σ13), «βασική και κινητήρια δύναμη είναι οι εκπαιδευτικοί να έρθουμε σε επαφή με επιχειρήσεις... υπάρχει το ενδιαφέρον από καθηγητές γι' αυτό υλοποιείται» (Σ15).

Μολαταύτα, για την πλειοψηφία των εκπαιδευτικών που παρουσιάζουν θετική διάθεση και πρόθεση να βοηθήσουν στην καλύτερη δυνατή εκπαίδευση των μαθητευόμενων, υπήρξε επιμόρφωση για το συγκεκριμένο θεσμό και καθοδήγηση από ανώτερα στρώματα διοίκησης. Όπως αναφέρεται και στον τομέα της οργάνωσης, αρκετοί εκπαιδευτικοί που παρουσίασαν θετική στάση ανέφεραν φορείς που διεξήγαγαν σεμινάρια και ημερίδες, τα οποία παρακολούθησαν οι ίδιοι. Πιο συγκεκριμένα, οι εκπαιδευτικοί ανέφεραν: «έχω κάνει δύο σεμινάρια από το ΙΕΠ» (Σ2), «παρακολούθησα την επιμόρφωση αναφορικά στη Μαθητεία από το Υπουργείο» (Σ13). Αντίστοιχα, οι εργοδότες από την πλευρά τους προσπαθούν όσο γίνεται περισσότερο να συμβάλλουν στην εκπαίδευση των μαθητευόμενων δημιουργώντας κλίμα συνεργασίας με τους καθηγητές, δείχνοντας εμπιστοσύνη στους μαθητές ή και παραβλέποντας ορισμένες φορές ακατάλληλες συμπεριφορές και προβλήματα στους τελευταίους. Έτσι, οι εργοδότες προσπαθούν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο να ανταποκριθούν στις ανάγκες του προγράμματος. Χαρακτηριστικά αναφέρουν ότι: «Οι επιχειρήσεις έχουν κατανοήσει το πρόγραμμα και ...γενικά νομίζω ότι ανταποκρίνονται στις ανάγκες του προγράμματος» (Σ2), «η επιχείρηση προσπαθεί να κάνει όσο καλύτερη δουλειά μπορεί, να συνεργαστεί όσο καλύτερα μπορεί με τον καθηγητή που κάνει τα εργαστηριακά μαθήματα στο σχολείο.. οι εργοδότες είναι ..και πολύ

ανεκτικού» (Σ2), «οι εργοδότες μερικές φορές ρίχνουν νερό στο κρασί τους ούτως ώστε ο μαθητευόμενος να μην φύγει από το πρόγραμμα αν και του δημιουργούν και προβλήματα» (Σ12), «υπάρχουν εργοδότες που δίνουν τα ίδια τα κλειδιά της επιχείρησης για να ανοίγουν οι ίδιοι οι μαθητευόμενοι, υπάρχει εμπιστοσύνη και μια αρκετά καλή βάση» (Σ12). Ένα ακόμη, σημαντικό βήμα για την αποτελεσματικότερη εφαρμογή είναι η πρόβλεψη για την προσαρμογή των προγραμμάτων σπουδών στις ανάγκες της τοπικής αγοράς εργασίας. Όπως φαίνεται, οι αρμόδιοι έχουν μεριμνήσει για τα προγράμματα να είναι με τέτοιο τρόπο διαμορφωμένα ώστε να υπάρχει δυνατότητα ανταπόκρισης καθώς πραγματοποιούνται ώρες ευέλικτης ζώνης. Έτσι, οι ερωτώμενοι τόνισαν: «τους κάνουμε έξτρα πράγματα για να καλύψουμε τις ανάγκες των μαθητών κι αυτό που υπάρχει και στην αγορά εργασίας» (Σ8), «Και η ύλη όπως είναι καθορισμένη σε κεφάλαια εκεί ανάμεσα μπορείς να προσθέσεις ή να αφαιρέσεις πράγματα.. μπορεί να προσαρμοστεί στις τοπικές ανάγκες» (Σ9), «προσαρμόζεται, βοηθώντας το μαθητευόμενο να ασκήσει σωστά το επάγγελμά του» (Σ11), «οι ανάγκες μιας πόλης με τις ανάγκες μιας κομμόπολης είναι διαφορετικές και το πρόγραμμα έχει μεριμνήσει γι' αυτό» (Σ14).

12.2.2 Οι αδυναμίες του Συστήματος Μαθητείας των ΕΠΑ.Λ. ως προς την εφαρμογή του

Παρόλη τη μέριμνα της εκπαιδευτικής πολιτικής για την εφαρμογή του συστήματος Μαθητείας των ΕΠΑ.Λ., υπάρχουν σημεία που παρακωλύουν την υλοποίηση του συστήματος και ένα από αυτά είναι αρχικά τα αρνητικά αισθήματα που διακατέχουν τους διευθυντές και εκπαιδευτικούς όπως ματαιίωση, απαισιοδοξία, αμφισβήτηση και αρνητισμός, αφού αυτοί βρίσκονται στο μεταβατικό στάδιο από την οργάνωση στην εφαρμογή και ο ρόλος τους αποτελεί κρίσιμο παράγοντα για την αποτελεσματικότητα του συστήματος. Αρκετά μεγάλο ποσοστό από τους ερωτώμενους διατηρεί τις επιφυλάξεις του για το θεσμό αναφέροντας χαρακτηριστικά: «το ΕΣΠΑ είναι μέχρι το 2020, δεν ξέρω αν και πως θα συνεχιστεί η Μαθητεία» (Σ7), «Εάν είχε μαζευτεί το σχολείο και ήταν πιο νοικοκυρεμένο γιατί με αλλαγές πινακίδας δεν αλλάζει το εσωτερικό. Όταν ξεκίνησα ήταν ΤΕΛ, ΤΕΕ, ΕΠΑΛ όμως το εσωτερικό ήταν το ίδιο» (Σ5), «Δεν πρέπει να αναπληρώνουμε για να συμπληρώνουμε ωράριο, η Μαθητεία θέλει κότσια» (Σ10).

Επίσης, μερικοί θεωρούν ότι η Μαθητεία είναι και ένας τρόπος ημι-απασχόλησης ώστε να μη φαίνονται οι μαθητευόμενοι ούτε άνεργοι, ούτε εργαζόμενοι ή θεωρούν ότι κλέβει δουλειές καθώς ο εργοδότης αντί να προσλαμβάνει κάποιον πτυχιούχο επαγγελματία, προσλαμβάνει μαθητευόμενο για περιορισμένο χρονικό διάστημα. Ακόμη, άλλοι πιστεύουν ότι ο μαθητευόμενος, εφόσον δεν ανήκει στο ενεργό εργατικό δυναμικό και βρίσκεται στο στάδιο της εκμάθησης, πρέπει να πληρώνει. Έτσι, χαρακτηριστικά αποσπάσματα των συνεντεύξεων υπήρξαν: «υπάρχει η τεχνητή μείωση διότι τα παιδιά της Μαθητείας δε φαίνονται ως άνεργοι. Το θέμα είναι ότι τελειώνοντας τη Μαθητεία τι γίνεται. Επιστρέφουν στην ανεργία ή τους κρατάει ο εργοδότης? ... η πλειονότητα επιστρέφει στους δείκτες ανεργίας» (Σ15), «για μένα δεν είναι σωστό γιατί ο μαθητευόμενος πρέπει να πληρώνει και όχι να πληρώνεται για να μάθει κάτι.. Δηλαδή δεν μπορώ εγώ να πάρω κάποιον να του μάθω τη δουλειά και να τον πληρώνω... ένα αντικίνητρο για τις επιχειρήσεις να ανοίξουν θέσεις Μαθητείας» (Σ16), «η Μαθητεία κλέβει δουλειές από κάποιους ήδη επαγγελματίες, δηλαδή αντί να πάρει κάποιος έναν βοηθό-επαγγελματία για παράδειγμα, παίρνει κάποιον μαθητευόμενο. Έτσι έχει και τα θετικά έχει και τα αρνητικά του» (Σ18).

Αντίστοιχα, ως ανασταλτικούς παράγοντες ανέφεραν «δεν υπάρχει πλήρης συνεργασία μεταξύ συναδέλφων που εμπλέκονται στη Μαθητεία» (Σ10), «χρήζει πολλών βελτιώσεων» (Σ9) ενώ ένα άλλο σημαντικό αρνητικό κομμάτι που τόνισαν αρκετοί συμμετέχοντες στην έρευνα είναι η εκμετάλλευση των μαθητευόμενων που παρατήρησαν αρκετές φορές από την πλευρά των εργοδοτών, όπως πχ.: «Βέβαια υπάρχουν και επιχειρήσεις οι οποίες εκμεταλλεύονται την κατάσταση... τον είχαν μόνο για να φορτώνει και να ξεφορτώνει φορτηγά» (Σ2), «συνθήκες εργασίας ήταν άριστες αλλά από άλλες ειδικότητες έκαναν και πολύ χαμαλίκι.» (Σ10), «βάζουν τους δικούς τους όρους άτυπα και πέρα από το συμβόλαιο. Δυστυχώς κάποιιοι το βαφτίζουν για να εξυπηρετηθούν οι ανάγκες της επιχείρησης με αποτέλεσμα να υπάρχει και ένας εκβιασμός..σου λέει με έχεις ανάγκη, εάν δεν κάνεις αυτό που εγώ θέλω θα σταματήσω τη σύμβαση» (Σ14). Όμως, προβλήματα ανέφεραν και από την πλευρά των μαθητευόμενων αφού οι τελευταίοι δεν είχαν πολλές φορές την αρμόζουσα συμπεριφορά στις επιχειρήσεις με αποτέλεσμα να μην ανταποκρίνονται στις υποχρεώσεις τους. Έτσι: «οι μαθητές δυστυχώς βγαίνουντας από το πρόγραμμα της Μαθητείας δεν έχουν αποκτήσει ακόμα τις κοινωνικές δεξιότητες που θα έπρεπε να έχουν αποκτήσει. Οπότε τα προβλήματα έχουν να κάνουν με το πώς οι δικοί μας οι

μαθητευόμενοι ανταποκρίνονται ή όχι καλά στις υποχρεώσεις τους απέναντι στην επιχείρηση» (Σ2), «δεν τους ενδιαφέρει να απασχοληθούν σε αυτό το επάγγελμα..με αποτέλεσμα να μην ανταποκρίνονται στην αγορά εργασίας διότι δεν είναι αποτελεσματικοί και δεν τους επιλέγουν και οι εργοδότες» (Σ18), «Η εκπαίδευση μας πιστεύω ότι είναι χαλασμένη από το δημοτικό. Πολλά παιδιά φτάνουν σε μας χωρίς να ξέρουν τι θέλουν να κάνουν στη ζωή τους και ποιο επάγγελμα να επιλέξουν, οπότε δεν ξέρω κατά πόσο μπορούν να ανταπεξέλθουν και πιθανόν να μείνουν εργάτες» (Σ18). Ακόμη, δυσκολίες αντιμετωπίζουν οι εκπαιδευτικοί κατά την αντιστοίχιση των μαθητευόμενων με τις επιχειρήσεις, καθώς είναι πολλοί οι παράγοντες που πρέπει να λάβουν υπόψη. Χαρακτηριστικά: «Δηλαδή δεν είναι δυνατόν όλες οι επιχειρήσεις να εκπαιδεύσουν το ίδιο όλους τους μαθητευόμενους με κάποιες ιδιαιτερότητες που έχει ο καθένας τους» (Σ2), «Θεωρούμε αποτυχία κάποιος να φύγει από το σύστημα οπότε προσπαθούμε να κάνουμε την καλύτερη δυνατή αντιστοίχιση μεταξύ μαθητευόμενου και επιχείρησης.. ένα σύνολο καθηγητών οι οποίοι συζητούν, κουβεντιάζουν κι ο μαθητής τι ανάγκες έχει, που είναι το σπίτι του, γιατί και η μεταφορά είναι ένα κόστος για τα παιδιά» (Σ2), «τα προβλήματα είναι όταν ο εργοδότης θέλει να δει τους μαθητές εάν του κάνουν για τη συγκεκριμένη δραστηριότητα, ανάλογα με την εργασία» (Σ12), «πρόβλημα γιατί στα σχολεία έχουμε μαθητές οι οποίοι είναι και αλβανοί και δε θέλουν κάποιοι εργοδότες ξένους αλλά έλληνες» (Σ12). Όμως, όσον αφορά στους εκπαιδευτικούς υπάρχουν αρκετοί, οι οποίοι δεν έχουν επιμορφωθεί οπότε δεν είναι ιδιαίτερα γνώστες του θεσμού και των δυνατοτήτων που παρέχει. Μάλιστα πολλοί έχουν αναφέρει: «δεν έχω επιμορφωθεί» (Σ8), «μόνο ένα εκ των υστέρων σεμινάριο ενώ κάνω 3 χρόνια Μαθητεία και νομίζω από το ΙΕΠ» (Σ9), «μισή ημερίδα διότι πραγματοποιούνται την ώρα που είχαμε μαθήματα, εν ώρα εργασίας» (Σ10). Ακόμη, ως αρνητικό θα λέγαμε ότι είναι το γεγονός ότι το σύστημα Μαθητείας ίσως εκμεταλλεύεται την προθυμία του εκπαιδευτικού δυναμικού χωρίς την παροχή ιδιαίτερων κινήτρων για την διεκπεραίωση του εκπαιδευτικού έργου κι σύμφωνα με τις απόψεις τους: «Επαφίεται στο φιλότιμο που έχουμε για να κρατήσουμε το θεσμό και να βοηθήσουμε τους μαθητευόμενους να μπορέσουν να εμπλουτίσουν τις γνώσεις τους» (Σ12), «ειδικά τον πρώτο καιρό, που βγαίνουμε στους εργοδότες κανένας δεν μας δίνει χρήματα για τις βενζίνες που καίμε για να βρούμε τους εργοδότες..χιλιομετρικά θα μου δώσει κάτι λίγα αλλά όχι όσα χρειάζομαι για να καλύψω τα έξοδα μου» (Σ12).

Εν κατακλείδι, οι ερωτηθέντες ανέφεραν ως ανασταλτικό παράγοντα για τη συμμετοχή των επιχειρήσεων στον θεσμό την χρηματοδότηση των μαθητευόμενων ακόμη και με το ελάχιστο χρηματικό ποσό που αμείβονται οι τελευταίοι. Έτσι σχολίασαν: «τα προβλήματα που φαίνονται αρχικά είναι τα οικονομικά που φέρνουνε οι επιχειρήσεις, λόγω της χαμηλής επισκεψιμότητας και δουλειάς ο επαγγελματίας διστάζει να πάρει έναν απασχολούμενο έστω και με χαμηλό κόστος όπως είναι η Μαθητεία. Υπολογίζει δηλαδή τα 200-300 ευρώ ..Όλοι θέλουνε εάν είναι μηδέν το κόστος» (Σ14), «Κάποιοι που ρωτούσαν τους φαινόταν τα 10 ευρώ που θα δίνανε το μήνα πολλά για κάποιο μαθητή» (Σ16).

12.3 ΤΡΙΤΟΣ ΑΞΟΝΑΣ: Οι συνθήκες του Συστήματος

Μαθητείας των ΕΠΑ.Λ. ως προς την αναγνώριση

καταλληλότερου πλαισίου εφαρμογής

12.3.1 Οι προτάσεις πολιτικής του Συστήματος Μαθητείας των ΕΠΑ.Λ. ως προς την αναζήτηση καταλληλότερου πλαισίου εφαρμογής

Στην ερώτηση «εάν ήθελαν να αλλάξουν κάτι κατά την εφαρμογή του Μεταλυκειακού έτους- έτος Μαθητείας τι θα ήταν αυτό;» οι απαντήσεις των συμμετεχόντων παρείχαν πληθώρα προτάσεων πολιτικής για το ιδανικότερο πλαίσιο εφαρμογής του συστήματος. Αρχικά, αναφέρθηκαν στην καταλληλότητα των ανθρώπων που προετοιμάζουν τους μαθητευόμενους για τις εξετάσεις πιστοποίησης έπειτα, στη μονιμότητα του εκπαιδευτικού προσωπικού, στα κίνητρα για ευελιξία που χρειάζεται να έχουν οι εκπαιδευτικοί καθώς και στην ενίσχυση της υλικοτεχνικής υποδομής. Χαρακτηριστικές απαντήσεις σύμφωνα με τις οποίες οι ερωτώμενοι πρότειναν αλλαγές στην ΕΕΚ και πιο συγκεκριμένα στο θεσμό της Μαθητείας που εφαρμόζεται στις εκπαιδευτικές δομές των ΕΠΑ.Λ., αποτελούν: «Οι εξετάσεις πιστοποίησης θα πρέπει να γίνονται από καθηγητές οι οποίοι έχουν διδάξει το αντικείμενο» (Σ6), «η προετοιμασία των μαθητών πρέπει να γίνεται από καθηγητές της αντίστοιχης ειδικότητας και να μην έχουν καθηγητές οι οποίοι δεν έχουν ωράριο πάρτε και μία Μαθητεία, πάρτε και μία πιστοποίηση» (Σ10), «ένα πιο σταθερό εκπαιδευτικό

προσωπικό για τη Μαθητεία, θα έπρεπε να υπάρχουν δύο συνάδελφοι που να έχουν πολύ πιο μειωμένο ωράριο για να μπορέσουν να ανταπεξέλθουν» (Σ12), «θέλει να ενισχύσει την υλικοτεχνική υποδομή, διαρκής ενίσχυση γιατί υπάρχουν απαιτήσεις στα εργαστήρια» (Σ15), «προσπάθεια να υπάρχει μόνιμο προσωπικό, να υπάρχουν έγκαιρα προσλήψεις αναπληρωτών και φυσικά να μην μας ξαναταλαιπωρήσουν ποτέ με ανόητες απολύσεις και κλείσιμο τομέων.. οι μαθητές δεν είχαν καθηγητές» (Σ4).

Οι παραπάνω απαντήσεις αποτελούν μερικές από τις προτάσεις που μπορούν να βελτιώσουν το θεσμό της Μαθητείας, όπως εφαρμόζεται στα Επαγγελματικά λύκεια της χώρας χωρίς αυτό να σημαίνει ότι δεν επιδέχονται κι άλλες αλλαγές. Από την άλλη, συγκριτικά με τις αδυναμίες του συστήματος ως προς την οργάνωση και εφαρμογή του, όπως αυτές προέκυψαν στη διεξαγωγή των συνεντεύξεων οδήγησαν σε πληθώρα αλλαγών οι οποίες θα μπορούσαν να προταθούν για τη βελτίωση του συστήματος και παρουσιάζονται πιο διεξοδικά σε επόμενο κεφάλαιο.

Κεφ.13 Συζήτηση- Ερμηνεία- Σχολιασμός -

Συμπεράσματα

13.1. 1^οερευνητικό ερώτημα: ποιες είναι οι συνθήκες οργάνωσης του συστήματος Μαθητείας των Επαγγελματικών λυκείων

Η απάντηση στο πρώτο ερώτημα αποφαίνεται θετική διότι, παρά τις δυσκολίες και τις πολλές προκλήσεις που είχε και εξακολουθεί να έχει η ΕΕΚ της χώρας μας, οι προσπάθειες που καταβάλλονται από τις αρμόδιες αρχές και τα υπεύθυνα τμήματα από τα ανώτερα επίπεδα διοίκησης στα κατώτερα και αντίστροφα φαίνεται να είναι αξιόλογες. Μολαταύτα, για την οργάνωση και την υλοποίηση οποιασδήποτε εκπαιδευτικής πολιτικής ή αλλαγής σε ένα εκπαιδευτικό σύστημα και όχι μόνο, σημαντική προτεραιότητα αποτελεί στα εκάστοτε τμήματα να εργάζονται οι κατάλληλοι άνθρωποι με τις κατάλληλες γνώσεις και προσόντα.

Επιπλέον, οι θετικές κινήσεις για την οργάνωση του συστήματος Μαθητείας τυγχάνουν αρκετές όπως αποτυπώθηκαν στις απόψεις των ερωτώμενων, οι οποίοι τις εντόπισαν κατά την άσκηση του εκπαιδευτικού και διοικητικού τους έργου. Αρχικά λοιπόν, η πρώτη και σημαντικότερη κίνηση για την καλή οργάνωση του συστήματος αποτέλεσε η αποτελεσματική επικοινωνία και η άμεση ανταπόκριση μεταξύ των αρμόδιων τμημάτων διοίκησης. Το γεγονός αυτό είναι ίσως το σημαντικότερο όλων όσο αναφορά την άμεση επίλυση προβλημάτων που αδυνατούσαν να επιλύσουν οι εκπαιδευτικές δομές ή τα ενδιάμεσα στάδια διοίκησης με αποτέλεσμα την παρακώλυση της υλοποίησης Μαθητείας και ταυτόχρονα του εκπαιδευτικού έργου. Επιπρόσθετα, για το σκοπό αυτό, οργανώθηκαν διάφορα επιμορφωτικά σεμινάρια και ημερίδες που απευθύνονταν στο εκπαιδευτικό προσωπικό, τους εργοδότες, τους διευθυντές και όλους τους εμπλεκόμενους στο έτος Μαθητείας με στόχο την ενημέρωση, την καθοδήγηση, την προώθηση και το 'άνοιγμα' της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης στη κοινωνία.

Εμβραθύνοντας, ένα σημαντικό βήμα αποτέλεσε και η μηχανογράφηση του συστήματος με την οποία περιορίστηκε σημαντικά η δουλειά των εποπτών και οι γραφειοκρατικές δυσλειτουργίες, οι οποίες παρακώλυαν το εκπαιδευτικό τους έργο

καθώς και την αποτελεσματικότητα του συστήματος. Επιπρόσθετα, σημαντικά βήματα για την υλοποίηση του συστήματος αποτελούν η καλά οργανωμένη υλικοτεχνική υποδομή των σχολικών μονάδων που προσελκύει μαθητές και ανταποκρίνεται στις ανάγκες της σύγχρονης κοινωνίας και οικονομίας τουλάχιστον σε αρκετές από τις προσφερόμενες ειδικότητες καθώς και ο επαρκής αριθμός του εκπαιδευτικού προσωπικού των εκάστοτε ειδικοτήτων.

Εν συνεχεία, βάσει των αποτελεσμάτων, η σταθεροποίηση του εκπαιδευτικού προσωπικού κρίνεται απαραίτητη για την διατήρηση των ειδικοτήτων και την ομοιόμορφη κατανομή των μαθητών σε αυτές με αποτέλεσμα την παροχή δυνατοτήτων στους τελευταίους να επιλέξουν την ειδικότητα της αρεσκείας τους κι αργότερα να ασχοληθούν και να εργαστούν με επιτυχία στο αντίστοιχο επάγγελμα. Επιπλέον, αναβάθμιση παρατηρήθηκε στα προγράμματα σπουδών τα οποία αντιστοιχούν σε επαγγελματικά περιγράμματα και με τη σειρά τους τα τελευταία αντανακλούν τις ανάγκες των εκάστοτε επαγγελμάτων και της κοινωνίας. Με τον τρόπο αυτό επιτυγχάνεται η κοινωνική συνοχή των τελειόφοιτων εφόσον είναι αποτελεσματικοί και αποδοτικοί στα σύγχρονα ανταγωνιστικά επαγγελματικά περιβάλλοντα γεγονός που μπορεί να τους αναδείξει σε αξιόλογους επαγγελματίες.

Εξίσου σημαντικό αναφοράς είναι το γεγονός, αν και οι γνώμες ποικίλουν, ότι η κατανομή των ωρών φαίνεται κατάλληλη για την κάλυψη των μαθησιακών αποτελεσμάτων εφόσον οδηγεί στην επιτυχία της πιστοποίησης των αποφοίτων. Ακόμη, η αρχική νομοθεσία προϋπέθετε ηλικιακό όριο έως είκοσι πέντε (25) ετών για τους συμμετέχοντες στη Μαθητεία με αποτέλεσμα να αποτελεί εμπόδιο για τους μαθητές των εσπερινών ΕΠΑ.Λ., οι οποίοι στατιστικά δεν πληρούσαν αυτή την προϋπόθεση. Στη συνέχεια, η νομοθεσία άλλαξε καταργώντας το ηλικιακό όριο των αιτούντων στη Μαθητεία, με αποτέλεσμα την εξάλειψη του προβλήματος. Ένα επιπλέον βήμα για την καλύτερη λειτουργία του συστήματος Μαθητείας και γενικότερα της ΕΕΚ είναι το γεγονός ότι οι ανώτερες αρχές επισκέφτηκαν τις εκπαιδευτικές δομές καταγράφοντας ελλείψεις, αδυναμίες και προβλήματα για την άμεση αντιμετώπισή τους.

Αντιθέτως, πέρα από τις αξιόλογες προσπάθειες που έχουν πραγματοποιηθεί για την οργάνωση του συστήματος Μαθητείας, εξακολουθούν να υπάρχουν αδυναμίες που παρακωλύουν την αποτελεσματικότητά του. Αρχικά, όσο καλή συνεργασία φαίνεται να

υπάρχει από το Υ.ΠΑΙ.Θ με όλα τα κατώτερα τμήματα διοίκησης της εκπαίδευσης ακόμη και με τις σχολικές μονάδες για την άσκηση εκπαιδευτικής πολιτικής, τόσο η συνεργασία μεταξύ Υπουργείων Παιδείας και Εργασίας φαίνεται να χρήζει βελτιώσεων διότι προκύπτουν διάφορα θέματα ως προς τη μισθοδοσία των μαθητευομένων, τον αριθμό θέσεων Μαθητείας και την κατανομή τους στις εκπαιδευτικές δομές ΕΠΑ.Σ., ΕΠΑ.Λ. κτλ. Έπειτα και εξίσου σημαντική είναι και η έλλειψη σταθεροποίησης του θεσμικού πλαισίου Μαθητείας μεταξύ των διαφόρων εκπαιδευτικών δομών δηλαδή μεταξύ Ι.Ε.Κ., ΕΠΑ.Λ και ΕΠΑ.Σ. που εφαρμόζουν το δυϊκό σύστημα Μαθητείας. Το θεσμικό πλαίσιο αναθεωρείται συνεχώς δημιουργώντας προβλήματα στην οργάνωση του εκπαιδευτικού συστήματος και στην έλλειψη εμπιστοσύνης στο σύστημα εκπαιδευτικών, μαθητευόμενων, εργοδοτών και γενικότερα της κοινωνίας.

Επεκτείνοντας, ως προς το έτος Μαθητείας που έχει τα τελευταία χρόνια ενταχθεί και στο εκπαιδευτικό σύστημα των ΕΠΑ.Λ., φαίνεται πως το κράτος δεν έχει προσφέρει τα κατάλληλα κίνητρα στους εργοδότες ώστε να τους παρακινήσει σημαντικά να συμμετάσχουν στην εκπαίδευση των μαθητευόμενων των ΕΠΑ.Λ. με αποτέλεσμα να παρουσιάζεται σε ορισμένες περιπτώσεις έλλειψη θέσεων Μαθητείας που μπορεί στη συνέχεια να αποφέρει και άλλα προβλήματα όπως δημιουργία τμήματος Μαθητείας σε κάποια από τις προσφερόμενες ειδικότητες.

Επιπρόσθετα, ως προς την κατανομή των θέσεων Μαθητείας στις εκπαιδευτικές δομές έχει τεθεί και πάλι το ζήτημα καταλληλότητας του ανθρώπινου δυναμικού που ασχολείται με την διαχείριση των θέσεων αυτών καθώς εντοπίζεται έλλειψη πληροφόρησης για τη Μαθητεία των ΕΠΑ.Λ. με αποτέλεσμα την κατεύθυνση προς τη Μαθητεία των ΕΠΑ.Σ. ή άλλων εκπαιδευτικών δομών. Ακόμη, η ενημέρωση αποτελεί επιτακτική ανάγκη και στην περίπτωση των λογιστών οι οποίοι έχουν αναλάβει τις οικονομικές ευθύνες των επιχειρήσεων που συμμετέχουν στο θεσμό της Μαθητείας των ΕΠΑ.Λ. προσφέροντας θέση εργασίας. Συμπερασματικά, ένα από τα θέματα που χρειάζεται περαιτέρω προσήλωση είναι η ενημέρωση ευρύτερα της κοινωνίας αλλά και των αρμόδιων ατόμων καθώς η έλλειψή της είναι προφανής και οι συνέπειές της επίσης.

Μερικά ακόμη, προβλήματα στην οργάνωση του συστήματος, που έχει να αντιμετωπίσει το εκπαιδευτικό σύστημα, είναι οι γραφειοκρατικές δυσλειτουργίες που εξακολουθούν να υφίστανται, η αναβάθμιση μερικών προγραμμάτων σπουδών και η

ανάγκη για ένα καλά οργανωμένο θεσμικό πλαίσιο. Αναφορικά με το τελευταίο, σε αντιδιαστολή με τις συνεχόμενες αλλαγές που υφίσταται το θεσμικό πλαίσιο, αυτό που εξακολουθεί να υπάρχει ως κενό είναι οι περιπτώσεις μαθητευόμενων που για σοβαρό λόγο έχουν ξεπεράσει το επιτρεπτό όριο απουσιών και εκπίπτουν του προγράμματος, ενώ δεν υπάρχει δυνατότητα παρακολούθησης της Μαθητείας σε επόμενο σχολικό έτος. Επιπλέον, παρά την μηχανογράφηση του συστήματος, φαίνεται πως εξακολουθεί να υφίσταται η γραφειοκρατία η οποία αποτελεί και αυτή λόγο παρεμπόδισης της σωστής οργάνωσης του εκπαιδευτικού προγράμματος. Συγκεκριμένα, ενώ αρκετοί από τους ερωτώμενους φάνηκαν αισιόδοξοι με το θέμα αυτό, ωστόσο, κατά τη διάρκεια του εκπαιδευτικού τους έργου αντιμετώπισαν πολλές γραφειοκρατικές δυσλειτουργίες. Τελευταίο και εξίσου σημαντικό αναφοράς είναι το γεγονός ότι σε μερικές ειδικότητες τα προγράμματα σπουδών εξακολουθούν να είναι απαρχαιωμένα ή να μιλούν για πολλές θεματικές, κάτι που δυσκολεύει για ακόμη μια φορά τον εκπαιδευτικό να τις καλύψει και να ανταποκριθεί ταυτόχρονα στις ανάγκες της τοπικής κοινωνίας.

13.2 2^ο ερευνητικό ερώτημα: ποιες είναι οι συνθήκες εφαρμογής του συστήματος Μαθητείας των Επαγγελματικών λυκείων

Όσο αναφορά το δεύτερο ερευνητικό ερώτημα, το έτος Μαθητείας στη διάρκεια των λίγων ετών που λαμβάνει χώρα ως εκπαιδευτικό πρόγραμμα των ΕΠΑ.Λ. όπως φαίνεται επιφέρει μεγάλες αλλαγές στην ΕΕΚ της χώρας και προσφέρει ποικίλα εφόδια στο μαθητή, το σχολείο και την κοινωνία αντίστοιχα. Επομένως, αυτό σημαίνει ότι το επίπεδο αποτελεσματικότητάς του βρίσκεται σε πολύ καλό σημείο και οι συνθήκες κατά την εφαρμογή του επίσης κατάλληλες. Αυτή η εικόνα γίνεται ευδιάκριτη και από τα σχόλια των ερωτώμενων για το συγκεκριμένο νέο θεσμό των ΕΠΑ.Λ.

Έπειτα, ως προς τα θετικά σημεία εφαρμογής της Μαθητείας, αρχικά, είναι η ενεργή συμμετοχή τόσο του δημόσιου όσο και του ιδιωτικού τομέα προσφέροντας αρκετές θέσεις για τους μαθητευόμενους και συμβάλλοντας έτσι στην απόκτηση της εργασιακής τους εμπειρίας. Σε αυτή την όσο το δυνατόν ενεργή συμμετοχή όμως συνέβαλε η αξιόλογη προσπάθεια και το έργο των εκπαιδευτικών των σχολικών μονάδων, οι οποίοι έκαναν γνωστή τη Μαθητεία των ΕΠΑ.Λ. στον επιχειρηματικό κόσμο και την κοινωνία γενικότερα. Ίσως πολλά από τα θετικά στοιχεία για την προώθηση της Μαθητείας και το 'άνοιγμα' της ΕΕΚ στην κοινωνία οφείλονται στους

εκπαιδευτικούς, οι οποίοι έχουν αναλάβει πολύ σημαντικό ρόλο στη διαδικασία οργάνωσης και εφαρμογής του συστήματος, καθώς βρίσκονται στη θέση 'κλειδί' για να γίνουν οι εντολές πράξεις και να εφαρμοστούν όλοι οι θεσμικοί νόμοι, όπως ορίζει το Υπουργείο. Μολαταύτα, για την αποτελεσματική συμβολή και εργασία των εκπαιδευτικών υπήρξε καθοδήγηση και επιμόρφωση αυτών με σεμινάρια και ημερίδες και είναι αξιόλογη η συμμετοχή τους σε αυτά για την εκτέλεση του δύσκολου έργου που έχουν να φέρουν εις πέρας.

Από την πλευρά των επιχειρήσεων αντίστοιχα, οι εργοδότες είναι πρόθυμοι να βοηθήσουν του επερχόμενους τεχνίτες να μπουν στον εργασιακό χώρο και να τους προσφέρουν όλα εκείνα τα ερεθίσματα που δεν μπορούν να αποκτήσουν στη μαθησιακή διαδικασία του σχολικού περιβάλλοντος. Με αυτό τον τρόπο, δημιουργούν συνεργατικό κλίμα με τους εκπαιδευτικούς της σχολικής μονάδας για τα μέγιστα μαθησιακά αποτελέσματα που μπορούν να επιφέρουν στους μαθητευόμενους. Επίσης, σημαντικό στη διεξαγωγή της μαθησιακής διαδικασίας είναι ο ρόλος του εκπαιδευτή της επιχείρησης, ο οποίος βρίσκεται στη θέση εκείνη που πρέπει να μεταλαμπαδεύσει στο παιδί όλες εκείνες τις γνώσεις και δεξιότητες που του χρειάζονται στο εκάστοτε επάγγελμα για να είναι αποδοτικό και ενταγμένο στο σύγχρονο ανταγωνιστικό εργασιακό περιβάλλον. Ακόμη, όπως οι εκπαιδευτές των επιχειρήσεων εκπαιδεύουν τους μαθητευόμενους στις σύγχρονες τάσεις του κάθε επαγγέλματος, έτσι υπάρχει μέριμνα από την εκπαιδευτική πολιτική και την τοπική κοινωνία για προσαρμογή των επαγγελματιών στις ανάγκες της τοπικής κοινωνίας και οικονομίας σε συνδυασμό με την καθολική εφαρμογή του επαγγέλματος σε όλη την επικράτεια της χώρας. Με αυτό τον τρόπο και οι εκπαιδευτές των επιχειρήσεων και οι εκπαιδευτικοί έχουν κάποια ευελιξία εντός συγκεκριμένου πλαισίου, ώστε να καλύψουν τις θεματικές ενότητες που χρειάζεται και από την άλλη να ενσαρκώσουν στη διδασκαλία τους τις ανάγκες του κάθε επαγγέλματος στην εκάστοτε τοπική κοινωνία.

Απεναντίας, παρά τις καλές συνθήκες κάτω από τις οποίες εφαρμόζεται το έτος Μαθητείας των ΕΠΑ.Λ., υπάρχουν παράγοντες οι οποίοι δυσχεραίνουν την ορθή λειτουργία του συστήματος, εφόσον μάλιστα υπάρχουν και σημεία στην οργάνωση που χρήζουν βελτίωσης. Όπως αναφέρθηκε, η στάση και ο ρόλος του εκπαιδευτικού και διοικητικού προσωπικού στις σχολικές μονάδες είναι πολύ σημαντικοί παράγοντες για την προώθηση ή όχι τμημάτων Μαθητείας. Ωστόσο, παρά τις καλές αποτιμήσεις των περισσότερων ερωτηθέντων για το σύστημα Μαθητείας, υπήρχαν εκπαιδευτικοί και

διευθυντές οι οποίοι παρουσίασαν επιφυλάξεις για το σύστημα ή διακατέχονταν από αρνητισμό και ματαιώση. Μία τέτοια κατάσταση που δεν υπάρχει εμπιστοσύνη αρχικά από την πλευρά των εκπαιδευτικών και δεν είναι ανοιχτοί προς μία τέτοια αλλαγή του εκπαιδευτικού συστήματος δυσχεραίνει την αποτελεσματικότητα του και δημιουργεί προβλήματα κατά την εφαρμογή του. Πάραυτα, οι απόψεις των ερωτηθέντων που διατηρούσαν επιφυλάξεις δημιουργήθηκαν διότι στα τόσα χρόνια της ΕΕΚ της χώρας, η εκπαιδευτική πολιτική άλλαζε συνεχώς τα θεσμικά της πλαίσια και τους νόμους με αποτέλεσμα την αποσταθεροποίηση του συστήματος. Οι απόψεις που στηρίζονται σε αυτή την οπτική άξιζε να σημειωθούν ενώ για την εξάλειψη αυτών χρειάζεται να γίνουν κινήσεις που θα οξύνουν τη σταθεροποίηση του συστήματος. Αντίστοιχα, εάν η Μαθητεία αντιμετωπίζεται ως ένας τρόπος ημι-απασχόλησης των αποφοίτων ΕΠΑ.Λ., ώστε να μη βγουν άμεσα στην ανεργία, το αποτέλεσμα θα είναι και πάλι η αναποτελεσματικότητα του συστήματος. Πολλοί άνθρωποι είτε εκπαιδευτικοί, είτε απλοί πολίτες βλέπουν τη Μαθητεία από αυτή την πλευρά έτσι ώστε να μη λειτουργεί και το σύστημα με το σωστό τρόπο και μετέπειτα να μην επιφέρει τα αντίστοιχα οφέλη σε μαθητευόμενους, επιχειρήσεις και κοινωνία.

Επιπλέον, ένας ακόμη ανασταλτικός παράγοντας ίσως είναι η συνεργασία μεταξύ του εκπαιδευτικού προσωπικού η οποία πολλές φορές ελλοχεύει τα μαθησιακά αποτελέσματα ή ένα άλλο εξίσου σημαντικό είναι η εκμετάλλευση που μπορεί να υφίστανται μερικοί μαθητευόμενοι κατά τη διάρκεια της Μαθητείας τους από τους εκπαιδευτές των επιχειρήσεων σε αντίθεση με άλλους οι οποίοι βοηθούν τους μαθητευόμενους στην απόκτηση επαγγελματικών γνώσεων και δεξιοτήτων. Αναφορικά με τους μαθητευόμενους, κι αυτοί σε πολλές περιπτώσεις δημιουργούν προβλήματα κατά την εκπαίδευσή τους στις επιχειρήσεις καθώς δεν είναι συνεπείς ως προς τις υποχρεώσεις τους και μάλιστα υπάρχουν περιπτώσεις μαθητευόμενων οι οποίοι ολοκληρώνοντας τη Μαθητεία τους δεν έχουν αποκτήσει τις κοινωνικές δεξιότητες και την επαγγελματική συμπεριφορά που αρμόζει σε έναν επαγγελματία. Επιπλέον, έπειτα από την διαδικασία εύρεσης επιχειρήσεων, τη δημιουργία τμήματος Μαθητείας κτλ. ένα άλλο δύσκολο έργο για την ομαλή εφαρμογή της Μαθητείας είναι η αντιστοίχιση που έχουν να κάνουν οι εκπαιδευτικοί μεταξύ των επιχειρήσεων και των μαθητευόμενων. Η διαδικασία αυτή είναι εξαιρετικά δύσκολη καθώς οι εκπαιδευτικοί πρέπει να λάβουν υπόψη πολλούς παράγοντες ταυτοχρόνως, όπως το προφίλ των

μαθητευόμενων και των επιχειρήσεων αντίστοιχα ώστε να μην υπάρχουν προβλήματα συνεννόησης και επικοινωνίας.

Εν συνεχεία, από την πλευρά των εκπαιδευτικών το πρόβλημα που δυσχεραίνει την εφαρμογή της Μαθητείας είναι το γεγονός ότι δεν είναι εξίσου επιμορφωμένοι όλοι οι εκπαιδευτικοί διότι η επιμόρφωση είναι προαιρετική και βρίσκεται στην κρίση και την επιθυμία του κάθε εκπαιδευτικού. Ακόμη, για την διεξαγωγή του έργου του επόπτη δεν υπάρχουν τα κατάλληλα κίνητρα από το κράτος ώστε να ενισχύσουν τη θέληση του τελευταίου στη διδασκαλία των επαγγελματικών εφοδίων που χρειάζονται οι μαθητευόμενοι. Εν κατακλείδι, οι επιχειρήσεις παρουσιάζουν ως αντικίνητρο για τη συμμετοχή τους στο έτος Μαθητείας το χρηματικό ποσό που καταβάλλουν στους μαθητευόμενους θεωρώντας ακατανόητο το γεγονός ότι θα εκπαιδεύσουν μεν μαθητές οι οποίοι δεν παράγουν έργο κι από την άλλη θα πληρώσουν το αντίστοιχο χρηματικό ποσό.

13.3 3^ο ερευνητικό ερώτημα: Οι συνθήκες του Συστήματος Μαθητείας των ΕΠΑ.Λ. ως προς την αναγνώριση καταλληλότερου πλαισίου εφαρμογής

Συμπερασματικά με το τρίτο ερώτημα, αυτό που θα ήταν θεμιτό να προταθεί για την καλύτερη οργάνωση και εφαρμογή του συστήματος είναι αρχικά, η σταθεροποίηση είτε σε επίπεδο θεσμικού πλαισίου, είτε σε επίπεδο εκπαιδευτικού προσωπικού και αρμόδιων τμημάτων, ώστε να εδραιωθεί ο θεσμός και να γίνει γνωστός για τα οφέλη που προσφέρει σε ατομικό και κοινωνικό επίπεδο. Ακόμη, είναι αναγκαίο η αναβάθμιση των προγραμμάτων σπουδών ή η δημιουργία νέων καθώς και οι εξετάσεις πιστοποίησης και η προετοιμασία των μαθητευόμενων γι' αυτές να διεξάγονται από τους κατάλληλους ανθρώπους που θα διαθέτουν γνώσεις και δεξιότητες του αντίστοιχου αντικειμένου. Έτσι, θα δοθεί τέλος στην ευρύτητα των γνωστικών πεδίων που παρουσιάζουν μερικά προγράμματα σπουδών και οι εκπαιδευτικοί αντίστοιχα θα είναι πιο εύστοχοι και αποδοτικοί στην κάλυψη των αναγκών της εκάστοτε ειδικότητας. Επιπρόσθετα, θα μπορούσε να υπάρξει και εξειδικευμένο εκπαιδευτικό προσωπικό με ακόμη πιο μειωμένο ωράριο για την κάλυψη

των αναγκών της Μαθητείας. Συνακόλουθα, εάν υπάρξουν αυτές οι αλλαγές, κατάλληλοι άνθρωποι θα στελεχώνουν τις εκάστοτε εργασιακές θέσεις με άμεσες συνέπειες στη μάθηση των μαθητευόμενων που επιλέγουν το έτος Μαθητείας αποκτώντας τα απαραίτητα προσόντα για να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις των δύσκολων εργασιακών περιβαλλόντων. Παράλληλα, θα είναι εφικτό ο εκάστοτε διοικητικός ή εκπαιδευτικός φορέας να ανταπεξέρχεται στα καθήκοντα και τις αρμοδιότητές του ώστε να ανταποκρίνεται καλύτερα στις απαιτήσεις του θεσμού και συνακόλουθα θα μπορεί να υπάρξει σωστή και άμεση επικοινωνία μεταξύ των φορέων για την επίλυση οποιουδήποτε προβλήματος. Επιπλέον, εάν υπάρξει εκπαιδευτική διαφάνεια έτσι ώστε να υφίσταται έλεγχος του θεσμικού πλαισίου και της μαθησιακής διαδικασίας θα είναι ευκολότερο να επέρχονται οι απαιτούμενες αλλαγές άμεσα και γρήγορα για την παροχή ποιοτικότερης μάθησης και αποτελεσματικότερης εφαρμογής του συστήματος.

Επομένως, η εκπαιδευτική διαφάνεια θα συμβάλει στην άμεση ενημέρωση των εκάστοτε αρμόδιων τμημάτων για την επίλυση οποιουδήποτε θέματος. Εξίσου σημαντική, ωστόσο, είναι και η ενημέρωση ευρύτερα της κοινωνίας και ειδικότερα των αρμόδιων ακόμη και των λογιστών που διαχειρίζονται τα οικονομικά θέματα των επιχειρήσεων που συμμετέχουν στη Μαθητεία. Με την προϋπόθεση αυτή, θα διεξάγεται ομαλά η διαδικασία της πρόσληψης και των οικονομικών εισφορών που πρέπει να καταβάλει ο εργοδότης στον μαθητευόμενο χωρίς να υπάρχουν γραφειοκρατικές δυσλειτουργίες τις οποίες επωμίζονται οι εκπαιδευτικοί. Ακόμη, προβλήματα μπορεί να υπάρξουν στην περίπτωση που δεν γίνεται διάγνωση των αναγκών και του προφίλ των μαθητευόμενων ως προς τη συμμετοχή και την ανταπόκρισή τους στο συγκεκριμένο θεσμό όπως ήταν το ηλικιακό όριο. Η διάγνωση συνεπώς των αναγκών είναι καίριας σημασίας για την πρόληψη επερχόμενων προβλημάτων. Επιπροσθέτως, για την καλύτερη οργάνωση του συστήματος και την θετική ανταπόκριση των μαθητευόμενων στο θεσμό χρειάζεται μία πληθώρα ειδικοτήτων από την οποία θα μπορεί να επιλέξει ο μαθητευόμενος την ειδικότητα που του αρέσει κι έπειτα το επάγγελμα που επιθυμεί να ασκήσει στο μέλλον. Συνεπώς, ο μαθητής θα έχει την επιλογή να ορίσει τη μαθησιακή και επαγγελματική του καριέρα, γεγονός πολύ σημαντικό για την επιτυχία του στην άσκηση του επαγγέλματος. Επιπλέον, η εκάστοτε σχολική μονάδα για να υποστηρίξει όλο και περισσότερα τμήματα Μαθητείας χρειάζεται αφενός να συμπληρωθεί ο απαιτούμενος αριθμός

μαθητών, να υπάρξουν οι αντίστοιχες ειδικότητες εκπαιδευτικών κι ο εργαστηριακός εξοπλισμός. Έτσι, απαίτηση για την ομαλότερη και αποτελεσματικότερη εφαρμογή του είναι η ενίσχυση της υλικοτεχνικής υποδομής σε όσα εργαστήρια το έχουν ανάγκη ώστε να καλύπτονται στη διδασκαλία ανάγκες που μπορεί να προκύπτουν από την εκπαίδευση στην επιχείρηση. Αφετέρου όμως κι εξίσου σημαντικά χρειάζεται να βρεθούν οι αντίστοιχες εργασιακές θέσεις σε επιχειρήσεις και για τον λόγο αυτό είναι εύλογο να δοθούν κίνητρα στον ιδιωτικό τομέα για τη συμμετοχή τους στο θεσμό της Μαθητείας.

Εν συνεχεία κι έπειτα από την εξασφάλιση θέσεων εργασίας στις επιχειρήσεις, έμφαση χρειάζεται να δοθεί και στη συνεργασία επιχειρήσεων και σχολικών μονάδων για την επίτευξη μέγιστων μαθησιακών αποτελεσμάτων όπως άλλωστε συμβαίνει, αλλά, παράλληλα, να γίνουν σαφή τα οφέλη στους μαθητευόμενους που τους παρέχει ο συγκεκριμένος θεσμός ώστε να ανταποκρίνονται οι τελευταίοι καλύτερα στις υποχρεώσεις τους απέναντι στις επιχειρήσεις. Επιπρόσθετα, το συνεργατικό κλίμα χρήζει βελτίωσης και εντός του σχολικού περιβάλλοντος μεταξύ του εκπαιδευτικού προσωπικού για την μέγιστη προώθηση του θεσμού καθώς επίσης και η αλλαγή της στάσης ορισμένων εκπαιδευτικών που διακατέχονται από αρνητικά αισθήματα ή αυτό της εκμετάλλευσης στο βωμό της υλοποίησης του θεσμού. Τελευταία, χρειάζεται να καταστεί υποχρεωτική η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών με τα απαραίτητα κίνητρα ώστε να έχουν όλοι την ίδια και ορθή κατεύθυνση από το Υπουργείο για την υλοποίηση του θεσμού με αποτέλεσμα τον περιορισμό των διαστρεβλώσεων και της ημιμάθειας στην εκτέλεση του εκπαιδευτικού τους έργου.

Ολοκληρώνοντας, για να αποτελεί ο θεσμός της Μαθητείας αποτελεσματικό τρόπο μετάβασης των αποφοίτων ΕΕΚ από την εκπαίδευση στην αγορά εργασίας χρειάζεται να γίνουν αρκετές και ουσιαστικές αλλαγές για τη σταθεροποίηση του εκπαιδευτικού συστήματος, οι οποίες, ωστόσο, φαίνεται να δρομολογούνται με την πάροδο του χρόνου και να υπάρχει εξελικτική πορεία. Ωστόσο, για να επιτευχθούν αυτές οι ουσιαστικές αλλαγές, χρειάζεται να γίνει σαφές στην κοινωνία ότι το Επαγγελματικό λύκειο προσφέρει αξιόλογες επαγγελματικές προοπτικές στους αποφοίτους του, που επιτυγχάνονται αρχικά με όλο και περισσότερες προσλήψεις έπειτα από την ολοκλήρωση του έτους Μαθητείας. Έτσι, η κοινωνία θα είναι δεκτική ως προς τις αλλαγές αυτές στο έτος Μαθητείας και έτοιμη να αλλάξει την νοοτροπία της απέναντι στην ΕΕΚ της χώρας.

13.4 Προσωπικές αντιλήψεις της ερευνήτριας για το θέμα

Με τις σύγχρονες απαιτήσεις που βιώνει η ελληνική κοινωνία και οικονομία αλλά και η κάθε οικογένεια με το άγχος της για το που και το πώς θα αποκατασταθεί το τέκνο της έπειτα από την ολοκλήρωση της εκπαίδευσής του οδηγήθηκε και η ερευνήτρια στην εξέταση του συγκεκριμένου θέματος. Λόγω του νεαρού της ηλικίας της, είχε την περιέργεια να εξετάσει ένα τέτοιο θέμα καθώς η σύγχρονη ελληνική εκπαίδευση βρίσκεται στο στόχαστρο από πολλούς για το λόγο ότι δεν εκπαιδεύει σωστά τους μαθητευόμενους και δεν τους προσφέρει τα απαραίτητα επαγγελματικά εφόδια. Για αυτόν το λόγο, το συγκεκριμένο θέμα της παρείχε πληθώρα εμπειριών καθώς της έγιναν αντιληπτές οι ανησυχίες των σύγχρονων οικογενειών, οι απορίες για την άσκηση του εκπαιδευτικού έργου με τις ποικίλες απαιτήσεις του, εμβάθυνε στο να ενστερνιστεί το αίσθημα ματαίωσης ή εφησυχασμού των εκπαιδευτικών αλλά αντίθετα κατανόησε και την όρεξη και προθυμία τους να ασκήσουν το έργο τους και να μεταλαμπαδεύσουν τις γνώσεις στους μαθητές.

Ακόμη, η δημόσια επαγγελματική εκπαίδευση που τόσα χρόνια την θεωρούσε ίσως εκπαίδευση δεύτερης κατηγορίας της προκάλεσε το κίνητρο να ασχοληθεί με αυτή και να την εξετάσει εκ των έσω φτάνοντας ακόμη και σε προτάσεις εκπαιδευτικής πολιτικής. Η συμμετοχή της σε ένα Επαγγελματικό Λύκειο αρχικά ως μαθήτρια της προκάλεσε δέος και θαυμασμό απ' όλα όσα μπορεί να σου προσφέρει η επαγγελματική εκπαίδευση της χώρας, που δυστυχώς η κοινωνία δε γνωρίζει.

Επίσης, έμαθε τα οφέλη της δυϊκής μάθησης αλλά και τις δυσκολίες που έχει να αντιμετωπίσει το εκάστοτε εκπαιδευτικό σύστημα με σκοπό να ανταποκριθεί στις πραγματικές απαιτήσεις της σύγχρονης αγοράς εργασίας. Τέλος, είναι άξιο επαίνου που ο κάθε εκπαιδευτικός προσπαθεί να προσαρμόζει την διδασκαλία του στις ανάγκες του εκάστοτε επαγγέλματος, ώστε οι μαθητές να βγαίνουν από την επαγγελματική εκπαίδευση όσο γίνεται έτοιμοι από γνώσεις και δεξιότητες στον σύγχρονο ανταγωνιστικό επαγγελματικό περιβάλλον.

Κεφ.14 Επίλογος - Προτάσεις για μελλοντική έρευνα

Όσον αφορά την χρησιμότητα της παρούσας έρευνας, η επαγγελματική εκπαίδευση το τελευταίο διάστημα βρίσκεται σε προτεραιότητα και ο θεσμός της Μαθητείας των ΕΠΑ.Λ. είναι ένας νέος θεσμός, ο οποίος φαίνεται να αλλάζει το εκπαιδευτικό προσκήνιο της επαγγελματικής εκπαίδευσης της χώρας. Επομένως, εφόσον δεν έχουν διεξαχθεί έρευνες για το συγκεκριμένο θεσμό στην Ελλάδα, το ενδιαφέρον της παρούσας έρευνας αλλά και η χρησιμότητα της για μελλοντική διερεύνηση βρίσκεται σε υψηλά επίπεδα. Επιπρόσθετα ένα από τα οφέλη της αποτελεί το γεγονός του ότι επιχειρεί να αναδείξει την ορθή λειτουργία του έτους Μαθητείας μέσω των αδυναμιών του νέου εκπαιδευτικού συστήματος, όπως εντοπίζονται στη συγκεκριμένη περιφερειακή ενότητα. Η ανίχνευση των αδυναμιών αυτών, οδηγεί σε προτάσεις εκπαιδευτικής πολιτικής για την καλύτερη οργάνωση του συστήματος Μαθητείας στα ΕΠΑ.Λ. της χώρας μας.

Εν συνεχεία, εφόσον υπάρχουν θετικές κριτικές του θεσμού και ανοδικά αποτελέσματα συμμετοχής ενδιαφερομένων στα προγράμματα Μαθητείας, είναι πιθανό ακόμη και να μειώσει έμμεσα τους δείκτες ανεργίας των νέων ατόμων και κατ' επέκταση να αυξήσει το μαθητικό δυναμικό των ΕΠΑ.Λ. αλλάζοντας την νοοτροπία όλης της εκπαιδευτικής κοινότητας και τις απολιθωμένες αντιλήψεις των παλαιότερων για την ποιότητα εκπαίδευσης αυτών των ιδρυμάτων. Ακόμη, από τη σκοπιά της εκπαιδευτικής πολιτικής, αυτή πρέπει να εξετάζει συνεχώς τις ανάγκες της αγοράς εργασίας ώστε να αναβαθμίζει τα προγράμματα σπουδών με τρόπο που να υπάρχει ισορροπία μεταξύ τους κι έτσι οι απόφοιτοι των ΕΠΑ.Λ. να είναι έτοιμοι να ανταπεξέλθουν στον δύσκολο ανταγωνιστικό χώρο της εργασίας. Εν κατακλείδι δυστυχώς δεν είναι εφικτό να υπάρξει κάποια σύγκριση με παλαιότερες έρευνες διότι υπάρχει βιβλιογραφικό κενό στο συγκεκριμένο θέμα προς διερεύνηση στην Ελλάδα, όμως σημαντικό γεγονός αποτελεί ότι η παρούσα έρευνα έχει την δυνατότητα να αποτελέσει το εναρκτήριο λάκτισμα ερευνών που να κεντρίζουν την συγκεκριμένη θεματολογία από ποικίλες σκοπιές.

Εμβασθύνοντας στους περιορισμούς της έρευνας, τα ευρήματα της παρούσας έρευνας δεν πρέπει να ληφθούν ως αδιαμφισβήτητη απόδειξη ότι ο θεσμός της Μαθητείας είναι ή δεν είναι αποτελεσματικός ως προς την οργάνωση και την εφαρμογή

του. Πρόκειται απλώς για μία πρώτη προσπάθεια καταγραφής και ερμηνείας των αντιλήψεων ενός μικρού δείγματος εκπαιδευτικών και διευθυντών για τις συνθήκες υλοποίησής του έτους Μαθητείας σε μία συγκεκριμένη περιφερειακή ενότητα της χώρας. Αποτελεί ένα πρώτο βήμα για την βελτίωση της οργάνωσης και εφαρμογής του θεσμού ενώ απαιτείται περαιτέρω διερεύνηση για την εύρεση και άλλων αποτελεσματικών πρακτικών.

Επομένως, το συγκεκριμένο θέμα θα ήταν θεμιτό να εξεταστεί και σε άλλες περιφερειακές ενότητες της χώρας καθώς και σε άλλο χρονικό πλαίσιο. Τα αποτελέσματα πιθανότατα θα διαφέρουν και θα αξίζει τότε μία συγκριτική μελέτη των διαφορετικών γεωγραφικών τόπων και χρονικών διαστημάτων καθώς οι ανάγκες της αγοράς εργασίας αλλάζουν από τόπο σε τόπο και από χρόνο σε χρόνο. Τέλος, η παρούσα έρευνα αξίζει να διερευνηθεί και από τη σκοπιά των μαθητευόμενων κατά πόσο είναι ή δεν είναι ευχαριστημένοι από τη συμμετοχή τους στο πρόγραμμα Μαθητείας καθώς και από τη σκοπιά των επιχειρήσεων για τη συμμετοχή τους στο σύστημα και την εκπαίδευση των μαθητευόμενων που έτυχαν. Εν κατακλείδι, μια ακόμα πρόταση για μελλοντική έρευνα αποτελεί η χρήση της ποσοτικής μεθόδου ανάλυσης ή η σύγκριση αποδοτικότητας του συγκεκριμένου συστήματος ανάμεσα στις περιφέρειες και τους νομούς της Ελλάδας σε συστοιχία με τα ποσοστά ανεργίας και τοπικής οικονομικής ανάπτυξης.

Βιβλιογραφικές αναφορές

Ελληνόγλωσση Βιβλιογραφία

Αξιολόγηση μαθητευόμενων του Μεταλυκειακού έτους-Τάξης Μαθητείας (2019-05-07). *Εφημερίδα της Κυβέρνησης* σσ.2044-2045 άρθρο 147, Τεύχος Α'70.

Γαλάνη, Α. (2018). *Η διαμόρφωση της πορείας ευρωπαϊοποίησης μέσω της σύγκρισης και της ισομετρίας (commensurability) της εκπαίδευσης. Ανάλυση του θεσμικού λόγου υπερεθνικών οργανισμών* (ΟΟΣΑ, Παγκόσμια Τράπεζα, UNESCO).

Γιαννακίδης, Ε., Τζούφη, Μ., Μπάρκας & Κ., Πολάκης Π. (2019-06-13). Τροποποίηση της Φ7/155762/Δ4/19-9-2018 (Β'4191) απόφασης με θέμα «Υλοποίηση Μεταλυκειακού Έτους-Τάξη Μαθητείας» αρμοδιότητας Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων. *Εφημερίδα της Κυβερνήσεως*, σσ.10123-10125. Τεύχος Β' 866

Δερματάς, Κ. (2013). *Νέες μορφές εκπαίδευσης και κατάρτισης, συνεχιζόμενη εκπαίδευση, εκπαίδευση ενηλίκων*. ΤΕΙ Ηπείρου, Ηγουμενίτσα.

Δημήτριος, Μ. (2005). Περιφερειακή πολιτική και οικονομική ανάπτυξη στην Ελλάδα στα πλαίσια της ευρωπαϊκής ένωσης.

Εθνικός Οργανισμός Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού (Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π.) Teensgate. *Σχολή Επαγγελματικής Κατάρτισης: Κατάργηση ΣΕΚ*. Ανακτήθηκε από: https://www.eoppep.gr/teens/index.php/spoudes_meta_to_gymnasio/26sxoli_eppagelmatikis_katartisis

Εθνικός Οργανισμός Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού (Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π.). (2016). *Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων*. Ανακτήθηκε από: https://www.eoppep.gr/images/European/ETHNIKO_PLAISIO_PROSONTON_NOVEMBER_2016.pdf

Ελληνική Στατιστική Υπηρεσία (ΕΛΣΤΑΤ)(2018). *Έρευνα Δευτεροβάθμιας Επαγγελματικής Εκπαίδευσης Λήξη Σχολικού Έτους 2016/2017*. Ανακτήθηκε από: www.statistics.gr.

Ελληνική Στατιστική Υπηρεσία (ΕΛΣΤΑΤ)(2012). *Στατιστικές Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης*. Ανακτήθηκε από: www.statistics.gr

ΕΠΑΛ: Τι ορίζεται για την Μαθητεία στο νέο νομοσχέδιο (2019,04,09) . Ανακτήθηκε από: https://www.alfavita.gr/ekpaideysi/285590_epal-ti-orizetai-gia-tin-mathiteia-sto-neo-nomoshedio).

Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (2013,09,17). Νόμος ΥΠ.ΑΡ4186. Αναδιάρθρωση της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και λοιπές διατάξεις. τ.1 αρ.φ.193 3111.

Εφημερίδα της κυβερνήσεως (2018,07,05) . Ωρολόγιο Πρόγραμμα των μαθημάτων του τριετούς Εσπερινού ΕΠΑ.Λ. του ν.4386/2016 (Α' 83). σσ.29073-29083 τ. Β' αρ.φ.2636.

Ζαφειρόπουλος (2015). *Πώς γίνεται μια επιστημονική εργασία; επιστημονική έρευνα και συγγραφή εργασιών (2^η έκδοση)*. Αθήνα. Κριτική.

Ζουρνά, Χ (2012). *Η συμβολή του Εκπαιδευτικού Δράματος στην επαγγελματική, προσωπική και κοινωνική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα (Μεταπτυχιακή εργασία)*. Πανεπιστήμιο Μακεδονίας. Θεσσαλονίκη.

Ζωγόπουλος, Ε. & Γκολώνης, Χ. (2017). Το Δυϊκό σύστημα εκπαίδευσης (Μαθητεία) στα ΕΠΑ.Λ ως μέθοδος μάθησης. Μια αρχική προσέγγιση. Στο: *4ο Συνέδριο Νέος Παιδαγωγός*. σελ.1-10.

Θεοδώρου, Π. (2017). *Μεταρρυθμίσεις στα συστήματα επαγγελματικής εκπαίδευσης στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στην Ελλάδα: στάσεις και απόψεις των Ελλήνων εκπαιδευτικών*.

Ίσαρη, Φ. & Πουρκός, Μ. (2015). *Ποιοτική Μεθοδολογία Έρευνας: Εφαρμογές στην Ψυχολογία και στην Εκπαίδευση*. Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο: Σύνδεσμος ελληνικών ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών. Ανακτήθηκε από: <https://www.kallipos.gr/el/>

Ιωσηφίδης, Θ. (2008). *Ποιοτικές μέθοδοι έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες*. Επιστημονική Βιβλιοθήκη: Κριτική.

Λώτσης, Σ. (2015). «Νέες μορφές ρύθμισης και χρηματοδότησης του τραπεζικού συστήματος στην Ε. Ε και στην Ελλάδα: Ευρωπαϊκό και Ελληνικό Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητα».

Μερεμετίδου, Μ. Ν. (2008). Φύλο, αναπηρία και επαγγελματική εκπαίδευση (No. GRI-2008-1434). Aristotle University of Thessaloniki.

Μπαξεβανάκης, Δ. (2018-07-09). Οργάνωση και λειτουργία τμημάτων «Μεταλκειακού Έτους - Τάξης Μαθητείας» των αποφοίτων ΕΠΑ.Λ.: Ρύθμιση Θεμάτων Εκπαιδευτικού Έργου. *Εφημερίδα της Κυβερνήσεως*, άρθρα 2, 5, 4 σ.35172-35175. Τεύχος Β' 2726.

Νικολόπουλος, Β. Π., Αλεξανδρόπουλος, Κ., Μουστάκας, Κ., Γιώργος Νικολόπουλος, Α., & Ινστιτούτο, Π. (2011). ΕΠΑ. Λ.-ΕΠΑ. Σ.: Επαγγελματικά Λύκεια-Επαγγελματικές Σχολές.

Παπούλιας, Κ. Χαρδούβελης, Γ. Δένδιας Ν.Γ. Λοβέρδος, Α. Μητσοτάκης, Κ. (2014,09,10). Ίδρυση και οργάνωση Συμβουλίου Εθνικής Πολιτικής για την Παιδεία και άλλες διατάξεις ν.4283. *Εφημερίδα της Κυβερνήσεως* σσ. 6432-6433, τ.Α' αρ.φ.189. Παυλόπουλος Β. Π. & Μπαξεβανάκης, Δ., (2018-04-30). Προεδρικό Διάταγμα Υπ' Αριθμ. 40 : Αξιολόγηση των μαθητών των ΕΠΑ.Λ. και των μαθητευόμενων του «Μεταλκειακού Έτους-Τάξης Μαθητείας». *Εφημερίδα της Κυβερνήσεως*, άρθρο 37 σ.7734 Τεύχος Α' Αρ. Φύλλου 76.

Παιδούση, Δρ. Χ.(2014, Φεβρουάριος 10). Δυϊκό σύστημα επαγγελματικής εκπαίδευσης: η γερμανική αφήγηση για τη σύνδεση εκπαίδευσης & αγοράς εργασίας. *Εθνικό Ινστιτούτο Εργασίας και Ανθρώπινου Δυναμικού*, σσ2-74.

Περιφερειακή Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης Κεντρικής Μακεδονίας (2018,10,19). *Απόφαση Λειτουργίας Τμημάτων στο Μεταλυκειακό έτος – Τάξη Μαθητείας- Περιόδου 2018-2019 στην Π.Δ.Ε. Κεντρικής Μακεδονία*

Περιγραφή ΕΠΑΛ, ΣΕΚ και ΙΕΚ. (2014-03-16). Esos.gr Καθημερινή Ηλεκτρονική Εφημερίδα για την Παιδεία. Ανακτήθηκε από: <https://www.esos.gr/arthra/iek/eidiseis-iek/perigrafh-epal-sek-kai-iek>

Σαϊτης, Χ. (2008). *Οργάνωση & Διοίκηση Δομών Εκπαίδευσης*. Αθήνα: Πανεπιστήμιο Αθηνών

Σαραφίδου, Γ.Ο. (2011). *Συνάρθρωση Ποσοτικών & Ποιοτικών Προσεγγίσεων: Η Εμπειρική Έρευνα*. Αθήνα: Gutenberg

Σκοπελίτου, Θ. Σταμέλος, Σ. & Μαργαρίτης Σ. (2018). *Μηχανισμός Διάγνωσης Αναγκών Αγοράς Εργασίας*. Αθήνα: Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού.

Σταμούλη, Ε. (PDDr.). *Το Γερμανικό εκπαιδευτικό σύστημα με έμφαση στον τρόπο πρόσβασης σε ΑΕΙ*. Τμήμα Παιδαγωγικής Πανεπιστήμιο Regensburg/Γερμανίας.

Στύλιος, Γ. (2014-10-16). Κανονισμός Λειτουργίας Σχολών Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΣΕΚ) που υπάγονται στη Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης (Γ.Γ.Δ.Β.Μ.): Φοίτηση, Κεφ. Γ.: *Εφημερίδα της Κυβερνήσεως*, άρθρο 22 σσ.34065-34066 Τεύχος Β' 2780.

Στύλιος, Γ. (2014-10-16). Κανονισμός Λειτουργίας Σχολών Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΣΕΚ) που υπάγονται στη Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης (Γ.Γ.Δ.Β.Μ.): Εκπαιδευτικό Πλαίσιο, Κεφ. Α'. *Εφημερίδα της Κυβερνήσεως*, άρθρο 3 σσ. 34058-34059 Τεύχος Β' 2780.

Ταβελλάρης, Γ. (2019). *Διερεύνηση των απόψεων των εκπαιδευτικών και των διευθυντών-υποδιευθυντών των ΕΠΑΛ για τη λειτουργία του θεσμού της Μαθητείας και τη συμβολή του διευθυντή στην υλοποίησή του*.

Τσιπλητάρης, Α. & Μπάμπαλης, Θ. (2006). *Δέκα παραδείγματα Μεθοδολογίας Επιστημονικής Έρευνας: Από τη θεωρία στην πράξη*. Αθήνα: Ατραπός.

Υπουργείο Παιδείας Έρευνας και Θρησκευμάτων (Υ.ΠΑΙ.Θ)(2018). Αύξηση κατά 50% των αιτήσεων για τη Μαθητεία το σχολικό έτος 2018-2019. Ανακτήθηκε 2018-10-19 από: <https://www.minedu.gov.gr/teχνiki-ekpaideusi-2/mathiteia/37811-19-10-18-ayksisi-kata-50-ton-aitiseon-gia-ti-mathiteia-to-sxoliko-etos-2018-2021>.

Υπουργείο Παιδείας Έρευνας και Θρησκευμάτων (Υ.ΠΑΙ.Θ)(2017). *2^{ος} οδηγός υλοποίησης και εφαρμογής Φυσικού Αντικειμένου και Διαχείρισης Οικονομικού Αντικειμένου της Πράξης «Μαθητεία ΕΠΑΛ, ΣΕΚ, ΙΕΚ» ΑΠ7,8 ΚΑΙ 9 με κωδικό ΟΠΣ5005892 στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση 2014-2020»*. Αθήνα. Ανακτήθηκε από: https://www.minedu.gov.gr/publications/docs2018/5629_%CE%9F%CE%94%CE%97%CE%93%CE%9F%CE%A3_%CE%9C%CE%91%CE%98%CE%97%CE%A4%CE%95%CE%99%CE%91_%CE%92_%CE%A6%CE%91%CE%A3%CE%97_64%CE%9114653%CE%A0%CE%A3-%CE%A9%CE%93%CE%9B.pdf

Υπουργείο Παιδείας Έρευνας και Θρησκευμάτων (Υ.ΠΑΙ.Θ) (2016). Οι αλλαγές στην Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση, μία νέα αρχή για τα ΕΠΑΛ.. Ανακτήθηκε 2016-05-09 από: <https://www.minedu.gov.gr/exetaseis-2/epal-m/anakoinwseis-epala/20141-09-05-16-oi-allages-stin-texniki-epaggelmatiki-ekpaidefsi-mia-nea-arxi-gia-ta-epal-4>.

Υπουργείο Παιδείας Έρευνας και Θρησκευμάτων (Υ.ΠΑΙ.Θ)(2016). *Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο για την Αναβάθμιση της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης και της Μαθητεία.*

Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων (Υ.ΠΑΙ.Θ) (2018). *Ενημερωτικό σημείωμα για Διευθυντές & Εκπαιδευτικούς Επαγγελματικών Λυκείων και Εργαστηριακών Κέντρων.* Αθήνα. Ανακτήθηκε 2018-03-07.

Υπουργείο Εργασίας Κοινωνικής Ασφάλισης και Αλληλεγγύης, Οργανισμός Απασχόλησης Ανθρώπινου Δυναμικού (2019). *Εγκύκλιος Εισαγωγής Μαθητών στις ΕΠΑ.Σ Μαθητείας του ΟΑΕΔ, για το Σχολικό Έτος 2019-2020.* Αθήνα.

Υπουργείο Παιδείας Έρευνας και Θρησκευμάτων, Υ.ΠΑΙ.Θ (2016). *Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο για την Αναβάθμιση της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης και της Μαθητεία.*

Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων (Υ.ΠΑΙ.Θ) (2019-02-07). *Ενίσχυση του Μεταλυκειακού Έτους - Τάξης Μαθητείας των ΕΠΑΛ & εξετάσεις πιστοποίησης.* Ανακτήθηκε από <https://www.minedu.gov.gr/texniki-ekpaideusi-2/mathiteia/39501-07-02-19-enisxysi-tou-metalykeiakoy-etous-taksis-mathiteias-ton-epal-eksetaseis-pistopoiisis-4>

Φίλης, Ν. Αντωνοπούλου, Ο. & Χουλιαράκης, Γ.(2016). Υλοποίηση της Πιλοτικής Τάξης Μαθητείας. Αριθ. οικ. 20405/373. *Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.* Αρ. φ.1371. 17 Μαΐου 2016, σσ.1-8.

Χαρίτης, Α. Μπαξεβανάκης, Δ. Χουλιαράκης, Γ. (2018,06,04). Αριθ. 90050/Υ2Σύστημα πιστοποίησης των αποφοίτων του Μεταλυκειακού Έτους - Τάξης Μαθητείας των Επαγγελματικών Λυκείων (ΕΠΑ.Λ.).*Εφημερίδα της Κυβέρνησης* σσ.21886-21887. (αρ.φ.2007 τεύχος β’).

Χαρίτης, Α. Μπαξεβανάκης, Δ. Χουλιαράκης, Γ. (2017-08-21). Υλοποίηση Μεταλυκειακού Έτους – Τάξη Μαθητείας αρμοδιότητας Υ.ΠΑΙ.Θ Αριθμ.Φ7/136312/Δ4 : Εποπτεία εφαρμογής του «Προγράμματος Εκπαίδευσης στον χώρο εργασίας – Μαθητεία σε εργασιακό χώρο, Αξιολόγηση του «Μεταλυκειακού Έτους- Τάξη Μαθητείας», Αξιολόγηση του «Μεταλυκειακού Έτους- Τάξη Μαθητείας» Πιστοποίηση Προσόντων. *Εφημερίδα της Κυβερνήσεως*, άρθρο 10, 11 & 712 σσ.30000 -30001 Τεύχος Β’ 2859.

Babbie, E. (επιμ.), (2011). *Εισαγωγή στην κοινωνική έρευνα.* Αθήνα: Κριτική.

Plummer, K (2000).*Τεκμήρια Ζωής: Εισαγωγή στα Προβλήματα και τη Βιβλιογραφία μιας Ανθρωπιστικής Μεθόδου.* Αθήνα: Gutenberg. (ξενόγλωσση από μετάφραση).

Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία

- Allinger, B. (2016.01.29). *Austria: First Austrian Apprenticeship Monitor published*. European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions. Ανακτήθηκε από: <https://www.eurofound.europa.eu/publications/article/2016/austria-first-austrian-apprenticeship-monitor-published>
- Auerbach, C. & Silvestein, L.B. (2003). *Qualitative data: an introduction to coding and analysis*. New York University. New York and London.
- Bundesministerium fur Bildung und Forschung (BMBF)(2018). *Berufsbildungsbericht 2018*. Frankfurt: Zarbock GmbH & Co.KG.
- Cedefop(2018). *Apprenticeship Review Greece: Modernising and expanding apprenticeship in Greece*. Luxembourg: Publications Office of the European Union.
- Cerf, C.& Aumayr-Pintar, C. (2017.01.09). *Social dialogue developments in the education sector in Europe*. European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions. Ανακτήθηκε από: <https://www.eurofound.europa.eu/publications/report/2017/eu-member-states/social-dialogue-developments-in-the-education-sector-in-europe>
- Craft, A. (2000). *Continuing Professional Development: a practical guide for teachers and schools*. London: Routledge /Falmer in association with the Open University.
- Denzin, N.K., & Lincoln, Y.S. (2005a). *The Sage handbook of qualitative research* (3^η έκδοση). Thousand Oaks, CA: Sage.
- EDK (March 2017-2018) .*The Swiss education system* (<http://www.edk.ch/dyn/16342.php>)
- European Commission. Belgium - German Speaking Community Overview. *Eurydice*. Ανακτήθηκε από: (<https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice>).
- European Commission Eurydice EACEA National policies platform2018/19.*Switzerland Overview: Key features of the education system* (https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/switzerland_en)
- European Trade Union Confederation (2016). *A European quality framework for apprenticeships: a European Trade Union proposal*. Ανακτήθηκε από: <https://www.etuc.org/en/publication/european-quality-framework-apprenticeships#.WgWy4rkUmUk>
- Friedrich, M.(2018). *Bundesinstitut fur Berufsbildung: Datenreport zum Berufsbildungsbericht 2018*. Bonn: Barbara Budrich Stauffenberg strasse 7.
- Gessler, M. (2017). The Lack of Collaboration Between Companies and Schools in the German Dual Apprenticeship System: Historical Background and Recent Data. *International Journal for Research in Vocational Education and Training (IJRVET)*, 32(2), 164-195. DOI: 10.13152/IJRVET.4.2.4
- Greece: National Qualifications Framework. (2019,12,09). Ανακτήθηκε από: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/national-qualifications-framework-33_en
- Hammersley, M., & Atkinson, P. (1995). *Ethnography: Principles in practice* (2^η εκδ.). London, Tavistock: Routledge.

Hoy, W. & Miskel, C. (1996), *Educational Administration: Theory, Research and Practice*, McGraw Hill, New York.

Kaminioti O. & Baskozou K. (2014). *Neet: Youth not in Employment, Education, Training*. (issue 1). Αθήνα. National Institute of Labour and Human Resources.

Lofland, J. (1971). *Analyzing social settings*. Belmont: Wadsworth.

Marshall, M. N. (1996). *Sampling for qualitative research*. *Family Practice*, 13(6), 522-525.

Miles, M.B. & Huberman, A.M. (1994) , *Qualitative Data Analysis, An Expanded Sourcebook*. Second Edition. Thousand Oaks: Sage Publications.

Morgan, D.L. & Krueger, R.A. (1998). *The Focus Group Kit*. Sage.

Morse, J.M & Richards, L. (2002). *Readme First for a Users Guide to Qualitative Methods*. Thousand Oaks: Sage.

Singh, M. (2015). The global perspectives on recognizing non- formal and informal learning, why recognition matters. *Technical and Vocational Education and Training: Issues, Concerns and Prospects*, 21. UNESCO Institute for Lifelong Learning Hamburg, Germany, Springer Open, Doi: 10.1007/978-3-319-15278-3.

Smith, J. A., Flower, P., & Larkin, M. (2009). *Interpretative phenomenological analysis: Theory, method and research*. London: sage.

Spradley, J.P. (1980). *Participant observation*. New York, Holt: Rinehart & Winston.

Stückler, A. (27 October 2000.10.27). *Youth employment measures and new apprenticeships*. European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions. Ανακτήθηκε

από: <https://www.eurofound.europa.eu/publications/article/2000/youth-employment-measures-and-new-apprenticeships>

The German Vocational Training System (χ.η.). Ανακτήθηκε από: <https://www.bmbf.de/en/the-german-vocational-training-system-2129.html>

Vogel, S. (2015,04,21). *Germany: Working conditions in apprenticeships*. European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions. Ανακτήθηκε από: <https://www.eurofound.europa.eu/publications/article/2015/germany-working-conditions-in-apprenticeships>

Waddington, D. (1999). Participant observation. Στο Cassel, C και Symon, G. (επιμ.) *Qualitative Methods in Organization Research. A Practical guide*, σς. 107-122, Sage.

Williams, A., Prestage, S. & Bedward, J. (2001). Individualism to Collaboration: The significance of teacher culture to the induction of newly qualified teachers, *Journal of Education of Teaching*, 27(3) pp253-267.

Williams, A,(2017.04.25). *Why Other Countries Want to Import Germany's Dual-Education System*. Handelsblatt Today. Ανακτήθηκε από:
<https://www.handelsblatt.com/today/companies/handelsblatt-explains-why-other-countries-want-to-import-germanys-dual-education-system/23569148.html?ticket=ST-7003375-cvIm6KdgXzuZlw7UeJnH-ap5>

ΧΡΗΣΙΜΟΙ ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ

https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/glossary_87_en#Glossar_PET_e

https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/switzerland_en

<http://www.edk.ch/dyn/16342.php>

https://www.eoppep.gr/index.php/el/certification-exams/xorigisi_diplomaton_ptyxion_iek

Παραρτήματα – Πίνακες

Παράρτημα 1: Επίπεδα Εθνικού και Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων

ΕΠΙΠΕΔΑ ΕΘΝΙΚΟΥ & ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΠΡΟΣΟΝΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΓΕΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΑΝΩΤΑΤΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ	ΓΕΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	ΑΝΩΤΑΤΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ
1		ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ	
2		ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ	
3	ΠΤΥΧΙΟ ΕΠΑΓ/ΚΗΣ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ ΕΠΙΠΕΔΟΥ 3 (χορηγείται στους αποφοίτους των σχολών επαγγελματικής κατάρτισης (Σ.Ε.Κ.))		
4	ΠΤΥΧΙΟ ΕΠΑ.Σ. (χορηγείται στους αποφοίτους της β΄ τάξης των ΕΠΑΣ). ΠΤΥΧΙΟ ΕΠΑΓ/ΚΗΣ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΕΠΙΠΕΔΟΥ 4 (χορηγείται στους αποφοίτους της τάξης των ΕΠΑ.Λ.) μετά από ενδοσχολικές εξετάσεις. ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΟ (ΕΠΑ.Λ.) ΕΠΙΠΕΔΟΥ 4 (χορηγείται στους αποφοίτους της γ΄ τάξης των ΕΠΑ.Λ.) μετά από ενδοσχολικές εξετάσεις.	ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΟ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ	
5	ΠΤΥΧΙΟ		

**ΟΙ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΕΙΑΣ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ
ΣΤΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΑ ΛΥΚΕΙΑ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΗΜΑΘΙΑΣ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΑΠΟΨΕΙΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΩΝ ΚΑΙ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ**

	<p>ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΕΠΙΠΕΔΟΥ 5 (χορηγείται στους αποφοίτους της τάξης Μαθητείας των ΕΠΑ.Λ.) μετά από πιστοποίηση.</p> <p>ΔΙΠΛΩΜΑ ΕΠΑΓ/ΚΗΣ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΕΠΙΠΕΔΟΥ 5 (χορηγείται στους αποφοίτους Ι.Ε.Κ.) μετά από πιστοποίηση.</p> <p>ΔΙΠΛΩΜΑ/ΠΤΥΧΙΟ ΑΝΩΤΕΡΑΣ ΣΧΟΛΗΣ (Τριτοβάθμια ανώτερη και όχι ανώτατη εκπαίδευση).</p>		
6			ΠΤΥΧΙΟ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ (ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ /Τ.Ε.Ι.)
7			ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΔΙΠΛΩΜΑ ΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ
8			ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟ ΔΙΠΛΩΜΑ

(Πίνακας 1)

Παράρτημα 2: Οδηγός Συνέντευξης

1. Ποια είναι η γνώμη σας για το σύστημα Μαθητείας στη χώρα μας;
2. Τι πιστεύετε για το πρόγραμμα σπουδών και τα μαθησιακά αποτελέσματα αυτού;
3. Έχετε εντοπίσει προβλήματα κατά την εποπτεία σας που δε φαίνεται να επιλύει ο νόμος και ποια είναι;
4. Το πρόγραμμα σπουδών προσαρμόζεται στις τοπικές ιδιαιτερότητες της κοινωνίας για την άσκηση του επαγγέλματος;
5. Υπάρχουν επαρκείς θέσεις εργασίας στην ειδικότητά σας;
6. Ποια είναι η άποψή σας για τη συνεργασία του σχολείου και του επιχειρηματικού κόσμου;
7. Με ποιους άλλους τρόπους πιστεύετε ότι τα σύγχρονα συστήματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης μπορούν να συμβάλουν αποτελεσματικά στην καταπολέμηση της ανεργίας των νέων;

Παράρτημα 3: Ομαδοποίηση Ταυτόσημων Εννοιών (Repeating Ideas) σε Θεματικές Ενότητες (Themes)

ΘΕΤΙΚΕΣ ΑΠΟΤΙΜΗΣΕΙΣ

1. διεξόδους για επαγγελματική αποκατάσταση
2. σημαντικό.. πρακτική.. να αποκτήσουν επαγγελματική συμπεριφορά.»
3. ολοκληρώνεται σαν τεχνίτης
4. όλοι έπρεπε να κάνουν Μαθητεία
5. έπρεπε ήδη να είχε τρέξει
6. από το πρόγραμμα να βρει εργασία
7. αναβαθμίζει και αναπτύσσει την ΕΕΚ
8. αναπτύσσει το σχολείο μας
9. Πιθανόν αύξηση εγγραφών ΕΠΑ.Λ.

ΑΜΟΙΒΑΙΑ ΕΠΩΦΕΛΕΣ

10. ωφέλιμη για μαθητευόμενους, επιχειρηματικό κόσμο, κοινωνία
11. παίρνει ένα αστέρι η βιομηχανία χωρίς να το πληρώνει
12. εργοδότες κρατάνε μαθητές.. μαθητές ανοίγουν καταστήματα ή προσλαμβάνονται σε εταιρείες.. η Μαθητεία προσφέρει και αξίζει
13. μαθητής.. μπαίνει στο ring μαθαίνει πολλά περισσότερα
14. πρόγραμμα αμοιβαία επωφελές

ΟΡΓΑΝΩΣΙΑΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ-ΣΩΣΤΑ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ

15. πλήρως εξοπλισμένα εργαστήρια
16. ειδικότητες συναδέλφων επαρκούν
17. συνεχώς επικοινωνία με ΟΥΜ
18. επιλύονται στην πορεία
19. η ΟΥΜ δεχόντουσαν καταιγισμό από email- τα απαντούσαν
20. η ΟΥΜ της περιφέρειας επικοινωνούσε με την κεντρική ομάδα του Υπουργείου- τελικές λύσεις
21. κλιμάκιο του Υ.ΠΑΙ.Θ στο σχολείο μας- Έκανε σεμινάριο
22. βλέπουν τα εργαστήριά μας- «θέλω να ασχοληθώ με τρόφιμα».
23. ΟΑΕΔ.. συνεργασία μέσω υπουργείων
24. επικοινωνία με περιφέρεια για βελτίωση συστήματος
25. Μαθητεία μηχανογραφημένη..ελαττώνεται η γραφειοκρατία.. δικλείδες ασφαλείας
26. έχουμε οργανώσει δύο ημερίδες,..άλλες δύο από την Περιφέρεια και το Υ.ΠΑΙ.Θ.. από ΙΕΠ επιμορφωτικά σεμινάρια
27. σε μια επικοινωνία με το αρμόδιο Υπουργείο
28. δημιουργία ειδικότητας-σύλλογο διδασκόντων προς το Υ.ΠΑΙ.Θ-Εγκρίνει ή όχι
29. μέσω της Διεύθυνσης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης πάνε στο Υπουργείο και εγκρίνονται από το Υπουργείο
30. στη Βέροια από την περιφερειακή διεύθυνση

ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ- ΚΑΤΑΛΛΗΛΟΤΗΤΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΠΟΥΔΩΝ- ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ

31. κατάλληλα πρόγραμμα σπουδών- κατανομή των ωρών
32. τα προπαρασκευαστικά μαθήματα επαρκούν
33. κόπηκαν -δυνατότητα να επαναλάβουν
34. προγράμματα σπουδών αλλάζανε τα τελευταία χρόνια
35. ώρες για προετοιμασία αρκούν
36. έτοιμος να απαντήσεις- να βγεις στην αγορά εργασίας
37. εύκολες εξετάσεις
38. κατάλληλα προγράμματα σπουδών
39. είχαμε μόνο επιτυχίες

ΒΕΛΤΙΩΣΕΙΣ – ΑΛΛΑΓΕΣ ΕΕΚ- ΜΑΘΗΤΕΙΑ

40. κάποτε αύξηση των ατόμων στην ειδικότητα- πάψει κάποιες ειδικότητες- συνάδελφοι σε διαθεσιμότητα
41. ταξινομούνται με βάση έτος κτήσης προηγούνται οι τελευταίοι απόφοιτοι και οι μεγαλύτεροι σε βαθμό
42. έπρεπε να έρθουν οι ανώτερες αρχές..να τους πούμε τα προβλήματα
43. προτεραιότητα..άτομα..έως 25 χρονών
44. όντως αύξηση εγγραφών.. δεν είναι μόνο η Μαθητεία
45. να πραγματοποιήσουν τη Μαθητεία, το 5^ο επίπεδο πτυχίου
46. εξαρτάται από το πώς μαθαίνει ο μαθητής
47. ανόητες απολύσεις και κλείσιμο τομέων

ΓΡΑΦΕΙΟΚΡΑΤΙΚΕΣ ΔΥΣΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ

48. το πληροφοριακό σύστημα δεν ήταν οργανωμένο
49. οι επόπτες όλα τα έγγραφα μόνοι μας
50. πολλά -γραφειοκρατικά
51. επόπτες δυσφορούν- γραφειοκρατία
52. Γραφειοκρατία μεγάλη..τα πράγματα βελτιώνονται
53. απαιτήσεις γραφειοκρατικές αλλά το παλεύουμε
54. καθυστερούν τις βεβαιώσεις- καθυστερούν και οι πληρωμές

ΕΛΛΕΙΨΗ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ

55. Οι λογιστές... χωρίς ενημέρωση
56. όχι επαρκής ενημέρωση
57. οι επιχειρήσεις όχι πλήρως ενημερωμένες
58. έλλειψη ενημέρωσης κόσμου
59. εργοδότες.. δεν ξέρουν που να απευθυνθούν
60. όχι ακόμα επαρκή ενημέρωση ειδικευόμενων ~επιχειρήσεων
61. φάση ενημέρωσης..επάρκεια δεν υπάρχει

ΚΕΝΑ ΝΟΜΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ

- 62. Εάν διακοπεί..δεν έχεις δικαίωμα να το ξανακάνεις
- 63. δεν ήταν δικής του υπαιτιότητας ούτε επιχείρησης-Αυτόματα εκπίπτει από το πρόγραμμα- δυσκολία που πρέπει να λυθεί
- 64. δεν προέβλεψε περίπτωση ατυχήματος, εκτός δουλειάς..

ΕΥΡΥ ΓΝΩΣΤΙΚΟ ΠΕΔΙΟ- ΑΚΑΤΑΛΛΗΛΟΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΤΕΣ

- 65. προγράμματα σπουδών της Μαθητείας μιλάν για πολλές θεματικές
- 66. προγραμματισμοί από ανθρώπους χωρίς εμπειρία
- 67. αρκετά απλά προγράμματα σπουδών
- 68. απαρχαιωμένο πρόγραμμα σπουδών
- 69. ερωτήσεις δεν περιέχονται στο πρόγραμμα σπουδών
- 70. γνωστικό επίπεδο ευρύ

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ- ΥΛΙΚΟΤΕΧΝΙΚΗΣ ΥΠΟΔΟΜΗΣ

- 71. πρόβλημα αποτελεί το χρονοδιάγραμμα έναρξης Μαθητείας
- 72. η Μαθητεία καθαρά με στήριξη ιδιωτικού τομέα
- 73. Μαθητεία ΟΑΕΔ..φρόντιζε το κράτος.. κίνητρα -ιδιώτες ..υποχρέωση δημόσιων οργανισμών
- 74. θέσεις..πολύ περιορισμένες .
- 75. και τις 28 θέσεις τις πήρε ο ΟΑΕΔ
- 76. θέσεις ..κοινές..ΟΑΕΔ και ΕΠΑΛ
- 77. μέτριος ο αριθμός των θέσεων~ θέλει τρέξιμο
- 78. δεν έχουμε πάντα μαθητές
- 79. επικοινωνία με λογιστές..μπέρδεμα με Μαθητεία ΟΑΕΔ και ΙΕΚ
- 80. δεν υπάρχει καλή συνεργασία Υ.ΠΑΙ.Θ με εργασίας με τις ασφαλιστικές εισφορές
- 81. πρόβλημα..η στελέχωση των εργαστηρίων
- 82. έχουμε βιομηχανία, κονσερβοποιία, μηχανουργεία. Το σχολείο παρέχει μηχανήματα αλλά διαφορετική η πραγματικότητα.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

- 83. κυλάει καλά
- 84. εγκλωβίζονταν χωρίς..την άδεια εξασκήσεως
- 85. απευθείας στον χώρο που έχουν επιλέξει
- 86. πολύ καλά αποτελέσματα ~κανονική πρόσληψη
- 87. μεγαλύτερου επιπέδου πτυχίο
- 88. αφενός μεν εκπαιδεύει αφετέρου δε δουλεύει

ΕΠΑΡΚΕΙΣ ΘΕΣΕΙΣ

- 89. ο αριθμός των μαθητών που βρήκαν.. πολύ μεγάλος- ικανοποιημένοι
- 90. περίσσια επιχειρήσεων

91. οι θέσεις..καλύπτουν τους ενδιαφερόμενους
92. υπάρχουν θέσεις στα εργοστάσια
93. κάποιιοι προτείνουνε 2^η θέση εργασίας..μεγάλη ζήτηση..
94. όλοι απορροφημένοι
95. θέσεις μείναν ακάλυπτες - ενόχληση από τις επιχειρήσεις

ΈΡΓΟ-ΠΡΟΘΕΣΗ ΕΠΟΠΤΩΝ

96. επαφή με μαθητές- εργοδότες/λογιστές
97. κάποιιοι συνάδελφοι έτρεξαν πάρα πολύ
98. ενδιαφέρον επιχειρήσεων προκύπτει από καθηγητές
99. πρωτοβουλία καθηγητή - ποιες νομίζει..οι ανάγκες κοινωνίας – ευελιξία από πρόγραμμα - όλοι οι συνάδελφοι το κάνουν
100. τους προτρέπουμε να βρουν επιχειρήσεις
101. πρόσβαση σε συνεργεία- ζητάμε θέσεις Μαθητείας
102. εκμεταλλευόμαστε γνωριμίες- επισκέψεις- εισηγήσεις
103. κάνω κάτι παραπάνω ανάλογα με αντικείμενο
104. πρόθεση να βοηθήσουν τα παιδιά .. προσπάθεια δική μας
105. με τις επισκέψεις βλέπουμε κι ανάλογα στο μάθημα συμπεριφερόμαστε
106. υπόψη όλες οι συνθήκες (Αθήνα, Γερμανία, Βέροια, επιχείρηση χαρακτήρα μαθητή)
107. κίνητρο ο καθηγητής της τάξης
108. κινητήρια δύναμη οι εκπαιδευτικοί .. επαφή με επιχειρήσεις.. υπάρχει το ενδιαφέρον από καθηγητές

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ- ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΗ- ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗ ΕΡΓΟΔΟΤΩΝ

109. επιχειρήσεις..ανταποκρίνονται στις ανάγκες του προγράμματος
110. η επιχείρηση.. να συνεργαστεί όσο καλύτερα μπορεί.. εργοδότες - πολύ ανεκτικοί
111. πολύ καλή συνεργασία
112. άριστη συνεργασία
113. εργοδότες..ρίχνουν νερό στο κρασί τους
114. εργοδότες δίνουν κλειδιά της επιχείρησης να ανοίγουν οι μαθητευόμενοι- εμπιστοσύνη

ΕΠΙΜΟΡΦΩΜΕΝΟΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ

115. δύο σεμινάρια από ΙΕΠ.
116. από το Υ.ΠΑΙ.Θ... σεμινάρια
117. από ΙΕΠ
118. παρακολούθησα την επιμόρφωση στη Μαθητεία

ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΣΕ ΤΟΠΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ- ΕΥΕΛΙΚΤΗ

119. να πούμε πράγματα παραπάνω στα παιδιά.. κάνουμε στις ευέλικτες ώρες

- 120. ένα καλό..η ευέλικτη ζώνη..ελλείψεις.. να καλυφτούν
- 121. έξτρα πράγματα για τις ανάγκες των μαθητών
- 122. μπορείς να προσθέσεις ή να αφαιρέσεις
- 123. προσαρμόζεται, βοηθώντας να ασκήσει σωστά το επάγγελμά του
- 124. οι ανάγκες πόλης -κωμόπολης διαφορετικές ..πρόγραμμα έχει μεριμνήσει

ΑΝΑΣΤΑΛΤΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

- 125. χρήζει πολλών βελτιώσεων
- 126. δεν καταρτίζεται σωστά ο ειδικευόμενος σε ιδιώτες- δημόσιο
- 127. έλλειψη συνεργασίας μεταξύ συναδέλφων

ΑΜΦΙΣΒΗΤΗΣΗ ΑΡΝΗΤΙΣΜΟΣ

- 128. ΕΣΠΑ μέχρι 2020.. θα συνεχιστεί η Μαθητεία
- 129. με αλλαγές πινακίδας δεν αλλάζει το εσωτερικό
- 130. κάποιιοι βλέπουν την Μαθητεία πολύ αρνητικά
- 131. η Μαθητεία θέλει κότσια
- 132. η πλειονότητα επιστρέφει στους δείκτες ανεργίας
- 133. μαθητεύομενος πρέπει να πληρώνει όχι να πληρώνεται.. αντικίνητρο για επιχειρήσεις
- 134. κίνητρο..όχι κριτήριο να εγγραφεί στο ΕΠΑ.Λ... στοχεύουν τριτοβάθμια εκπαίδευση
- 135. κλέβει δουλειές

ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ

- 136. διάθεση εκμετάλλευσης μαθητών
- 137. έλλειψη αρμονικής συνεργασίας σ' αυτήν και τον εργοδότη
- 138. μόνο να φορτώνει και να ξεφορτώνει
- 139. να τους εξυπηρετεί στη δουλειά -όχι να το μάθουν
- 140. έκαναν και πολύ χαμαλίκι
- 141. κάτι παρά φύσει..αλλάζουμε εργοδότη
- 142. για να εξυπηρετηθούν οι ανάγκες της επιχείρησης..υπάρχει εκβιασμός..βάζουν όρους άτυπα

ΜΑΘΗΤΕΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ- ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΗ-ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ

- 143. δεν ήθελαν να μετακινηθούν
- 144. 2 μαθητές σταμάτησαν.. λόγω οικειοθελούς αποχώρησης
- 145. από αυτούς που δεν κατευθύνονται στην ανώτερη εκπαίδευση, οι μισοί θα ζητήσουν Μαθητεία.
- 146. Γύρω στο 50% ενδιαφέρονται να κάνουν Μαθητεία
- 147. έχουν σταματήσει..λόγω χρημάτων-προσωπικών υποχρεώσεων
- 148. δεν έχουν περάσει, έχουν έρθει για Μαθητεία
- 149. δεν θέλησαν να μετακινηθούν εκεί που υπήρχε τμήμα

150. οι μαθητές δεν έχουν ακόμα τις κοινωνικές δεξιότητες που θα έπρεπε-προβλήματα με υποχρεώσεις τους απέναντι στην επιχείρηση
151. πηγαίνουν..να περάσουν την ώρα τους.. δεν τους επιλέγουν και οι εργοδότες
152. πέτυχαν μαθητή δεν έδειξε ενδιαφέρον
153. χωρίς να ξέρουν τι θέλουν

ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΗΣΗ

154. προβλήματα με την τοποθέτηση των ατόμων στις επιχειρήσεις
155. δεν είναι δυνατόν όλες οι επιχειρήσεις να εκπαιδεύσουν το ίδιο
156. Προσπαθούμε.. καλύτερη δυνατή αντιστοίχιση.. ο μαθητής τι ανάγκες έχει, που είναι το σπίτι του
157. καθηγητής, σύλλογος εμπλέκονται-πρόταση να μην πηγαίνει αγόρι
158. προβλήματα .. ο εργοδότης να δει τους μαθητές εάν του κάνουν
159. δεν θέλουν κάποιοι εργοδότες ξένους μαθητές

ΕΚΜΕΤΑΛΕΥΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ- ΕΛΛΕΙΨΗ ΚΙΝΗΤΡΩΝ

160. αυξημένη φροντίδα επίβλεψης του προγράμματος από τους επόπτες.
161. να τρέξουμε με προσωπική μας δυναμική
162. βγαίνουμε στους εργοδότες..δεν μας δίνει χρήματα για τις βενζίνες
163. Επαφίεται στο φιλότιμο να κρατήσουμε το θεσμό

ΑΝΤΙΚΙΝΗΤΡΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

164. ο επαγγελματίας διστάζει..υπολογίζει δηλ τα 200-300
165. τα 10 ευρώ..πολλά

ΣΧΕΤΙΚΗ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ

166. ενημέρωση.. προαιρετική στους καθηγητές
167. δεν έχω επιμορφωθεί
168. μόνο ένα εκ των υστέρων σεμινάριο
169. μισή ημερίδα
170. δεν παρακολούθησα

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

171. η προετοιμασία..να γίνεται από καθηγητές αντίστοιχης ειδικότητας
172. εξετάσεις από καθηγητές που το έχουν διδάξει
173. οι επόπτες θέλουμε και μία ευελιξία στην ομάδα Μαθητείας, ένα team standard για να μπορέσει να ελίσσεται (πολιτικές)
174. συνάδελφοι πιο μειωμένο ωράριο να ανταπεξέλθουν
175. άλλα κριτήρια επιλογής των εκπαιδευτικών
176. ένα παιδί πρέπει να έχει περισσότερες επιλογές
177. θα παραμείνει προτεραιότητα η Μαθητεία
178. να υπάρχουν πολλές ειδικότητες για να καταπολεμήσει την ανεργία

179. όσο καλύτερα εκπαιδεύεται τόσο μεγαλύτερες πιθανότητες να βρει εργασία
 180. να επιλύσει κοινωνικοοικονομικές εκπαιδευτικές ανισότητες- να ενισχυθεί η επαγγελματική εκπαίδευση, η Μαθητεία είναι ένας τρόπος
 181. ενίσχυση στην υλικοτεχνική υποδομή
 182. προσπάθεια να υπάρχει μόνιμο προσωπικό
 183. να ανταποκριθεί η κοινωνία, οι επιχειρήσεις οι μαθητές
- περισσότερες ώρες εργαστηριακές λιγότερες γενικής παιδείας

Παράρτημα 4. Ομαδοποίηση των Θεματικών Ενοτήτων σε Κατηγορίες- Αντιστοίχιση αυτών με τους θεματικούς Άξονες της Έρευνας

1^{ος} ΑΞΟΝΑΣ: ΟΡΓΑΝΩΣΗ

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 1. ΘΕΤΙΚΕΣ ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΕΣ ΚΙΝΗΣΕΙΣ

1. ΟΡΓΑΝΩΣΙΑΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ-ΣΩΣΤΑ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ
2. ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ- ΚΑΤΑΛΛΗΛΟΤΗΤΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΠΟΥΔΩΝ- ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ
3. ΒΕΛΤΙΩΣΕΙΣ – ΑΛΛΑΓΕΣ ΕΕΚ- ΜΑΘΗΤΕΙΑ

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 2. ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΕΣ ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ

4. ΓΡΑΦΕΙΟΚΡΑΤΙΚΕΣ ΔΥΣΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ
5. ΕΛΛΕΙΨΗ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ
6. ΚΕΝΑ ΝΟΜΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ
7. ΕΥΡΥ ΓΝΩΣΤΙΚΟ ΠΕΔΙΟ- ΑΚΑΤΑΛΛΗΛΟΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΤΕΣ
8. ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΥΛΙΚΟΤΕΧΝΙΚΗΣ ΥΠΟΔΟΜΗΣ

2^{ος} ΑΞΟΝΑΣ: ΕΦΑΡΜΟΓΗ

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 1. ΠΕΔΙΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΙΚΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

9. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ
10. ΕΠΑΡΚΕΙΣ ΘΕΣΕΙΣ
11. ΈΡΓΟ-ΠΡΟΘΕΣΗ ΕΠΟΠΤΩΝ
12. ΕΠΙΜΟΡΦΩΜΕΝΟΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ
13. ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ- ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΗ- ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗ ΕΡΓΟΔΟΤΩΝ
14. ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΣΕ ΤΟΠΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ- ΕΥΕΛΙΚΤΗ

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 2. ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ- ΕΜΠΟΔΙΑ

15. ΑΝΑΣΤΑΛΤΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ
16. ΑΜΦΙΣΒΗΤΗΣΗ ΑΡΝΗΤΙΣΜΟΣ
17. ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ
18. ΜΑΘΗΤΕΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ- ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΗ-ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ
19. ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΗΣΗ
20. ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ- ΕΛΛΕΙΨΗ ΚΙΝΗΤΡΩΝ
21. ΑΝΤΙΚΙΝΗΤΡΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
22. ΣΧΕΤΙΚΗ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ

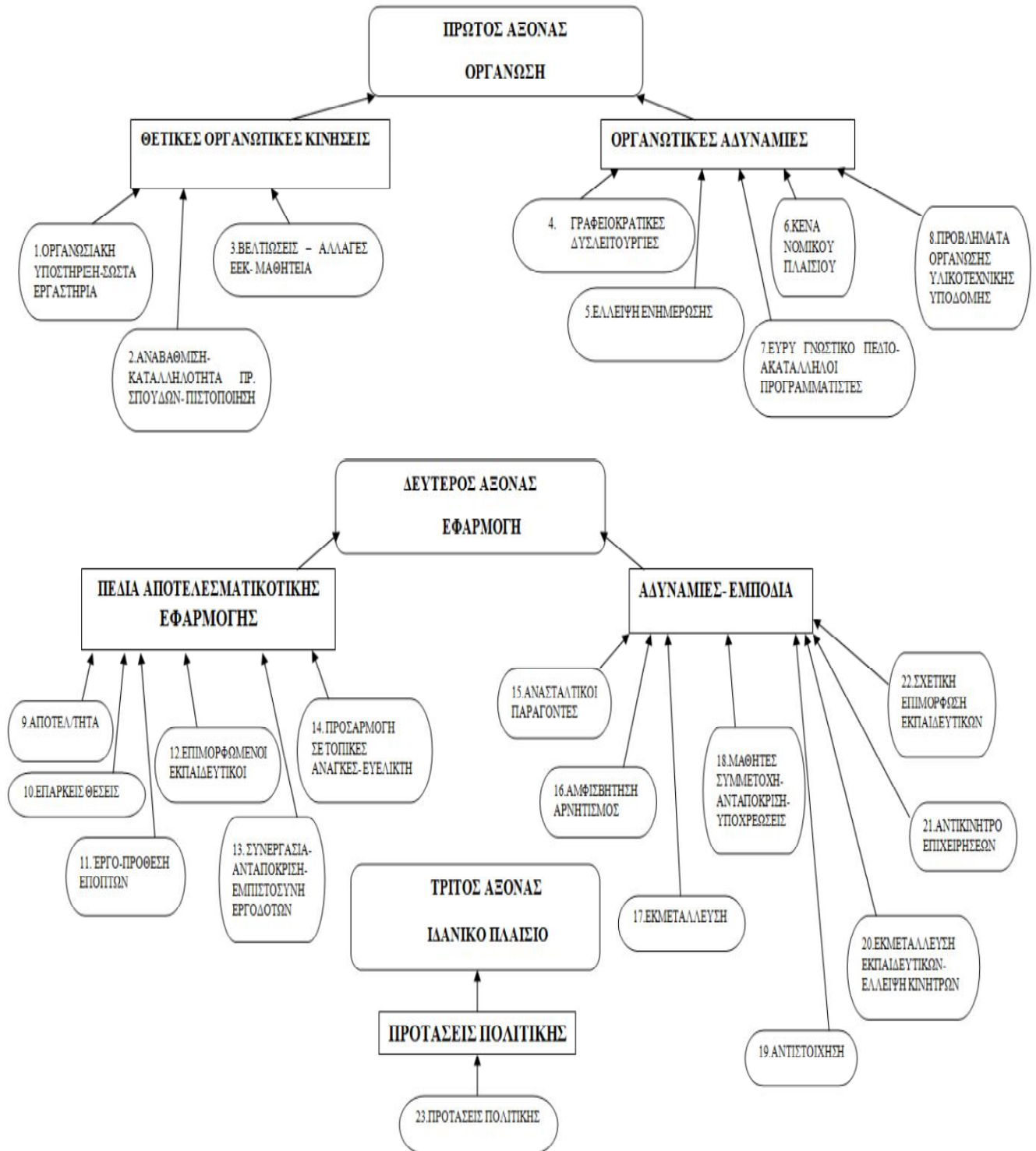
3^{ος} ΑΞΟΝΑΣ: ΙΔΑΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 1. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

23. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Σχηματικός Πίνακας 1

Οι συνθήκες υλοποίησης του συστήματος Μαθητείας στα ΕΠΑ.Λ.

«Δηλώνω ρητά και ανεπιφύλακτα ότι, σύμφωνα με το άρθρο 8 του Ν. 1599/1986 και τα άρθρα 2,4,6 παρ. 3 του Ν. 1256/1982, η παρούσα εργασία αποτελεί αποκλειστικά προϊόν προσωπικής εργασίας και δεν προσβάλλει κάθε μορφής πνευματικά δικαιώματα τρίτων και δεν είναι προϊόν μερικής ή ολικής αντιγραφής, οι πηγές δε που χρησιμοποιήθηκαν περιορίζονται στις βιβλιογραφικές αναφορές και μόνον.»

Υπογραφή: